

158.34
2/521

บริจาค

ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของ
นักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

BIO-SOCIAL FACTORS AFFECTED ATTITUDE TOWARDS OPPOSITE SEX PEERS
OF MATHAYOMSUKSA STUDENTS IN BANGKOK

รายงานการวิจัย
ของ

ณรงค์รักษ์ ต่อศรีเจริญ
วามดา จินตามาตย์
อภิญญา สุวลีรัตน์
ยาใจ เพชรสงฆ์
วิภาณุ อิงคุลานนท์
กิตติศักดิ์ จิตรภักดี

20 ค.ศ. 2549

รายงานการวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนรายวิชา จต325 วิธีการวิจัยในจิตวิทยาพัฒนาการ
สาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กุมภาพันธ์ 2549

ISBN 974-9849-67-1

h 285 339

ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของ
นักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร
BIO-SOCIAL FACTORS AFFECTED ATTITUDE TOWARDS OPPOSITE SEX PEERS
OF MATHAYOMSUKSA STUDENTS IN BANGKOK

รายงานการวิจัย

ของ

ณรงค์รักษ์	ต่อศรีเจริญ
วามดา	จินตามาตย์
อภิญา	สุวลีรัตน์
ยาใจ	เพชรสงฆ์
ภูษะณัฐ	อิงคุณานนท์
กิตติศักดิ์	จิตรภักดี

รายงานการวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนรายวิชา จต325 วิธีการวิจัยในจิตวิทยาพัฒนาการ
สาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กุมภาพันธ์ 2549

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

ISBN 974-9849-67-1

ณรงค์รักษ์ ต่อศรีเจริญ, วามดา จินดามาตย์, อภิญา สุวรัตน์, ยาใจ เพชรสงฆ์, ภูวนัฐ อิงกุลานนท์ และกิตติศักดิ์ จิตรภักดี. (2549). *ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. รายงานการวิจัย วท.บ. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร.เวรดี ทรงเที่ยง

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยทางชีวสังคมกับเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบและพยากรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 450 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จำนวน 150 คน โรงเรียนศึกษานารี จำนวน 150 คน และจากโรงเรียนบางมดวิทยา จำนวน 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) ทดสอบค่าเอฟ (F-test) หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มและลดตัวแปรเป็นขั้นๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) และใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Enter Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วน มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนหญิงล้วนและโรงเรียนสหศึกษา และนักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียน สหศึกษา มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนหญิงล้วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีช่องว่างระหว่างวัยกับผู้ปกครองในระดับ มาก ปานกลาง และน้อย มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน

5. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองในระดับปานกลางมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน

7. นักเรียนมัธยมศึกษาที่รับสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ปัจจัยทางชีวสังคมร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย ได้ร้อยละ 37.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย มี 4 ปัจจัยโดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ระดับชั้นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และสื่อโทรทัศน์ ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย ได้ร้อยละ 36.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย โดยใช้คะแนนดิบได้แก่

$$\hat{Y} = 2.20 + .13(GR) + .26(MD4) + .23(FR) - .23(PR)$$

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .40(GR) + .22(MD4) + .24(FR) - .23(PR)$$

10. ปัจจัยทางชีวสังคมร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง ได้ร้อยละ 36.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

11. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง มี 3 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ระดับชั้น และโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง ได้ร้อยละ 34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง
โดยใช้คะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 3.23 - .27(PR) + .10(GR) - .27(SC1)$$

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง
โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = -.34(PR) + .32(GR) - .25(SC1)$$

คำประกาศคุณูปการ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร.เรวดี ทรงเที่ยง อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขทุกขั้นตอนของการทำรายงานการวิจัยอย่างใกล้ชิด ทำให้รายงานการวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาคจิตวิทยาทุกท่าน และอาจารย์อนุ เจริญวงศ์ ระเบียบ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้ความรู้ คำแนะนำ และคำปรึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูลของ คณะผู้วิจัย รวมถึงอาจารย์เปี่ยมสุข ท่งกาวิ ที่ช่วยให้คำแนะนำในการสืบค้นข้อมูล ทำให้ งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณาจารย์ทุกท่าน ของโรงเรียนสวนกุหลาบ วิทยาลัย โรงเรียนศึกษานารี และโรงเรียนบางมดวิทยา ที่กรุณาเสียสละเวลาในช่วงการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่ดำเนินการทำรายงานการวิจัย และขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2548 ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณาจารย์ทุกท่าน ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนสตรีวิทยา และโรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ ที่ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณสุภาวดี เป็ล่งเสียง ที่ช่วยดำเนินการเรื่องเอกสารเพื่อติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ราบรื่น และสำเร็จลงด้วยดี

ขอบคุณเพื่อนกลุ่มวิจัย 3 4 และ 5 ที่ช่วยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย รวมถึง เพื่อนๆ ร่วมชั้นปีเดียวกับคณะผู้วิจัยทุกท่านที่เป็นที่ปรึกษา และช่วยเหลือเป็นกำลังใจด้วยดี ตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ และน้อมระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้ความรัก ความห่วงใย กำลังใจ และการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการศึกษาของคณะผู้วิจัย เสมอมา ขอระลึกถึงพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่เคยถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้คณะผู้วิจัยได้นำมาใช้เพื่อศึกษาค้นคว้าจนถึงทุกวันนี้ จนทำให้การทำรายงานการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี

คุณค่า และประโยชน์ใด ๆ ที่ผู้อ่านได้รับจากรายงานการวิจัยฉบับนี้ ขอมอบเป็นคุณความดีของบิดา มารดา คณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

ณรงค์รักษ์ ต่อศรีเจริญ
วามดา จินตามาศย์
อภิญา สุวรัตน์
ยาใจ เพชรสงฆ์
ภูษิต ธิงกุลานนท์
กิตติศักดิ์ จิตรภักดี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
นิยามปฏิบัติการ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
สมมติฐานในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อ การคบเพื่อนต่างเพศ.....	26
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย.....	69
การเสนอผลการวิจัย.....	69
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	87
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	87
สมมติฐานในการวิจัย.....	87
ขอบเขตของการวิจัย.....	88
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
อภิปรายผลการวิจัย.....	91
ข้อเสนอแนะ.....	102
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	102
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	103
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก.....	117
ภาคผนวก ก จดหมายขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลประกอบการวิจัย.....	119
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	122
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย.....	122
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	123
ภาคผนวก ค คุณภาพเครื่องมือวัด.....	132
ภาคผนวก ง คู่มือประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย.....	135
ภาคผนวก จ ประวัติย่อคณะผู้วิจัย.....	145

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวน และร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามปัจจัยชีวสังคม.....	69
2	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักเรียนมัธยมศึกษา.....	72
3	การเปรียบเทียบเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามปัจจัยเพศ.....	72
4	ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-6.....	73
5	การเปรียบเทียบเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามปัจจัยระดับชั้น.....	73
6	ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนสหศึกษา.....	74
7	การเปรียบเทียบเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามปัจจัยประเภทโรงเรียน.....	75
8	ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีช่องว่างระหว่างวัยกับผู้ปกครอง ในระดับ มาก ปานกลาง และน้อย.....	75
9	ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครอง ในระดับ สูง ปานกลาง และต่ำ.....	76
10	การเปรียบเทียบเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง.....	76
11	ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อน ในระดับ สูง ปานกลาง และต่ำ.....	77
12	ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่รับสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ วิดิทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต.....	77

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

13 การเปรียบเทียบเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามปัจจัยสี่.....	78
14 ผลการทำนายร่วมกันระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม ต่อเจตคติ ในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter.....	80
15 ผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter เมื่อใช้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายเป็นเกณฑ์.....	80
16 ผลการทำนายปัจจัยทางชีวสังคม ต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย โดยใช้การวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise.....	81
17 ผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise เมื่อใช้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายเป็นเกณฑ์.....	81
18 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย.....	82
19 ผลการทำนายร่วมกันระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม ต่อเจตคติ ในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter.....	83
20 ผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter เมื่อใช้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงเป็นเกณฑ์.....	83
21 ผลการทำนายปัจจัยทางชีวสังคม ต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise.....	84
22 ผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise เมื่อใช้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงเป็นเกณฑ์.....	84

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

23 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ
 ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง..... 85

24 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) ของแบบสอบถามเจตคติ
 ในการคบเพื่อนต่างเพศ..... 133

25 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพ
 ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง..... 134

26 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพ
 ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน..... 134

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1. กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	10
2. แผนภูมิ แสดงการเปรียบเทียบภายในแต่ละปัจจัยทางชีวสังคม.....	71
3. กราฟแสดงระดับคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างประเทศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามปัจจัยระดับชั้น.....	74

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัยรุ่นเป็นวัยที่สำคัญวัยหนึ่งของชีวิตมนุษย์ เพราะเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างรวดเร็ว ซึ่งพัฒนาการทางสังคมในวัยรุ่น จะมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้น คือ เด็กจะหันเหความสนใจจากพ่อแม่ไปสู่กลุ่มเพื่อน สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกันจนยึดเพื่อนเป็นหลักและเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ และพัฒนาไปสู่การคบเป็นเพื่อนสนิท หรือในบางคู่อาจพัฒนาไปสู่การเป็นคู่รักได้

การคบเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่นถือเป็นพัฒนาการทางสังคมที่สำคัญ เพราะจะทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่างเพศ การวางตัว มารยาท รวมถึงความประพฤติของเพื่อนต่างเพศ ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่จะช่วยในการปรับตัวและสร้างเจตคติ ค่านิยมที่ดีในการคบเพื่อนต่างเพศ อีกทั้งทำให้วัยรุ่นตระหนักถึงบทบาทที่เหมาะสมในเพศของตนและพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อวางรากฐานไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต แต่ในปัจจุบันนี้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต วัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น เช่น การแสดงออกในลักษณะโอบกอด หรือกอดจูบ รวมทั้งการแสดงความรักที่เป็นขนบธรรมเนียมของชาวตะวันตก ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ขัดแย้งกับวัฒนธรรมของไทยที่ให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมการรักษาวนสงวนตัวในเพศหญิง ผู้ชายต้องเป็นคู่สนทนาที่ดีใช้ถ้อยคำสุภาพไม่หยาบคาย ไม่ควรถ่วงเวลาผู้หญิงไว้ให้เกินเวลาอันควร ผู้หญิงไม่ควรเที่ยวกับผู้ชายเกินเวลา ไม่ควรตามใจผู้ชายให้เขาล่วงเกิน และเพศชายเท่านั้นที่ควรแสดงออกในเรื่องเพศ ดังนั้นพฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศในปัจจุบันจึงเป็นปัญหาที่สังคมควรให้ความสำคัญ เพราะหากวัยรุ่นมีพฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสม จะทำให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ การติดโรคทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น โดยในปัจจุบัน วัยรุ่นได้รับอิทธิพล ค่านิยม และการเลียนแบบจากวัฒนธรรมตะวันตก ไม่จะเป็นการคบเพื่อนต่างเพศ การออกเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ การแต่งกายให้ดึงดูดความสนใจจากเพศตรงข้าม ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติทางเพศที่ไม่เหมาะสม (นภาพร มัชฌายกุล. 2539: 134-135; สุพัตรา สุภาพ. 2529: 1; วิลาวรรณ ทวีศรี; อ้างอิงจาก กรมวิชาการ. 2528: 103)

พฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น ส่วนหนึ่งเกิดจากการรับวัฒนธรรมต่างชาติซึ่งผ่านเข้ามาทางสื่อต่าง ๆ ปัจจุบันมีสื่อหลายชนิดที่วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ง่าย สื่อทุกประเภทต่างก็มีอิทธิพลเฉพาะตามลักษณะของสื่อเหล่านั้น ๆ อีกทั้งยังกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเด็กวัยรุ่นไทย วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง วัยรุ่นจะลอกเลียนแบบสิ่งที่ได้จากสื่อและซึมซับเข้าไปในความคิดที่ละเอียดละน้อย จนกระทั่งส่งผลต่อการ

กระทำของวัยรุ่นโดยไม่รู้ตัว โดยที่สื่อทุกชนิดมีโอกาสรสร้างอิทธิพลเหนือทัศนคติของเด็กเท่าๆกัน ไม่ว่าเด็กจะชอบหรือไม่ชอบ และสนใจเปิดรับมากน้อยเพียงใด ดังนั้นถ้าสื่อเหล่านั้นเสนอข่าว ข้อเท็จจริงหรือสภาพเรื่องราวที่ขาดความรอบคอบ เสนอตัวแบบที่ไม่เหมาะสมให้แก่เด็ก เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนั้น ซึ่งเป็นไปตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ของสังคม ดังที่วิชาญ รุ่งอุทัย (2528: 102) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ พบว่าปัจจัยด้านการรับข่าวสารเรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับการคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ ของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ สายสุนีย์ อุดมณา (2541: 97) ได้ศึกษาค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศของนิสิตปริญญาตรีคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ปัจจัยด้านการรับข่าวสารเรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับค่านิยมเรื่องเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสื่อได้เผยแพร่วัฒนธรรมและค่านิยมต่างๆ ของสังคมตะวันตกเกี่ยวกับเสรีภาพในการคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัว ซึ่งพฤติกรรมทางด้านเพศเหล่านี้เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งยังไม่เหมาะสมกับวัยรุ่นไทยซึ่งยังมีความรู้ด้านเพศศึกษายังไม่ครอบคลุม เนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครองและครูคิดว่าการสอนเพศศึกษาอาจเป็นแนวทางให้วัยรุ่นประพฤติผิดทางเพศ แต่เนื่องจากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และความรู้สึกทางเพศ เมื่อได้เรียนรู้จากสื่อทำให้ วัยรุ่นที่อยู่ในวัยอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลองจึงประพฤติตนเลียนแบบสื่อโดยขาดความยับยั้งชั่งใจ ซึ่งเป็นความประพฤติที่ไม่เหมาะสมกับวัยและบทบาทของนักเรียน โดยพฤติกรรมดังกล่าวจะสร้างปัญหาให้กับตนเอง ครอบครัว และสังคมอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (สุกัญญา ตีระวนิช และ นันทริกา คุ่มไพโรจน์. 2526: 56; ชีรพร อูวรรณโณ. 2521: 1-17)

ปัจจัยด้านเพศเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างทางด้านทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ โดยการวิจัยของ รัชนี วิเศษสังข์ (2518: 70-72) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงในการวางตัวในแต่ละสถานการณ์ ผลการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นชายประเมินพฤติกรรมทางเพศต่างๆ ว่าถูกต้อง สูงกว่าเด็กวัยรุ่นหญิงในทุกสถานการณ์ ในขณะที่ทุกสถานการณ์ชายหญิงมีพฤติกรรมในลักษณะเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ จิรดา รัตนรังสี (2521: 18-49) ได้ศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของนิสิตในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า เพศชายและหญิงมีค่านิยมในการปฏิบัติต่อการคบเพื่อนต่างเพศต่างกัน โดยเพศชายมีเสรีภาพในการปฏิบัติตัวในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าหญิง

โรงเรียนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพัฒนาการ และการเรียนรู้ของวัยรุ่นตลอดจนการวางรากฐานทางด้านพฤติกรรมและการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม เพราะวัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียน ทั้งการเรียนและการทำกิจกรรม จึงเป็นโอกาสที่จะทำให้วัยรุ่นได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเพศตรงข้าม ทำให้วัยรุ่นเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในบทบาทและการวางตัวที่เหมาะสมกับเพศของตน อีกทั้งยังเกิดการยอมรับพฤติกรรมต่างๆ ของเพศตรงข้ามอีกด้วย ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจความแตกต่างของประเภทโรงเรียน คือ โรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนชาย

และโรงเรียนหญิง ว่าส่งผลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่นแตกต่างกันหรือไม่ เพราะกระบวนการข้างต้นจะเกิดขึ้นในโรงเรียนสหศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งต่างจากโรงเรียนเอกเพศที่มีเฉพาะนักเรียนชายหรือนักเรียนหญิง อันเป็นสิ่งแวดล้อมที่ยากต่อการเรียนรู้ถึงบทบาทและการวางตัวที่เหมาะสมกับเพศตรงข้าม ซึ่งจากการศึกษาของ สิริวรรณ คำแถม (2520: 68-69) พบว่า นักศึกษาหญิงปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขนที่จบจากโรงเรียนสตรีและโรงเรียนสหศึกษามีการปรับตัวแตกต่างกัน โดยนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสตรีมีเพื่อนต่างเพศน้อย ชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน มีความวิตกกังวลต่อการคุ้นเคยใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม ส่วนนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสหศึกษาจะมีเพื่อนต่างเพศมาก ชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนต่างเพศ มีความเชื่อมั่นในตนเองในการคบเพื่อนต่างเพศ และทั้งสองกลุ่มนี้ต่างสนใจในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ มีความเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่จะคบเพื่อนต่างเพศได้ เนื่องจากประเทศไทยในปัจจุบันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อันมาจากภาวะเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายในสังคมซึ่งล้วนมีผลกระทบต่อตัววัยรุ่นทั้งสิ้น และจากการศึกษาของ สุภาจริย วิชัยโงจน์ (2529: 70-73) ได้ศึกษาการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีในเรื่องเกี่ยวกับการที่หญิงจับผู้ชาย การจับมือถือแขน โอบกอดกับผู้ชายในที่สาธารณะ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ฯลฯ ของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาที่จบจากโรงเรียนหญิงล้วน ส่วนใหญ่ไม่ให้การยอมรับในพฤติกรรมนี้ รองลงมาคือนักศึกษาที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา ส่วนนักศึกษาที่จบจากโรงเรียนชายล้วน ให้การยอมรับพฤติกรรมนี้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ และจากการศึกษาของ พิตมัย เต็นดวงบริพันธ์ (2524: บทคัดย่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานครกับการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรี พบว่า นักศึกษาที่อยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นระยะเวลาสั้น ให้การยอมรับพฤติกรรมนี้ต่ำมากที่สุด นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นระยะเวลาปานกลางให้การยอมรับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่อาศัยอยู่นานให้การยอมรับได้สูงที่สุด

ปัจจัยต่อมาคือระดับชั้นเรียน ปัจจัยนี้จะแสดงถึงแนวโน้มของพัฒนาการทางด้านเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ทำให้เราทราบว่าเมื่อวัยรุ่นมีอายุและการศึกษาที่สูงขึ้นจะส่งผลให้เจตคติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด เพราะในแต่ละระดับชั้นจะมีการปรับตัวที่แตกต่างกัน จากการศึกษาของ จิตริยา ไชยศรีพรหม (2527: บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 6, 4, 3 และ 5 สามารถปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถทำให้เราทราบได้ว่าวัยรุ่นที่อยู่ในระดับชั้นการเรียนแตกต่างกัน น่าจะส่งผลให้เกิดเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกันด้วย

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ก็มีความสำคัญต่อการเกิดเจตคติของวัยรุ่นในการคบเพื่อนต่างเพศ เพราะวัยรุ่นจะมีกลุ่มเพื่อนซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยกัน ห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมกัน การสนทนาในเรื่องส่วนตัว ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน และกลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัวหรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน ดังนั้นเด็กวัยรุ่นจะเห็นความสำคัญของเพื่อนและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของตนมีมากขึ้น วัยรุ่น

พยายามที่จะหาเพื่อนที่อยู่ในรุ่นราวคราวเดียวกัน มีรสนิยมเหมือนกัน เพื่อจะได้เอาไว้คบหาสมาคม พูดคุยสังสรรค์กัน ทำให้วัยรุ่นพยายามตีตนออกห่างจากพ่อแม่ คุณค่าหรือคำสั่งที่พ่อแม่มอบให้ เริ่มลดความสำคัญลงเรื่อยๆ ในขณะที่ความคิดเห็น เจตคติของเพื่อนๆ กลายเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างจริงจัง และอาจนำเอาพฤติกรรมต่างๆ ของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตนเพื่อให้เกิดสัญลักษณ์กลุ่มขึ้น แม้ว่าการกระทำบางอย่างนั้น จะทำไปเพื่อความโก้เก๋และเพื่อให้เกิดเป็นจุดสนใจขึ้น แม้จะขัดต่อสายตาของผู้ใหญ่ก็ตาม (จำเนียร ช่วงโชติ. 2524: 394-395; ณรงค์ เล็งประชา. 2538: 166; สุชา จันทน์เอม. 2539: 153-154)

พฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศยังเกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่นๆ อีก คือ สัมพันธภาพภายในครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันหลักของสังคมที่เป็นที่เริ่มต้นของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ การอบรมเลี้ยงดู ขัดเกลานิสัย ให้ความรักความเอาใจใส่ มีความผูกพัน รวมถึงเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ โดยในงานวิจัยของ จิระ จิระเจริญศิลป์ (2523: 53) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย ผลการศึกษาว่า เด็กวัยรุ่นที่รู้สึกว่าการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย ผลการศึกษาว่า เด็กวัยรุ่นที่รู้สึกว่าการคบเพื่อนต่างเพศไม่สงบสุข มีความรู้สึกเสรีในการคบเพื่อนต่างเพศ มากกว่า เด็กวัยรุ่นที่รู้สึกว่าการคบเพื่อนต่างเพศสงบสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ในงานวิจัยของ สมหมาย อำดอนกลอย (2533: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล แบบเข้มงวด แบบปล่อยปละละเลย มีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศต่างกัน ดังนั้นการคำนึงถึงสัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งสำคัญ (ผกาพันธ์ ชนะภัย. 2528: 18; อ้างอิงจาก Macnab. 1976: 537-539)

อีกหนึ่งปัจจัยด้านครอบครัวที่ส่งผลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ คือ ช่องว่างระหว่างวัย ปัจจุบันปัญหาช่องว่างระหว่างวัยมีความซับซ้อนกว่าแต่ก่อน เพราะแต่ก่อนนั้น พ่อแม่มักจะมีลูกเร็ว เนื่องจากแต่งงานหรือมีครอบครัวเร็วกว่ายุคนี้ เพราะฉะนั้นช่องว่างระหว่างวัยกับลูกจึงอาจจะมีไม่มาก อีกประการหนึ่งเพราะในอดีต เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงช้ากว่ายุคนี้มาก ระบบค่านิยมต่างๆ จึงดำรงอยู่ยาวนานซึ่งทำให้คนต่างวัยถูกหล่อหลอมด้วยระบบค่านิยมแบบเดียวกัน แต่ในยุคนี้ผู้คนแต่งงานช้า แต่งงานเมื่อมีอายุมาก เริ่มมีลูกคนแรกช้า โดยเฉพาะครอบครัวที่มีความกังวลเรื่องเศรษฐกิจ ก็จะมีชะลอการมีลูกออกไปอีก หรือไม่ก็ทิ้งช่วง การมีลูกถัดไปหลายปีกว่าจะมีลูกคนสุดท้าย พ่อแม่ ก็อายุมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ความสัมพันธ์กับลูก เกิดปัญหาด้านช่องว่างระหว่างวัยได้ง่าย

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ โดยศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความแตกต่าง และแนวโน้มของเจตคติทางเพศ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำตัวแปรด้าน เพศ ระดับชั้น ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ช่องว่างระหว่างวัยของนักเรียนกับผู้ปกครอง และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ มาใช้เป็นตัวแปรเพื่อหาความสัมพันธ์กับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการวางแผน

เพื่อพัฒนาการปลูกฝังเจตคติที่ดีในการคบเพื่อนต่างเพศ โดยงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมหรือหน่วยงานทางด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมในการคบเพื่อนต่างเพศที่เหมาะสม พัฒนาทักษะทางสังคม และบรรเทาปัญหาการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมในวัยรุ่น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยทางชีวสังคมกับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ จะทำให้ทราบเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์แนะแนว พ่อแม่และผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวางแผนพัฒนาเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ได้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 115 โรงเรียน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 รวมทั้งสิ้น 272,888 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 450 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

1. นักเรียนจากโรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนบางมดวิทยา จำนวน 150 คน
2. นักเรียนจากโรงเรียนชายล้วน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จำนวน 150 คน
3. นักเรียนจากโรงเรียนหญิงล้วน โรงเรียนศึกษานารี จำนวน 150 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางชีวะ

- เพศ
- ระดับชั้น

1.2 ปัจจัยทางสังคม

- ประเภทโรงเรียน
- ช่องว่างระหว่างวัย
- สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
- อิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **นักเรียนมัธยมศึกษา** หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทั้งเพศชายและเพศหญิง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นโรงเรียนสหศึกษา และโรงเรียนเอกเพศ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน

2. **ช่องว่างระหว่างวัย** หมายถึง ความแตกต่างกันระหว่างอายุของพ่อแม่กับลูก ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติ และค่านิยมที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดผลกระทบต่อการอบรมสั่งสอน และการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม

3. **อิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ** หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเลียนแบบ หรือปฏิบัติตามเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ แบ่งออกได้ดังนี้

- 3.1 วิทยู
- 3.2 โทรทัศน์
- 3.3 ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD
- 3.4 สิ่งตีพิมพ์
- 3.5 อินเทอร์เน็ต

นียมปฏิบัติกร

1. เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ได้แก่ การคบกันในฐานะเพื่อน การมีนัด การปฏิบัติตนเมื่อสนิทสนมขึ้นเป็นคู่รัก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1 เจตคติด้านความคิด หมายถึง ความคิดเห็นต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 การคบกันในฐานะเพื่อน ได้แก่ ความคิดเกี่ยวกับการถูกเนื้อต้องตัว การพูดคุยกับเพื่อนต่างเพศ การแสดงความห่วงใยเพื่อนต่างเพศ การช่วยเหลือเพื่อนต่างเพศด้านการเรียน และการแสดงออกเพื่อให้เพื่อนต่างเพศทราบว่าตนเองชื่นชม

1.1.2 การมีนัด ได้แก่ ความคิดเกี่ยวกับการระมัดระวังเรื่องการมีนัดหรือนัดเที่ยวสังสรรค์กับเพื่อนต่างเพศ การนัดเป็นกลุ่ม การขออนุญาตผู้ปกครองเรื่องการมีนัด การนัดกับเพื่อนต่างเพศตามลำพังสองต่อสองในที่ที่ไม่เหมาะสม และการนัดเที่ยวเตร่กับเพื่อนต่างเพศหลังเลิกเรียนและเวลากลางคืน

1.1.3 การปฏิบัติตนเมื่อสนิทสนมขึ้นเป็นคู่รัก ได้แก่ ความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศฉันทันรักในวัยเรียน การคบเพื่อนเป็นคู่รักหลาย ๆ คน พฤติกรรมที่แสดงออกว่าเป็นคู่รัก และการป้องกันคู่รักถูกกล่าวหาในทาง

1.2 เจตคติด้านความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกทางอารมณ์เกี่ยวกับความชอบ ความพอใจ และความสนใจต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การคบกันในฐานะเพื่อน ได้แก่ ความรู้สึกเกี่ยวกับการถูกเนื้อต้องตัว การพูดคุยกับเพื่อนต่างเพศ การแสดงความห่วงใยเพื่อนต่างเพศ การช่วยเหลือเพื่อนต่างเพศด้านการเรียน และการแสดงออกเพื่อให้เพื่อนต่างเพศทราบว่าตนเองชื่นชม

1.2.2 การมีนัด ได้แก่ ความรู้สึกเกี่ยวกับการระมัดระวังเรื่องการมีนัดหรือนัดเที่ยวสังสรรค์กับเพื่อนต่างเพศ การนัดเป็นกลุ่ม การขออนุญาตผู้ปกครองเรื่องการมีนัด การนัดกับเพื่อนต่างเพศตามลำพังสองต่อสองในที่ที่ไม่เหมาะสม และการนัดเที่ยวเตร่กับเพื่อนต่างเพศหลังเลิกเรียนและเวลากลางคืน

1.2.3 การปฏิบัติตนเมื่อสนิทสนมขึ้นเป็นคู่รัก ได้แก่ ความรู้สึกเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศฉันทันรักในวัยเรียน การคบเพื่อนเป็นคู่รักหลาย ๆ คน พฤติกรรมที่แสดงออกว่าเป็นคู่รัก และการป้องกันคู่รักถูกกล่าวหาในทาง

1.3 เจตคติด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม หมายถึง แนวการปฏิบัติที่จะแสดงออก หรือมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 การคบกันในฐานะเพื่อน ได้แก่ การปฏิบัติตนในการถูกเนื้อต้องตัวกับเพื่อนต่างเพศ การพูดคุยกับเพื่อนต่างเพศ การแสดงความห่วงใยเพื่อนต่างเพศ การช่วยเหลือเพื่อนต่างเพศด้านการเรียน และการแสดงออกเพื่อให้เพื่อนต่างเพศทราบว่าตนเอง ชื่นชม

1.3.2 การมีนัด ได้แก่ การปฏิบัติตนในการระมัดระวังเรื่องการมีนัดหรือนัดเที่ยวสังสรรค์กับเพื่อนต่างเพศ การนัดเป็นกลุ่ม การขออนุญาตผู้ปกครองเรื่องการมีนัด การนัดกับเพื่อนต่างเพศตามลำพังสองต่อสองในที่ที่ไม่เหมาะสม และการนัดเที่ยวเตร่กับเพื่อนต่างเพศหลังเลิกเรียนและเวลากลางคืน

1.3.3 การปฏิบัติตนเมื่อสนิทสนมขึ้นเป็นคู่รัก ได้แก่ การปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศจนคนรักในวัยเรียน การคบเพื่อนเป็นคู่รักหลาย ๆ คน พฤติกรรมที่แสดงออกว่าเป็นคู่รัก และการป้องกันคู่รักถูกกล่าวหาในทาง

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบสอบถามวัดเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งกลุ่มผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของ หทัยขวัญ สหชัยยันต์ (2548: 108-113) ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความคิด จาก “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ด้านความรู้สึก จาก “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” และด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม จาก “เป็นประจำ” ถึง “น้อยครั้งที่สุด” มีจำนวน 36 ข้อ คะแนนจึงมีพิสัยระหว่าง 36-180 คะแนน ผู้ที่ตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” “มากที่สุด” “เป็นประจำ” ในข้อที่แสดงถึงเจตคติทางบวก จะได้คะแนนสูง ส่วนผู้ตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” “มากที่สุด” “เป็นประจำ” ในข้อที่แสดงถึงเจตคติทางลบจะได้คะแนนต่ำ ในกรณีแบ่งผู้ตอบเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูง คือ เป็นผู้ที่มีความคิด ความรู้สึกเห็นด้วย และมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ในลักษณะสามารถถูกเนื้อต้องตัว นัดเที่ยวสังสรรค์ และแสดงออกว่าเป็นคู่รักอย่างเปิดเผยกับเพศตรงข้าม ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 คือ มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศปานกลาง คือ เป็นผู้ที่มีความคิด ความรู้สึกเฉยๆ และมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมกับเพื่อนต่างเพศบ้าง และผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 คือ มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศต่ำ คือ เป็นผู้ที่มีความคิด ความรู้สึกไม่เห็นด้วย และมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมในลักษณะสามารถถูกเนื้อต้องตัว นัดเที่ยวสังสรรค์ และแสดงออกว่าเป็นคู่รักอย่างเปิดเผยกับเพศตรงข้าม

2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง หมายถึง การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต่อนักเรียน และการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกัน ดังนี้

2.1 การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรัก ความอบอุ่น การเอาใจใส่ การดูแลสุขภาพ อบรมสั่งสอน รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องของการศึกษา

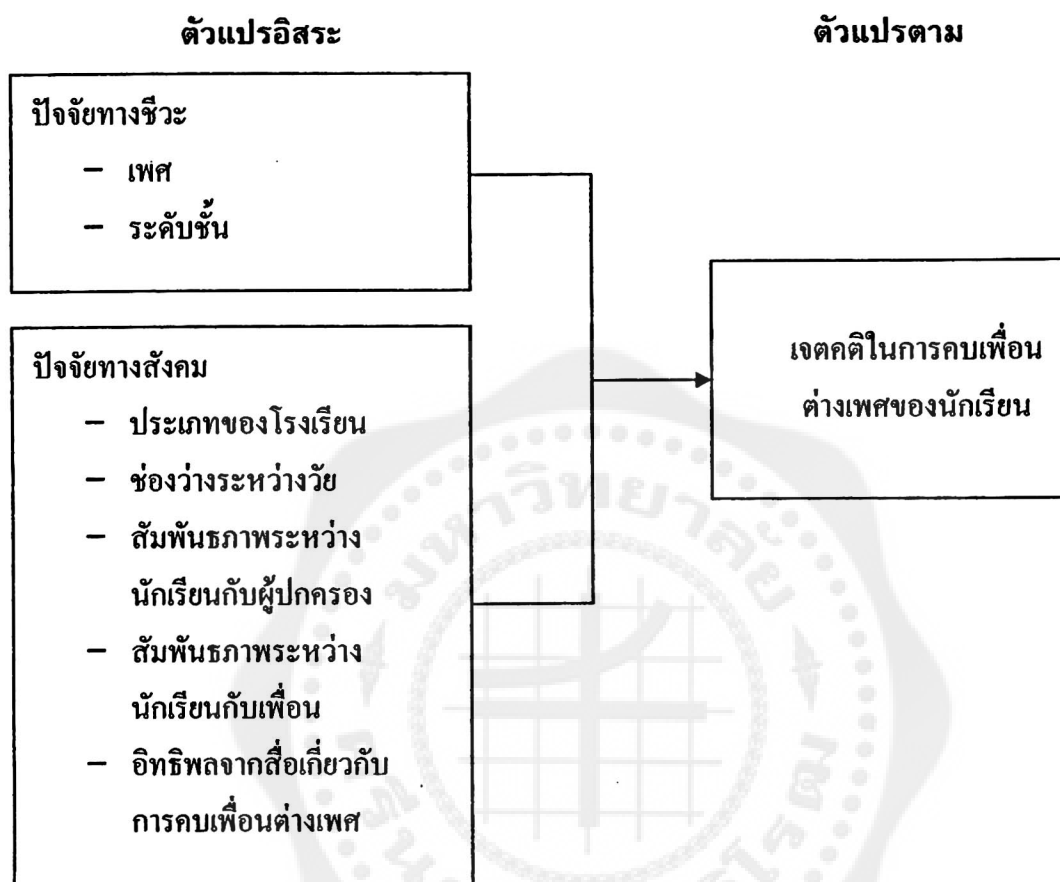
2.2 การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ได้แก่ การเชื่อฟัง การอบรมสั่งสอนทั้งทางด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว การเงิน การเรียน การให้ความรัก ความห่วงใย และช่วยเหลืองานในครอบครัว

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองของ หทัยขวัญ สหชัยยันต์ (2548: 117-118) ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “จริงน้อยที่สุด” มีจำนวน 16 ข้อ คะแนนจึงมีพิสัยระหว่าง 16-80 คะแนน ผู้ที่ตอบ “จริงที่สุด” ในข้อที่แสดงถึงสัมพันธภาพทางบวก จะได้คะแนนสูง ส่วนผู้ตอบ “จริงที่สุด” ในข้อที่แสดงถึงสัมพันธภาพทางลบจะได้คะแนนต่ำ ในกรณีแบ่งผู้ตอบเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวพอใช้ และผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนและเพื่อนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการเรียน การหว่านโยไกล์ขัดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การสนทนาในเรื่องส่วนตัว และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ซึ่งกลุ่มผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของ หทัยขวัญ สหชัยยันต์ (2548: 119) ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “จริงน้อยที่สุด” มีจำนวน 12 ข้อ คะแนนจึงมีพิสัยระหว่าง 12-60 คะแนน ผู้ที่ตอบ “จริงที่สุด” ในข้อที่แสดงถึงสัมพันธภาพทางบวก จะได้คะแนนสูง ส่วนผู้ตอบ “จริงที่สุด” ในข้อที่แสดงถึงสัมพันธภาพทางลบจะได้คะแนนต่ำ ในกรณีแบ่งผู้ตอบเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนพอใช้ และผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนไม่ดี

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการวิจัย

1. เพศชายมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่าเพศหญิง
2. นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนที่แตกต่างกัน มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วนมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงสุด
4. ช่องว่างระหว่างวัยน้อย มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงสุด
5. กลุ่มที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองสูง จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ
6. กลุ่มที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนสูง จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ
7. อิทธิพลจากสื่อที่แตกต่างกัน จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน
8. ปัจจัยทางชีวสังคมร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายได้

9. ปัจจัยทางชีวสังคมสามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายได้

10. ปัจจัยทางชีวสังคมร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงได้

11. ปัจจัยทางชีวสังคมสามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
 - 1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศ
 - 1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ
 - 2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
 - 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับช่องว่างระหว่างวัย
 - 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านโรงเรียน
 - 2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

1.1.1 ความหมายของเจตคติ

คำว่า “เจตคติ” Attitude เดิมใช้คำว่า ทศนคติ ต่อมาเปลี่ยนเป็น “เจตคติ” (ชม ภูมิภาค.2523: 159-160)

อลพอร์ต (บุญวดี เพชรรัตน์.2527: 20; อ้างอิงจาก Allport.1940) ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติหมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิตใจซึ่งเกิดจากประสบการณ์สภาวะความพร้อมนี้จะเป็นแรงที่กำหนดทิศทางการปฏิบัติของบุคคลที่มีต่อบุคคลสิ่งของหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลเกิดขึ้นได้โดยวิธีการต่อไปนี้

1. การเรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆของสังคม แล้วนำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเป็นรากฐานของเจตคติ
2. การแบ่งแยกความรู้ที่ได้มาจากประสบการณ์ของตน เช่น เด็กที่ถูกอบรมเลี้ยงดูมาดีมักจะมองโลกในแง่ดี
3. ประสบการณ์ที่ได้รับจากอดีต แต่รุนแรงในด้านดี หรือไม่
4. การเลียนแบบ จนในที่สุดบุคคลก็ยอมรับเอาเจตคติของผู้ถูกเลียนแบบนั้นไปเป็นเจตคติ ของตนเอง เช่น บุตรมักจะเลียนแบบบิดามารดา เป็นต้น

เทอร์สโตน (ปิยนันท์ ทรัพย์มั่นคงทวี. 2535: 10; อ้างอิงจาก Thurstone. 1949) ให้ความหมายของเจตคติว่า เป็นระดับความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกเหล่านี้ผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างได้ว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ -ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530: 238) ให้คำนิยามว่าท่าทีที่ทัศนคติ เจตคติ หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลได้รับมาและกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสันับสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งอาจเป็นแบบเข้าสู่ (Approach) หรือถอยตัวออก (Withdrawal) ก็ได้และด้วยเหตุนี้วัตถุที่เป้าหมายของปฏิกิริยาจึงอาจจะมีคุณค่าในทางบวกหรือลบก็ได้ในแง่ของแต่ละบุคคล

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523: 4) ได้ให้ความหมายว่าทัศนคติ คือความพร้อมในการกระทำของบุคคลต่อสิ่งใด บุคคลใด ความพร้อมดังกล่าวของบุคคลเห็นได้จากพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงต่อสิ่งนั้นว่าชอบหรือไม่เห็นด้วยหรือไม่

นิพนธ์ แจ้งเยี่ยม (2525: 118) กล่าวว่าเจตคติ คือ สิ่งที่มีอยู่ภายในจิตใจของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งซึ่งเราไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง แต่เราสามารถรับรู้ได้โดยดูจากพฤติกรรมของบุคคลว่าตอบสนองต่อสิ่งเรานั้นอย่างไรเราก็ทราบได้ทันที

สุชา จันทน์เอม (2536: 3) ได้กล่าวถึงเจตคติว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกหรือท่าทีที่บุคคลมีต่อวัตถุสิ่งของหรือสถานการณ์ต่างๆ เป็นไปในทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เจตคติเป็นนามธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล เจตคติมีความสำคัญต่อการตอบสนองทางสังคมและบุคลิกภาพของบุคคลที่มีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2520: 28) กล่าวว่า เจตคติ เป็นความรู้สึกส่วนบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเรานั้นๆ ไปในทางใดทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้รู้ระเบียบวิธีของสังคม ซึ่งเจตคตินี้แสดงออกหรือปรากฏให้เห็นชัดเจนในกรณีสิ่งเร้าเป็นสิ่งเร้าทางสังคม

โดยสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก หรือแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมต่อประสบการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ ซึ่งสามารถแสดงพฤติกรรมออกมา 2 ลักษณะ ได้แก่ ทางบวกหรือเจตคติเชิงบวกจะแสดงออกมาในลักษณะความชอบ ความพึงพอใจ ความสนใจเห็นด้วย ทำให้อยากปฏิบัติ อยากได้ และอยากใกล้ชิดสิ่งนั้น ส่วนทางลบหรือเจตคติเชิงลบจะแสดงออกในลักษณะความเกลียดไม่พึงพอใจ ไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย อาจทำให้บุคคลเกิดความเบื่อหน่ายหรือต้องการหนีห่างจากสิ่งนั้น นอกจากนี้ เจตคติอาจแสดงออกในลักษณะที่เป็นกลางรู้สึกเฉย ๆ ไม่รัก ไม่ชอบ หรือไม่แน่ใจสิ่งนั้น ๆ

1.1.2 องค์ประกอบเจตคติ

เชพเวอร์ (หทัยขวัญ สหชัยยันต์. 2548; อ้างอิงจาก Shaver. 1977: 168-170) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวข้องวัตถุหรือเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งด้านความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นด้วย
2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เขารับรู้ อาจจะเป็นไปในทางดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลก็จะไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดก็จะเกิดความชอบต่อสิ่งนั้น
3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavioral Component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน หรือการยอมรับหรือไม่ยอมรับ ปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติ

ดังนั้น องค์ประกอบทั้งสามด้าน คือ องค์ประกอบทางด้านความรู้ องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ จะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

1.1.3 ลักษณะของเจตคติ

เจตคติ มีลักษณะสำคัญดังนี้ (ภิญญา ตักศิรี. 2530: 185-186)

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ มิได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้อย่อมจะมีความรู้สึก ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ นั่นคือ การเกิดเจตคติ
2. เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าสภาพแวดล้อม สถานการณ์ หรือเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงจากเจตคติที่ยอมรับเป็นเจตคติที่ไม่ยอมรับหรือจากเจตคติที่ไม่ยอมรับไปสู่เจตคติที่ยอมรับได้
3. เจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก เราจะสามารถทราบได้ว่าบุคคลมีเจตคติในทางยอมรับหรือไม่ โดยสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกด้วยคำพูด สีหน้า ท่าทาง พอใจหรือไม่พอใจ
4. เจตคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อน เพราะขึ้นอยู่กับหลายประการ เช่น ประสบการณ์การรับรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น อารมณ์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ
5. เจตคติเกิดจากการเลียนแบบ โดยสามารถถ่ายทอดออกไปสู่บุคคลอื่นๆ ได้ หากเราเห็นพฤติกรรมของบุคคลที่เรายอมรับนั้นดีงาม จึงเลียนแบบเป็นเยี่ยงอย่าง
6. ทิศทาง ปริมาณ ความเข้มข้นของเจตคติ ปริมาณมีตั้งแต่พอใจอย่างยิ่งปานกลาง จนถึงไม่พอใจอย่างยิ่ง ความเข้มข้นก็แล้วแต่จะมีความรู้สึกสุดปลายไปในทางด้านใด เจตคติของบุคคลมีระดับความรุนแรงต่างกัน ส่วนทิศทางของเจตคติมี 2 ทิศทาง คือ ทิศทางสนับสนุนหรือในทางบวก และทิศทางต่อต้านหรือในทางลบ

7. เจตคติอาจเกิดขึ้นจากการมีจิตสำนึก หรือจากจิตไร้สำนึกก็ได้ เมื่อบุคคลเรียนรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับอะไรก็จะมีจิตสำนึกที่สมบูรณ์ เพราะได้สังเกตเห็น คิด พิจารณา เหตุผล วิเคราะห์จนแน่ใจว่าถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควรเป็นประการใด เจตคติที่เกิดขึ้นนี้เรียกว่าเกิดจากจิตสำนึก ในบางกรณีเจตคติเกิดจากจิตไร้สำนึกก็ได้ เป็นความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิดขึ้น โดยมิได้มีการคิดพิจารณาไตร่ตรองแต่อย่างใด เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครองห้ามพูดเรื่องเพศจึงไม่กล้าพูด เคยชินจนกระทั่งเห็นเพศเป็นเรื่องหยาบคาย คำชำน่ายาย มีเจตคติที่ไม่ยอมรับโดยอัตโนมัติ โดยไม่รู้สึกรู้สือคือปราศจากจิตสำนึก

8. เจตคติมีลักษณะคงทนถาวรพอสมควร เกิดจากความรู้สึกที่สะสมมานานพอสมควร แม้เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าเปลี่ยนแปลงในระยะชั่วครู่ชั่วยามหรือในวันหนึ่ง เจตคดีย่อมมีความคงทนยากที่จะเปลี่ยนแปลงมีความรู้สึกติดต่อกับสิ่งใดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งก็จะมีความรู้สึกเช่นนั้นตลอดไป หรือว่าเปลี่ยนแปลงไปเกิดจากการเรียนรู้ใหม่

9. บุคคลแต่ละคนย่อมมีเจตคติต่อบุคคล สถานการณ์สิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ ทั้งนี้แล้วแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน

1.1.4 การเกิดเจตคติ

เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคลอลพอร์ต (Allport) เสนอความคิดเห็นว่าเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ คือ (ตักดี สุนทรเสถียร. 2531: 4)

ประการที่ 1 กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่างๆ เช่น เจตคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่นๆ

ประการที่ 2 ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อยๆแล้วยังทำให้มีกระสวน (Pattern) เป็นของตัวเองด้วย ดังนั้นเจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคนๆนั้น

ประการที่ 3 การเลียนแบบ การถ่ายทอดเจตคติของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบเจตคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อ-แม่ ครู พี่น้อง และบุคคลอื่นๆ

ประการที่ 4 อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีเจตคติคล้ายคลึงตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่นเจตคติต่อศาสนา สถาบันต่างๆ เป็นต้น

เซอร์ฟและเซอร์ฟ (แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ. 2547: 58; อ้างอิงจาก Sherif; & Sherif. 1969: 334) ได้อธิบายถึงสาเหตุของการเกิดเจตคติและการเปลี่ยนเจตคติว่า เจตคติของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิด การที่บุคคลเกิด เจตคติขึ้นได้นั้นเกิดจากการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ทั้งสิ้น

พรณี ข. เจนจิต (2539: 544) กล่าวว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้จากการกระทำ และประสบการณ์ของบุคคล โดยการได้รับรู้ข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่น หรือการได้รับประสบการณ์ตรงจากการกระทำ และมีส่วนร่วมกิจกรรมด้วยการปฏิบัติจริง

ธีระพร อูวรรณ (2521: 1-17) แบ่งอิทธิพลของการเกิดเจตคติออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. อิทธิพลจากพ่อแม่เป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อเด็ก โดยเฉพาะก่อนเด็กจะเข้าโรงเรียน เด็กจะพัฒนาค่านิยม ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาในกรอบของครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่เป็นหลัก

2. อิทธิพลจากกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มในโรงเรียนคือครู เพื่อน ก็มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของเด็ก

3. อิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนตัว ประสบการณ์ในวัยเด็กมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของบุคคล รวมทั้งการพัฒนาเจตคติด้วย ประสบการณ์ที่รุนแรง หรือกระทบกระเทือนใจเป็นสิ่งที่ฝังแน่นในจิตใจของบุคคลได้นานและมีอิทธิพลทำให้คนมีเจตคติที่ต่างกันไป

4. อิทธิพลจากสื่อมวลชน สื่อมวลชนรวมถึงวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารต่าง ๆ สิ่งที่สามารถเห็นได้ชัดที่สุดคือการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ที่จะพยายามเปลี่ยนเจตคติของคนให้หันไปนิยมในสิ่งที่ผู้โฆษณาต้องการ สื่อสารมวลชนจึงมีอิทธิพลมาก ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยเฉพาะเรื่องที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเจตคติของบุคคลนั้นสามารถเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้จากพ่อแม่จากกลุ่มเพื่อน ครู อาจารย์ รวมทั้งประสบการณ์ส่วนตัวที่บุคคลได้รับและจากสื่อมวลชน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและการเกิดเจตคติของบุคคลเป็นอย่างมาก

1.1.5 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล สรุปได้ 3 ประการ คือ

1. การยินยอม (Compliance) การเปลี่ยนแปลงแบบนี้จะไม่ถาวรขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ที่จะได้รับ การยินยอมมักเป็นไปในแง่ของการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของบุคคลในสังคม

2. การเลียนแบบ (Identification) เป็นภาวะที่บุคคลยอมรับสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้นเป็นผลจากความต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือพึงพอใจกับบุคคลหรือกลุ่มอื่น โดยจะรับบทบาทของกลุ่มหรือผู้อื่นมาเป็นของตนและ/หรือเลียนแบบบทบาทซึ่งกันและกัน การเลียนแบบนี้จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความดึงดูดใจ (Attractiveness) และ พลัง (Power) ของแหล่งข่าว

3. ความต้องการที่อยากเปลี่ยน (Internalization) เกิดเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่า เนื่องจากสิ่งนั้นตรงกับความต้องการภายในและค่านิยมของเขา

เมื่อพิจารณาจากกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติแล้วพบว่าจะต้องมีสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ดังนั้น บุคคลต่างๆ ที่มนุษย์มีส่วนเกี่ยวข้องในสังคม รวมถึงสถาบันสื่อมวลชนต่างก็มีส่วนในการเป็นสิ่งเร้า และแรงจูงใจให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ไม่มากนักน้อย แต่อย่างไรก็ตามในการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล สิ่งเร้าที่มากระตุ้นบุคคลนั้นต้องสอดคล้องกับประสบการณ์และค่านิยมของแต่ละบุคคลที่มีอยู่เดิมด้วยเช่นกัน

1.1.6 การวัดเจตคติ

เนื่องจากเจตคติก่อนไปทางนามธรรมมากกว่ารูปธรรม เป็นความรู้สึก ความเชื่อของบุคคล ซึ่งการวัดเจตคติจึงไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่วัดได้จากแนวโน้มของบุคคลที่แสดงออกมาทางภาษา และวัดออกมาในรูปของความคิดเห็น โดยอาจได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถามหรือแบบวัดเจตคติโดยตรง ซึ่งการวัดเจตคตินั้นจะมีข้อดกลงเบื้องต้น (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2521: 215) ดังนี้

1. การศึกษาเจตคติเป็นการศึกษาความเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยก็เป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง
2. เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง ดังนั้นการวัดเจตคติจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกหรือพฤติกรรมที่มีแบบแผนคงที่
3. การศึกษาเจตคติของบุคคล มิใช่เป็นการศึกษาทิศทางเจตคติของบุคคลเท่านั้นแต่ต้องการศึกษาถึงระดับความมากน้อยหรือความเข้มของเจตคตินั้นด้วย

1.1.7 ประโยชน์ของการวัดเจตคติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523: 1-4) กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดเจตคติได้ ดังนี้

1. วัดเพื่อทำนายพฤติกรรม เนื่องด้วยเจตคติต่อสิ่งใดๆ ของบุคคลย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าเขามีความรู้ทางด้านที่ดีหรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใดและเขามีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบในสิ่งนั้นเพียงใด เจตคติของบุคคลต่อสิ่งนั้นจึงเป็นเครื่องทำนายได้ บุคคลนั้นจะมีการกระทำต่อสิ่งนั้นไปในทำนองใดด้วย ฉะนั้นการทราบเจตคติของบุคคลย่อมช่วยให้สามารถทำนายการกระทำของบุคคลนั้นได้ แม้ว่าจะไม่ถูกต้องเสมอไปก็ตามการทราบล่วงหน้าว่าบุคคลจะกระทำอย่างไรและคิดอย่างไรนั้น จะเป็นแนวทางให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อบุคคลนั้นได้อย่างถูกต้องและอาจเป็นทางให้ผู้อื่นสามารถควบคุมพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้ด้วย

2. วัดเพื่อหาทางป้องกัน การที่บุคคลมีเจตคติอย่างไรว่านั้นเป็นสิทธิส่วนบุคคลแต่การอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขในสังคมย่อมจะเป็นไปได้เมื่อพลเมืองมีเจตคติต่อสิ่งต่างๆ คล้ายคลึงกัน ซึ่งเป็นทางให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันและไม่เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคมในการประกอบอาชีพบางประเภทมีความจำเป็นจะต้องได้บุคคลซึ่งมีเจตคติที่เหมาะสมมาเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดความก้าวหน้า และเกิดความเป็นธรรมแก่สังคม เช่น แพทย์ ครู ตำรวจ เป็นต้น การทราบเจตคติของบุคคลล่วงหน้า จะสามารถเลือกบุคคลได้ตามความต้องการและเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

3. การวัดเพื่อการแก้ไข การวัดเจตคติในบางเรื่อง เช่น การวัดเจตคติของประชากรเกี่ยวกับนโยบายของชาติที่รัฐบาลกำหนดขึ้นมามีเจตคติสอดคล้องหรือเห็นด้วยหรือไม่ ถ้าไม่สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดขึ้นมาประเทศชาติอาจเกิดความเสียหายได้ เมื่อทราบเจตคตินั้นก่อนก็จะสามารถหาแนวทางในการแก้ไขหรือเปลี่ยนเจตคติให้สอดคล้องกับนโยบายเพื่อจะได้มีการกระทำที่พร้อมเพรียงกัน

4. วัดเพื่อเข้าใจสาเหตุและผลเจตคติต่าง ๆ นั้นเปรียบเหมือนสาเหตุภายในซึ่งมีกำลังผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ กัน สาเหตุภายในหรือเจตคติต่อสิ่งหนึ่งของบุคคลนั้นอาจได้ผลกระทบมาจากสาเหตุภายนอกด้วยส่วนหนึ่งและเจตคติของบุคคลอาจเป็น เครื่องกรองหรือเครื่องหันเหอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของบุคคลนั้นได้ ฉะนั้นการจะเข้าใจอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจน บางกรณีอาจจำเป็นต้องวัดเจตคติของบุคคลต่าง ๆ ต่อสาเหตุภายนอกด้วย

สรุปได้ว่า ถ้าเราทราบเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว เราสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ สามารถจะป้องกันและแก้ไขหรือลดข้อขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งเข้าใจสาเหตุและผลของพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล

1.1.8 ทฤษฎีและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543: 63-65) กล่าวว่าเจตคติเป็นลักษณะนิสัยชนิดหนึ่ง เมื่อลักษณะนิสัยเกิดจากการเรียนรู้ เลยเชื่อว่าเจตคติเกิดจากการเรียนรู้ได้เช่นกัน ซึ่งแปลว่าเจตคตินำมาสอนให้เกิดขึ้นได้เหมือนบทเรียนนั่นเอง และเกิดขึ้นโดย

1.1.8.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

ข้อตกลงของทฤษฎีนี้ก็คือ เจตคติสามารถเรียนรู้ได้เหมือนกับลักษณะอื่นๆ ของคนแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อสร้างสมการเรียนรู้ เขาเรียนรู้ความรู้สึก และค่านิยมต่างๆ ได้จากข้อเท็จจริงเด็กเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกทางเจตคติ ซึ่งอาศัยกระบวนการที่ควบคุมการเรียนรู้ นั่นคือกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสามารถนำไปใช้ในการก่อเกิดเจตคติได้ แต่ละคนแสวงหาข้อมูล และความรู้สึกโดยกระบวนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์จะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งเร้าปรากฏในเวลาเดียวกัน และสถานที่เดียวกัน เจตคติจากความรู้ต่างๆ บวกความเชื่อมโยงกับด้านการประเมินคุณลักษณะนั้นๆ นั่นคือ การเรียนรู้เกิดผ่านการเสริมแรง เจตคตินอกจากจะเกิดจากการเรียนรู้โดยวิธีเชื่อมสัมพันธ์ และวิธีเสริมแรงแล้ว ยังเกิดจากกระบวนการเลียนแบบ การเลียนแบบเป็นการเรียนรู้ชนิดหนึ่ง การเลียนแบบต้องมีตัวแบบ และตัวแบบสำคัญคือ สถาบันครอบครัว เด็กจะเลียนแบบเจตคติพ่อแม่ วัยรุ่นจะเลียนแบบเจตคติของกลุ่มเพื่อน นอกจากนั้นยังเลียนแบบได้จากครู ความคิดจากการอ่านหนังสือ

1.1.8.2 ทฤษฎีแรงจูงใจ (Incentive Theory)

ทฤษฎีนี้ให้แนวคิด การเกิดเจตคติว่า เป็นกระบวนการให้น้ำหนักจากคุณและโทษของเป้าเจตคตินั้นแล้วพิจารณาตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุด ลองพิจารณาดูว่าเรารักหรือชอบสิ่ง

หนึ่งสิ่งใดนั้น อยู่ ๆ เกิดรักและชอบขึ้นมาเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เรารักหรือชอบจะต้องมีคุณประโยชน์สูงกว่าเราก็จะชอบสิ่งนั้น จากการพิจารณาตัดสินใจโดยกระบวนการแบบนี้ทำให้เกิดเจตคติทางบวกหรือทางลบขึ้นได้

สิ่งจูงใจต่าง ๆ จะทำให้คนเรามีเจตคติต่อสิ่งนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่ง เช่น ผื่น เป็นสิ่งจูงใจหรือเครื่องล่อใจอย่างหนึ่ง เจตคติของคนทั่ว ๆ ไปจะมีเจตคติต่างจากพวกชาวเขาที่ปลูกฝิ่น คนเราจะมีเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางที่ดีต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือสิ่งที่ทำให้เราเกิดความพึงพอใจ ชาวเขาที่ปลูกฝิ่นจะมีเจตคติที่ดีต่อฝิ่น เพราะว่าฝิ่นทำให้พวกเขาได้รับประโยชน์มากมายจากการปลูกฝิ่น คนเราจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดเราต้องเชื่อแล้วว่าสิ่งนั้นจะมีประโยชน์หรือสร้างความพึงพอใจแก่เรา (ศักดิ์ สุนทรเสณิ. 2531: 10)

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การเสริมแรง การเลียนแบบ และแรงจูงใจ เป็นกลไกสำคัญในการเรียนรู้เจตคติ แล้วประเมินออกมาว่าอะไรมีความสำคัญทางบวก และอะไรมีความสำคัญทางลบหรือออกมาในรูปแบบไม่ดี และประเมินเพื่อนำมาตัดสินใจเลือกสิ่งนั้นๆ

1.1.8.3 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักวิชาการมหาวิทยาลัยเยล (The Yale Attitude Change Approach)

คาร์ล ฮอฟแลนด์ (Carl Hovland) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยเยล เชื่อว่าองค์ประกอบของเจตคติด้านความรู้สึก (Affective Component) สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยความคิดหรือความเชื่อ (Cognitive Component) ของบุคคลที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น หมายความว่า การเรียนรู้ข้อมูลใหม่โดยผ่านการสื่อสารที่จูงใจหรือโน้มน้าวจิตใจ (Persuasive Communication) จะเปลี่ยนแปลงความเชื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะให้ข้อมูลที่สนับสนุนให้เกิดความเชื่อที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การใส่ใจ (Attention) หมายถึง หลักการดึงความสนใจให้ผู้รับฟังเกิดความตั้งใจที่จะรับฟังข่าวสารนั้น

ขั้นตอนที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การทำความเข้าใจข่าวสารว่าสามารถทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้มากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนที่ 3 การยอมรับ (Acceptance) หมายถึง การยอมรับข่าวสารนั้นมีมากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนที่ 4 ความคงอยู่ (Retention) หมายถึง การเก็บจดจำข่าวสารนั้นว่า ขึ้นใจระดับใด

1.1.8.4 ทฤษฎีพลวัตของกลุ่ม (The Group Dynamics Approach or The Michigan Group Dynamics Approach)

Kurt Lewins แห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกนเป็นผู้ตั้ง แนวความคิดนี้ ซึ่งมีอยู่ว่ามนุษย์เป็นมากกว่าผู้รับข่าวสารซึ่งอยู่โดดเดี่ยวและถูกชักจูงได้โดยตรง แต่มนุษย์นั้นอยู่ในสังคมที่ไม่มีอิสระต่อกัน แต่ต้องเกี่ยวข้องกับซึ่งกันและกัน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์เปลี่ยนเจตคติหรือความเชื่อ

ใดๆ นั้นขึ้นอยู่กับความคลาดเคลื่อนความไม่ลงรอย (Discrepancy) ของเจตคติหรือพฤติกรรมบุคคล กับบรรทัดฐานของกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงเจตคติเกิดจากความต้องการทางสังคมต่างๆ ความต้องการที่จะเปรียบเทียบความสามารถตนเองกับผู้อื่น หรือความต้องการที่จะลดความแตกต่างของความคิดของตัวเองกับผู้อื่น การมีจุดยืนแตกต่างจากมาตรฐานของกลุ่มเหล่านี้เป็นตัวผลักดันให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงเจตคติของตัวเองเพื่อให้เข้ากับกลุ่ม กลไกสำคัญของกระบวนการนี้คือ อำนาจของกลุ่มที่จะส่งผลต่อผู้ปฏิบัติตาม การให้โทษแก่ผู้ขัดขวาง ถ้าคนใดทำตามค่านิยมของกลุ่ม กลุ่มก็จะยอมรับคนๆ นั้น แรงกดดันนี้จะทำให้คนในกลุ่มขับไล่หรือไม่ชอบคนที่มีความแตกต่างจากกลุ่ม ฉะนั้นเราจึงต้องปรับตัวให้กลุ่มยอมรับทั้งด้านเจตคติและความประพฤติ

1.1.8.5 ทฤษฎีการขัดแย้งทางความคิด(Cognitive Dissonance Theory)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 126-146) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี

วิธีที่ 1 บุคคลได้รับข่าวสารต่างๆ จากบุคคลอื่นหรืออุปกรณ์สื่อสารมวลชน ข่าวสารที่ได้รับจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของเจตคติทางด้านความรู้ หรือการรับรู้ (Cognitive Component) เป็นที่เชื่อกันว่า ถ้าส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง ส่วนประกอบด้านอื่นจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงได้ด้วยเช่นเดียวกัน เช่น ถ้าส่วนประกอบด้านเจตคติด้านความรู้ (Cognitive Component) เปลี่ยนแปลงก็มีแนวโน้มทำให้ส่วนประกอบทางอารมณ์ (Affective Component) และส่วนประกอบทางด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) เปลี่ยนแปลงด้วย

วิธีที่ 2 เจตคติอาจเปลี่ยนแปลง โดยบุคคลนั้นได้รับประสบการณ์ตรง เช่น บุคคลหนึ่งอาจไม่ชอบพอนิโกร แต่ถ้าได้มีการพบปะกับนิโกรที่มีความประพฤติเรียบร้อย พุดจาดีฉลาด สิ่งเหล่านี้ทำให้ความไม่ชอบนิโกรเปลี่ยนแปลงได้

พรณี ข. เจนจิต (วิลาวรรณ ทวีขศรี. 2546: 26; อ้างอิงจาก พรณี ข.เจนจิต. 2520) ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงหรือการสร้างให้เกิดเจตคติใหม่ได้ด้วยวิธีการดังนี้ คือ

1. ให้ได้รับข้อมูลในทุกแง่มุมเกี่ยวกับสิ่งนั้น เช่น การวัดเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อคนผิวดำแล้วให้ผลไปในทางลบ เสร็จแล้วให้ข้อมูลทุกแง่มุมเกี่ยวกับคนผิวดำกับนักศึกษา และวัดเจตคติอีกครั้งปรากฏว่านักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อคนผิวดำ

2. จัดประสบการณ์ใหม่ให้ เช่น จัดให้คนที่มีเจตคติไม่ตรงกันไปอยู่ค่ายพักแรมด้วยกันให้มีโอกาสทำสิ่งต่างๆ ร่วมกันและแก้ปัญหาด้วยกันโดยไม่มีผู้อื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง

3. เราให้เกิดอารมณ์ เช่น เด็กไม่ชอบการแปรงฟันก็ให้ใช้วิธีการหาภาพหรือภาพยนตร์ที่แสดงถึงผลร้ายของการไม่แปรงฟันนำมาให้เด็กดู

พัชรี วรกวิน (2522: 74) สถานการณ์ทางสังคมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ประกอบด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การแนะนำให้เปลี่ยน (Suggestion Situation) การแนะนำมี 2 วิธี คือ การแนะนำตามปกติ คือ คำแนะนำจากกลุ่มเพื่อน ผู้มีความสำคัญทางสังคม หรือแก่ตนเอง หรืออีกวิธีหนึ่งก็คือการสะกดจิต ซึ่ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการสัมผัสและการเคลื่อนไหว
 2. การทำให้เกิดการคล้อยตาม (Conformity Situation) เป็นการสื่อสารโดยการบอกให้ทราบว่ากลุ่มที่คล้ายกับท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร เป็นการแนะนำให้เกิดความรู้สึกขึ้นมาเองว่าสมควรจะเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มอื่นหลังจากที่ได้รับข่าวสารบอกเล่าแล้ว
 3. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยการมีผู้นำอภิปรายและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
 4. การใช้ข้อมูลชักจูง (Persuasive Messages) เป็นการใช้ข้อมูลที่มีความสำคัญในด้านนี้หรือกลุ่มที่เหมือนกันมากเท่าใดก็จะทำให้คนเปลี่ยนเจตคติได้มากขึ้นเท่านั้น ผู้รับจะไม่มีสิทธิโต้แย้ง คัดค้านหรือแสดงความคิดเห็นต่อที่มาจากข้อมูล
 5. การปลูกฝังความเชื่อ (Intensive Indoctrination) เช่น การอบรมเลี้ยงดู การล้างสมอง การจี้ดยาให้ประสาทหลอน การทรมานต่อร่างกายเพื่อให้ประสาทเกิดความอ่อนแอ
- เอเดเวอร์ด (แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ. 2547: 65; อ้างอิงจากEdwards. 1957: 200-202) ที่ได้สรุปหลักการเปลี่ยนแปลงเจตคติไว้ว่า เจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับการจูงใจใหม่ เมื่อการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์โดยตรง เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มเติมและยอมรับในคุณสมบัติหรือสถานการณ์ของสิ่งนั้นๆ และเมื่อมีการกระทำหรือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528: 232-233) ได้กล่าวว่า การสร้างหรือการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนนั้นจะต้องให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจภาคภูมิใจต่อบทเรียนนั้นๆ ทำให้เจตคติที่เคยไม่ดีต่อบทเรียนนั้นลดลงและในที่สุดกลายเป็นเจตคติที่ดี

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศ

1.2.1 การคบเพื่อนต่างเพศ

อดัมส์ (หทัยขวัญ สหชัยยันต์. 2548: 16; อ้างอิงจาก Adams. 1980: 280) กล่าวถึงพฤติกรรมวัยรุ่นที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศไว้ว่า วัยรุ่นเลือกรักเพศตรงข้ามคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ โดยมีวิธีการเลือกเพศตรงข้ามที่ตนสนใจเป็นพิเศษ และเมื่อเลือกรักคนใดแล้ว มักจะคิดถึงแต่คนรักจนไม่เป็นอันทำอะไร จะหมกมุ่นและเพ้อฝันถึงภาพคนรัก และถ้าไม่ได้รับข่าวคราว หรือประสบการณ์ผิดหวังเกี่ยวกับคนรัก ก็จะแสดงความผิดหวังอย่างรุนแรง และถ้าขาดผู้แนะนำที่ดีก็อาจจะหาทางออกโดยวิธีผิด ๆ เช่น หันเข้าหาอบายมุข หรือแม้แต่การทำลายชีวิตตนเองได้

วันทนี วาสินกะสิน (2526: 11) ได้กล่าวว่า การคบเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่นตอนต้นและช่วงต้นของวัยรุ่นตอนปลาย คือ เด็กหญิงจะเริ่มเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1 ปี ในระยะวัยรุ่นตอนปลายจะเริ่มมีเพื่อนต่างเพศมากขึ้น ในระยะวัยรุ่นนี้เป็นวัยที่เด็กต้องการความสนใจจากเพศตรงข้าม

ซึ่งเป็นสัญญาติญาณทางเพศอย่างหนึ่ง โดยแท้จริงแล้ว สัญญาติญาณทางเพศมิได้หมายถึงเฉพาะความต้องการทางเพศอย่างเดียวเท่านั้น การต้องการความสนใจ การวางตัว ความรักจากเพศตรงข้าม และการคบเพื่อนต่างเพศก็เป็นส่วนหนึ่ง

สุชา จันทน์เอม (2529: 72) ได้กล่าวถึงเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นไว้ว่า โดยทั่วไปชายหญิงจะเริ่มคบหากันตั้งแต่อายุวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มสนใจเพศตรงข้าม ซึ่งวัยนี้บุคคลจะต้องการมิตรภาพ ความรัก และต้องการความเป็นอิสระจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองบุคคลวัยนี้จึงเริ่มมองหาเพศตรงข้ามที่ถูกใจ ซึ่งจะเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ความรักเพศตรงข้าม ความต้องใจกันระหว่างวัยรุ่นเพศชายกับเพศหญิง โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ มิตรภาพความรัก และความสัมพันธ์ทางเพศ ในวัยรุ่นตอนต้นเด็กผู้ชายกับเด็กผู้หญิงมักจะแยกกันเล่น แต่ก็เริ่มมีความสนใจซึ่งกันและกันแต่ไม่กล้าเปิดเผย มีความพอใจที่จะอยู่ในกลุ่มเพศเดียวกันและมักจะทำตามกลุ่มนิยมคลั่งไคล้อะไรเหมือน ๆ กัน เริ่มสนใจเพศตรงข้าม ดังนั้นการอยู่ในกลุ่มเพศเดียวกันจะพัฒนาไปสู่กลุ่มต่างเพศอย่างค่อยเป็นค่อยไป คือมีการร่วมกิจกรรม วัยรุ่นและกลุ่มจะมาพบปะกันก็ต่อเมื่อรู้จักพูดคุยกันแล้ว สมาชิกของกลุ่มซึ่งเป็นคนละเพศก็เริ่มจับคู่กัน เริ่มมีการนัดพบกันเกิดเป็นความรักและอาจเกิดการแต่งงานตามมา

นาฏสุนทร อุเงิน (2543: 39) กล่าวว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิง มักจะกำหนดคุณภาพของเพื่อนต่างเพศที่หวังไว้ โดยเกณฑ์นั้นจะแตกต่างกับเพื่อนเพศเดียวกัน วัยรุ่นหญิงจะชอบเพื่อนต่างเพศที่มีลักษณะดี เป็นสุภาพบุรุษรูปร่างดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่โอ้อวด มีน้ำใจนักกีฬา มีความสามารถพิเศษมาก ๆ สำหรับวัยรุ่นชายต้องการมีเพื่อนต่างเพศที่เป็นสุภาพสตรีลักษณะเหมาะสม แต่งตัวสวยงาม ไม่เสแสร้งโอ้อวด ไม่จัดจ้านเกินอายุและมีลักษณะนิสัยก้าวร้าว

จากข้อความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นนั้นเป็นพัฒนาการทางสังคม เป็นสัญญาติญาณในการดำรงชีวิต ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนความเข้าใจที่ดีของผู้ใหญ่ วัยรุ่นก็จะไม่ประพฤติดไปในทางที่ผิดและคบเพื่อนต่างเพศอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมและจากเกณฑ์กำหนดคุณภาพของเพื่อนต่างเพศมักจะเป็นเพื่อนในอุดมคติมากกว่าความเป็นจริง ซึ่งเป็นพื้นฐานค่านิยมมาจากอิทธิพลของสังคมของเพื่อนและผู้ใหญ่อรอบตัวเป็นส่วนใหญ่

1.2.2 การเลือกคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น

ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม (ฉวีวรรณ จันทน์เอี่ยม. 2546: 39; อ้างอิงจาก ฉวีวรรณ สุขพันธ์. 2527) กล่าวถึงวัยรุ่นกับเพศตรงข้ามว่า ความเป็นเพื่อนต่างเพศเกิดจากความสัมพันธ์ในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่คณะ การร่วมกิจกรรมหมู่คณะบ่อย ๆ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความสนใจซึ่งกันและกัน ซึ่งการเลือกเพื่อนต่างเพศในระดับความเป็นเพื่อนอาจเกิดจากความคาดหวัง คุณสมบัติของเพื่อน ๆ เพศตรงข้ามในหมู่คณะที่ตนเข้าร่วมกิจกรรมหรือเป็นสมาชิกอยู่เป็นสำคัญ โดยอยู่บนพื้นฐานของความชอบหรือไม่ชอบเป็นเกณฑ์และการคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศควรเป็นไปตามปทัสถานของสังคม ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่อยู่ในกรอบของประเพณีที่สังคมไทยยอมรับได้ รู้จักระมัดระวังในการคบเพื่อนให้ถูกต้องตามศีลธรรมจรรยาอันดี

1.2.3 การนัดหมายกับเพื่อนต่างเพศ

การคบเพื่อนต่างเพศโดยเฉพาะการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่นนั้น เด็กหญิงมีพฤติกรรมการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศเร็วกว่าเด็กชาย เนื่องจากเด็กหญิงเจริญเติบโตเร็วกว่าเด็กชาย จากค่านิยมและขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทย กำหนดให้หญิงไทยพึงรักษาวนสวณตัว ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์กันก่อนแต่งงาน ผู้ใหญ่จึงพึงเล็งในการที่หญิงมีนัดกับเพื่อนชายเป็นพิเศษ สังคมจะไม่ยอมรับการไปสองต่อสองในเวลากลางคืนด้วยกัน โดยเฉพาะการค้างคืนด้วยกัน เพราะอาจจะเป็นสาเหตุให้มีเพศสัมพันธ์เกิดขึ้นได้ ดังนั้นการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศในขณะที่เรียนหนังสือจึงเป็นการร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น ไปห้องสมุด การดูกีฬาเป็นต้น ควรไปเป็นกลุ่ม ไม่ควรจะไปเที่ยวสองต่อสอง ไปในที่ลับตาคน หรือไปในบางสถานที่ เช่น โรงภาพยนตร์ ในดิสโก้เป็นต้น เพราะบรรยากาศเอื้อยวนให้อารมณ์เคลิบเคลิ้มในทางกามารมณ์ ดังนั้น การมีนัดกับเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่นจะต้องระวังตัวให้มาก (สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. ม.ป.ป.: 93-95)

เต็มสิริ บุญยสิงห์ (2524: 95-96) ได้เสนอข้อแนะนำในการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ ดังนี้

1. การนัดหมายจะต้องเจตนาบริสุทธิ์เพื่อรู้จักกันให้มากขึ้น ในระยะต้นควรนัดหมายเป็นกลุ่ม

2. สถานที่ที่ไม่ควรไป ได้แก่

2.1 ไกลเกินไปจนต้องพักแรม ไม่ควรไปสองต่อสอง

2.2 โรงแรมที่มีลักษณะไม่เหมาะสม แม้แต่จะพากันเข้าไปด้วยเจตนา

บริสุทธิ์เพราะจะเสี่ยงต่อข้อกล่าวหาของผู้ที่ได้พบเห็น

2.3 ที่เปลี่ยวและรโหฐาน อาจมีการเฝ้าทางเพศขึ้นโดยง่าย

2.4 ในระยะทำความรู้จักมักคุ้น จะไปไหนกับเพศตรงข้าม ฝ่ายหญิงควร

ปรึกษาและขออนุญาตผู้ใหญ่ทุกครั้งไป

2.5 เมื่อแน่ใจว่าทางฝ่ายชายเป็นที่น่าไว้วางใจจึงควรให้ความสนิทสนมมากขึ้น จึงไปนัดหมายการด้วยกันได้

2.6 หากเป็นนักเรียน นักศึกษาซึ่งยังไม่มีอาชีพ ไม่ควรเลือกที่นัดหมาย

ราคาแพง และจะต้องใช้เงินมาก เช่น คอฟฟี่ชอป สถานที่เดินร่ำร้อนแรง อันอาจมีการเฝ้าทางเพศสูง

เคลลี (กฤษณี คำชาย. 2542: 58; อ้างอิงจาก Kelly. 1983) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ที่เรียกว่าความรัก เป็นความสัมพันธ์ระดับลึก ซึ่งมียารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง พฤติกรรมที่สื่อให้เห็นถึงความรักนั้นเป็นได้ทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง ซึ่งเห็นได้จากการมองตา การใช้เวลาอยู่ร่วมกัน การยิ้มหรือการนั่งใกล้กัน เคลลี ได้แบ่งความรักออกเป็น 3 ประการคือ

1. เป็นความรักแบบพาฝันหรือหลงใหล โดยปกติดูอยู่เหนือการควบคุมเพราะเป็นเรื่องของอารมณ์แท้ มากกว่าที่จะใช้เหตุผล ความรักนี้มักกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองอย่างฉับพลัน รักแบบหลงใหลไม่เป็นฐานของความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน การได้มีความสัมพันธ์ทางเพศกันอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ความตื้นตันอันเกิดจากความหลงใหลลดลง

2. รักแบบความจริง พัฒนามาจากแบบแรก โดยอยู่ภายใต้ของคนที่เกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันจะพัฒนาตอบแทนกันและกัน มองความสัมพันธ์ในลักษณะสมดุล รักลักษณะ การให้และการรับจากกันและกัน

3. รักแบบเอื้ออาทร ซึ่งเป็นรักที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน เป็นความรู้สึกใกล้ชิด อบอุ่นมีการแบ่งปันกันและสนับสนุนกันและกัน

1.2.4 ความแตกต่างในการเลือกเพื่อนของวัยรุ่นชายหญิง

สุชา จันทรเอม (2544: 23) กล่าวถึงการทำให้อุบัติการณ์วัยรุ่นสามารถปฏิบัติตนได้ ถูกต้องเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันควรปฏิบัติดังนี้

เด็กผู้หญิง	เด็กผู้ชาย
1. เป็นคู่สนทนาที่ดี เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดีในการสนทนากับเด็กผู้ชาย ควรจะเริ่มต้นด้วยสิ่งที่ผู้ชายสนใจ ภูมิใจ ใต้อาสาถึงเรื่องที่เขาคำสำเร็จ หลีกเลียงเรื่องอันเป็นปมด้อยของเขาไม่จุกจิก นินทา 2. เป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทดี มีความอดทนอดกลั้น ผู้หญิงโดยมากมักจะเจ้าอารมณ์ โดยเฉพาะก่อนมีประจำเดือน จึงควรระวังและควบคุมอารมณ์ของตน ควรใช้เหตุผลในการตัดสินใจ 3. ตรงต่อเวลา ไม่ควรไปเที่ยวกับผู้ชายให้เกินเวลา 4. วางตัวต่อกันเยี่ยงสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่ควรตามใจผู้ชายให้เขาล่วงเกินให้เสียหายเป็นที่ครหานินทาไม่ควรตามไปในที่ไม่ควร หรือที่ที่จะเป็นโอกาสให้เกิดความเสียหายได้ง่าย แม้เขารักจริง	1. เป็นคู่สนทนาที่ดี ธรรมชาติหญิงชอบพูดเรื่องส่วนตัวทั้งของตนและผู้อื่น ต้องพยายามอดทนฟัง บ้างลดการคุยโอ้อวดเรื่องความสำเร็จของตนลงบ้าง ไม่ใช่ถ้อยคำที่หยาบคายเป็นคนมีอารมณ์ขันและใจเย็น 2. ผู้ชายส่วนมากเป็นคนก้าวร้าว ขาดความอดทน ชอบเป็นผู้นำ จึงควรระมัดระวังการแสดงออกให้สุภาพเรียบร้อยขึ้น รู้จักสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงอารมณ์ของผู้หญิง เพื่อจะได้ผ่อนปรนให้เหมาะสม 3. รักษาเวลานัดหมาย ไม่ควรถ่วงผู้หญิงไว้เกินเวลาอันควร 4. ให้เกียรติยกย่อง ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามซึ่งกันและกัน ผู้ชายไม่ควรล่วงเกินผู้หญิงเพราะผู้หญิงเป็นผู้เสียหาย ไม่พาผู้หญิงไปในที่ซึ่งไม่สมควร อันจะก่อให้เกิดการครหานินทาได้

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศมีความสำคัญต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นคนใดสามารถปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศได้อย่างเหมาะสม ก็จะไม่เกิดความอับอายหรือ คับข้องใจ สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศได้ มีความภูมิใจในตนเอง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข แต่วัยรุ่นคนใดปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศไม่เหมาะสม อาจนำไปสู่การกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้แก่ เกิดความคับข้องใจ ไม่ยอมรับตนเอง

เข้ากับกลุ่มเพื่อนต่างเพศไม่ได้ ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข หรืออาจทำให้วัยรุ่นประพฤติดิบโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์และเป็นปัญหาสังคมในที่สุด

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

งานวิจัยในต่างประเทศ

รอส (หทัยขวัญ สหชัยยันต์. 2548: 21; อ้างอิงจาก Ross. 1977: 44-45) ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นในเมืองนิวยอร์กที่มีอายุระหว่าง 13-19 ปี ผลการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีพ่อแม่เพียงคนเดียวจะยุ่งเกี่ยวกับเรื่องทางเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีพ่อแม่ทั้งสองคน

มาร์โจรี (หทัยขวัญ สหชัยยันต์. 2548: 21; อ้างอิงจาก Marjorie. 1982: 3254-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบทางบุคลิกภาพ อัตมโนทัศน์ เกี่ยวกับตนเอง และสัมพันธ์ในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันการทำแท้งของวัยรุ่น ซึ่งพบว่า วัยรุ่นที่มีการตั้งครมร์ก่อนการสมรสและทำแท้งส่วนใหญ่พ่อแม่มีความขัดแย้งกัน บรรยากาศในครอบครัวตึงเครียด และมีอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองต่ำ

วอล์ล และดันลอป (ผกาพันธ์ ชนะภัย. 2528: 13; อ้างอิงจาก Wohl and Dolop. 1970) ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนวัยรุ่นไทย อังกฤษ และอเมริกา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิง โดยให้อ่านเรื่องหนึ่งเรื่อง หลังจากอ่านเรื่องแล้วให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของตัวละคร ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาไทยแสดงความไม่เห็นด้วยต่อการที่จะเข้าไปหาผู้ชายก่อน มากกว่านักศึกษอังกฤษและอเมริกา โดยที่นักศึกษาไทยวิจารณ์การกระทำของผู้หญิงสาวว่าไม่เหมาะสม น่าอับอาย เสียชื่อเสียง ไม่มีเหตุผลและควบคุมตนเองไม่ได้นอกจากนั้นยังต้องการให้ความประพฤติในเรื่องเพศถูกต้องตามศีลธรรมมากกว่านักศึกษาตะวันตกด้วย

งานวิจัยในประเทศ

อนุรักษณ์ นิติรัช (2525: 13) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศการเลือกคู่ครองการสมรสและการหย่าร้าง ของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายมีความต้องการมีอิสระต่อการคบเพื่อนมากกว่านักเรียนหญิง

มนฤดี ครองแถว (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการทดลองเพื่อเปลี่ยนเจตคติต่อการปฏิบัติตนทางเพศของนักเรียนวัยรุ่นโดยใช้สื่อ náกั้ว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองเสือวิทยา จังหวัดปทุมธานี โดยเปรียบเทียบการปรับเปลี่ยนเจตคติต่อการปฏิบัติตนทางเพศที่เสี่ยงต่อการมีโรคทางเพศสัมพันธ์ แบ่งเป็น 3 วิธี โดยการทดลองสอนโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วยการใช้สื่อ náกั้ว สื่อปกติโดยวีดิทัศน์ และไม่ให้อีกกับกลุ่มผู้ที่มีเจตคติต่อการปฏิบัติตนทางเพศที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ พบว่า เจตคติต่อการปฏิบัติตนทางเพศของนักเรียนวัยรุ่นภายหลังจากได้รับสื่อดีกว่าก่อนได้รับสื่อ

อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้สื่อ (จุลสาร) เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดเห็นและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับปวช.ปีที่ 1 ของโรงเรียนพาณิชยการแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร วัดอุปประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องความคิดเห็นและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นก่อนและหลังจากการได้รับสื่อผลจากการศึกษาพบว่า จุลสารที่ถูกดำเนินการโดยกลุ่มนักเรียนซึ่งเป็นสื่อที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถปรับเปลี่ยนความคิดเห็นและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นได้ จุลสารยังมีแนวโน้มทำให้นักเรียนชายผู้ที่อ่านจุลสาร รายงานถึงความไม่ต้องการทำอะไรมากกว่าการจับมือหรือโอบกอดคู่รัก

ปิยนันท์ ทรัพย์มั่นคงทวี (2535: 62-68) ศึกษาเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีเจตคติทางบวก ต่อการคบเพื่อนต่างเพศ โดยที่นักเรียนหญิงมีเจตคติทางบวกมากกว่า และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างกันโดยที่การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและแบบมีเหตุผล มีเจตคติทางบวกสูงกว่า แบบปล่อยปละละเลย

ทวีศักดิ์ ธีระบัญชาศักดิ์ (2543: 80) ศึกษาความคิดเห็นต่อการคบเพื่อนต่างเพศการเลือกคู่ครองและการสมรสของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการศึกษาพบว่า เกณฑ์ในการตัดสินใจในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศและใช้ในการเลือกคู่ครองมากที่สุดคือ ความประพฤติและนิสัยดี รองลงมาคือ การมีความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน

จากงานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า เจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นนั้น เกิดองค์ประกอบในหลายๆ ด้าน เช่น เพศ อายุ อัตมโนทัศน์ บุคลิกภาพ สถานภาพการสมรสของบิดามารดา รวมไปถึงการอบรมเลี้ยงดู ก็ส่งผลต่อการเกิดเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

2.1.1.1 ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัว

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526: 5-7) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัว (Family Relations) หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกัน โดยจำแนกพฤติกรรมที่แสดงถึงสัมพันธภาพในครอบครัวไว้ดังนี้

1. การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่และลูกได้มีกิจกรรมร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง
2. การมีส่วนร่วมร่วมกันในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ หมายถึง

การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เกี่ยวกับทุกข์สุข ความลับในเรื่องต่างๆของพ่อแม่ เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาทางการงาน

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึงการที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการตัดสินใจกระทำการสิ่งต่างๆภายในบ้าน เช่น การจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในบ้าน

4. การเห็นชอบของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกในลักษณะของการเห็นด้วยกับการกระทำ ความนึกเห็นของลูก เช่น การไม่ปฏิเสธข้อเสนอนั้นๆ ข้อคิดเห็น หรือการกระทำต่างๆของลูก

5. ความรักความห่วงใยของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่ลูกรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อลูก เช่น การช่วยเหลือคลายปัญหาต่างๆ การให้ความเป็นกันเองกับลูก

6. ความไว้วางใจของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงความไว้วางใจในตัวลูกว่า สามารถปฏิบัติตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

7. การที่พ่อแม่เห็นด้วยกับกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนๆ ลูก หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงความเห็นด้วยกับการที่ลูกได้ไปมีกิจกรรมกับเพื่อนๆ โดยไม่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรค หรือแสดงออกถึงความไม่ไว้วางใจในการไปร่วมกิจกรรม

8. การที่ลูกยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของพ่อแม่ หมายถึง การที่ลูกแสดงพฤติกรรมยอมรับมาตรฐานพฤติกรรมต่างๆ มาตรฐานการดำรงชีวิตของพ่อแม่ เช่น เห็นด้วยกับความคิดเห็นของพ่อแม่ในด้านการเรียน การทำงาน ค่านิยม เจตคติ และยินยอมกระทำตามเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนดด้วยความยินดี

9. ความรักและเคารพของลูกที่มีต่อพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของลูกที่แสดงต่อพ่อแม่ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความรัก ความเคารพพ่อแม่โดยการเชื่อฟังพ่อแม่ ไม่ขัดใจ ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ

10. การไม่มีข้อกำหนดมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงพฤติกรรมที่เห็นการกำหนด หรือจำกัดความประพฤติของลูกมากเกินไป

11. การไม่เข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับระเบียบวินัยมากเกินไป หมายถึงการที่พ่อแม่ไม่ยึดหยุ่นในระเบียบวินัย การบังคับให้ลูกปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

12. การปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกอย่างมีการปกป้องคุ้มครองมากเกินไป เหมือนลูกไม่มีความสามารถดูแลตนเองได้ หรือเหมือนลูกเป็นเด็กเล็กๆ

13. การที่พ่อแม่ไม่คอยย้าเตือนถึงความสำเร็จมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่คอยย้าเตือนหรือบ่งชี้ให้ลูกได้รับความสำเร็จในการทำงานมากเกินไป เช่น ไม่เคียดเขินให้ลูกกระทำการสิ่งต่างๆมากเกินไป

14. การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ หมายถึง การที่พ่อแม่ให้กำลังใจ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งการกระทำและคำพูด

15. ความกลมกลืนของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่กระทำต่อกันในขณะที่ไม่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีความรักใคร่สามัคคีกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

สุชา จันทรเอม (2548: 48) ได้กล่าวถึงครอบครัวกับการอบรมเลี้ยงดูต่อการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นไว้ว่า เด็กที่เกิดจากพ่อแม่ซึ่งเป็นคนชั้นต่ำจะมีการควบคุมเด็กในด้านการคบเพื่อนต่างเพศน้อยที่สุด เด็กเหล่านี้จะมีเสรีภาพมาก เพราะพ่อแม่มักปล่อยลูกให้เป็นอิสระ เด็กเหล่านี้จะมีปัญหาด้านความสัมพันธ์ทางเพศมาก และมักจะเป็นปัญหาของสังคม

อัศรา อารณ (2540: 45) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัวหมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว มีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยมั่นใจในตนเอง ถึงความสัมพันธ์กับผู้อื่นในบ้าน ดังนั้นสัมพันธภาพในครอบครัวจึงมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม ถ้าครอบครัวสมบูรณ์ด้วยระเบียบและคุณธรรมอันดีทุกประการแล้ว สมาชิกทุกคนก็จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกในครอบครัวขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ร่วมใจของสมาชิกแต่ละคน เพราะความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นในครอบครัว จะช่วยให้ความเป็นอยู่ในครอบครัวราบรื่น และทุกคนมีความสุขกายสบายใจ และมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ อัญมณี สมด้ว (2544: 28) กล่าวว่า สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว เป็นความสัมพันธ์ที่ราบรื่นระหว่างบุคคลในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นระหว่าง พ่อ แม่ ลูก หรือผู้ปกครอง ซึ่งจะต้องมีความเชื่อใจกัน รักใคร่ผูกพันกัน มีเวลาให้แก่กัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนรวมทั้งการอบรมสั่งสอน ขัดเกลาลูกหลานให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ และประพฤติตนเป็นคนดี

ส่วนครอบครัวที่พยายามเข้มงวดกวดขันกับเด็กไม่ให้ติดต่อกับเพศตรงข้าม ไม่ให้สนิทสนม ถือเป็นเรื่องที่น่าละอาย วัยรุ่นจึงกลายเป็นเด็กเก็บกด ไม่สามารถแสดงออกตามใจปรารถนาเมื่อได้มีโอกาสทางการควบคุม ก็จะปล่อยกายใจขาดการยับยั้ง บางคนมีปมด้อยว่าตนไม่มีเสน่ห์ ยากจน การติดต่อกับเพื่อนต่างเพศมักถูกรังเกียจ หรือไม่มีโอกาสติดต่อกัน มองเห็นตนไร้ค่า ไม่กล้าติดต่อกับเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผย ถ้าชายเมื่ออยู่ในที่ลับตาคน ก็อาจก่อคดีความผิดทางเพศได้ง่าย และถ้าเป็นหญิงก็แอบหาโอกาสในการคบเพื่อนชาย ซิงสุกก่อนห้าม หรืออาจปรับตัวเข้ากับเพศตรงข้ามไม่ได้ (จวีวรรณ สุขพันธ์ไพรม. 2547: 138-147; วันเพ็ญ บุญประกอบ. 2520: 66)

สัมพันธภาพในครอบครัวในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้มีความหมายว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ราบรื่นระหว่างบุคคลในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นระหว่างพ่อแม่ลูก หรือผู้ปกครอง ซึ่งอาจจะเป็นพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่คนอื่นๆ ได้แก่ ปู่ย่า ตายาย ลุงป้าน้าอา ทั้งผู้ที่มีสถานภาพสมรส เป็นผู้สมรส หรืออาจจะเป็นผู้โสดก็ได้ โดยความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวนั้น จะต้องเป็นความสัมพันธ์ที่ดี มีความเชื่อใจกัน รักใคร่ผูกพันกัน มีเวลาให้กัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ฯลฯ

2.1.1.2 องค์ประกอบของสัมพันธภาพในครอบครัว

เซส (นอร์ตัน ศรีเพช. 2539: 9-10; อ้างอิงจาก Sasse. 1978) กล่าวถึงลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 2 คน จะต้องเป็นไปได้ ต้องประกอบด้วย ความเชื่อใจกัน ความรักใคร่ ชอบพอกันและพลังอำนาจ ดังนี้

ความเชื่อใจกัน (Trust) เป็นสิ่งที่ทั้งสองฝ่ายต้องการเมื่อเข้ามามีความสัมพันธ์กัน ถ้าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้งสองเกิดความเชื่อใจกันขึ้นแล้ว สัมพันธภาพจะมีแนวโน้มพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นแต่ถ้าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้งสองดำเนินไปอย่างขาดความเชื่อใจกัน แม้สัมพันธภาพจะดำเนินต่อไปได้แต่จะไม่มีคามยั่งยืนของศักยภาพในอนาคตที่จะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ใกล้ชิดสนิทสนมกัน ในสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ และลูก มักจะเกิดปัญหาเรื่องขาดความเชื่อใจกันได้บ่อยในช่วงวัยรุ่น วัยรุ่นมักจะบ่นว่าพ่อแม่ไม่เชื่อใจพวกเขา ส่วนพ่อแม่จะบอกว่าลูกของพวกเขาไม่น่าไว้วางใจ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ และลูก เมื่อมีการดำเนินต่อไปในระยะเวลายาวนาน พ่อแม่สามารถอาศัยเวลาสร้างความเชื่อใจให้ลูกเห็นได้ ส่วนลูกที่เป็นวัยรุ่นเมื่อแสดงท่าทางที่รับผิดชอบมากขึ้น พ่อแม่จะเกิดความเชื่อใจขึ้นเอง

ความรักใคร่ชอบพอกัน (Affection or Linking) การที่คนเราจะชอบพอกันและกันนั้นเป็นสิ่งที่ซับซ้อนต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง อาจขึ้นอยู่กับรางวัลและการลงโทษ (ชอบคนที่ให้รางวัลเกลียดคนที่ลงโทษเขา) การหาประโยชน์ใส่ตัว และการสงเคราะห์ทำประโยชน์ให้ผู้อื่น(ไม่ชอบคนที่ทำให้เสียประโยชน์ แต่ชอบคนที่ช่วยเหลือ) อัตมโนทัศน์ในการสร้างสัมพันธภาพของแต่ละคน (ผู้ที่มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองดี จะรู้สึกดีกับคนอื่น ๆ เพราะเชื่อว่าคนอื่น ๆ ก็คล้ายตัวเอง)

พลังอำนาจ (Power) คือความสามารถของผู้หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของอีกผู้หนึ่ง เช่น พ่อ มีอำนาจทำโทษลูก แต่อำนาจไม่ใช่มีเพียงด้านเดียว ลูกสามารถมีอิทธิพลต่อพ่อแม่ได้เช่นกัน เช่นทารกมีอำนาจทำให้พ่อแม่ต้องดูแลเปลี่ยนผ้าอ้อมเวลาเปียกให้ ในสัมพันธภาพของคนสองคนมักจะมีผู้หนึ่งที่มีพลังอำนาจมากกว่า โดยอาจขึ้นอยู่กับหลายองค์ประกอบ เช่น อายุมากกว่า การศึกษาสูงกว่า มีเงินหรือมีความสามารถต่าง ๆ มากกว่าทำให้มีพลังอำนาจมากกว่าได้นอกจากนี้พลังอำนาจยังเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งต่าง ๆ ในสัมพันธภาพได้เช่นกัน ถ้าต่างฝ่ายต่างไม่ยอมกัน หรือมีการใช้อำนาจมากเกินไป

กล่าวโดยสรุปว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลมิได้เป็นเพียงความเกี่ยวพันกันหรือชอบพอกันเท่านั้น แต่ต้องเป็นความสนิทแน่นแฟ้น ที่ก่อให้เกิดอิทธิพลของสัมพันธภาพต่อบุคคลทั้งสองฝ่ายด้วย

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

งานวิจัยในต่างประเทศ

ที่ ดับเบิลยู อาดอร์โน และคนอื่น ๆ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520: 66; อ้างอิงจาก T.W.Adorno and others. 1959) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการเกิดเจตคติว่าบุคคลที่มีบิดา

มารดา ไม่ใกล้ชิด ชอบเกรี้ยวกราด ชอบลงโทษ อบรมบุตรแบบเผด็จการ บุคคลนั้นจะมีบุคลิกภาพแบบอัตตาธิปไตย มีอคติ ไม่เป็นมิตรกับบุคคลอื่น และมีเจตคติ การรับรู้ ความคิดเห็นและมีรูปแบบของพฤติกรรมในลักษณะเดียวกับบิดามารดาด้วย

แมคแนบ (ผกาพันธ์ ชนะภัย. 2528: 18; อ้างอิงจาก Macnab. 1978: 537-539) ศึกษาเจตคติในเรื่องเพศของพ่อแม่ว่า มีอิทธิพลต่อเจตคติในเรื่องเพศของลูก นั่นคือพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อลูกในเจตคติทางเพศ

งานวิจัยในประเทศ

จิระ จีงเจริญศิลป์ (2523: 53) ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย ผลการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่รู้สึกว่ารอบครัวไม่สงบสุข มีความรู้สึกเสรีในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่รู้สึกว่ารอบครัวสงบสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมหมาย อำดอนกลอย (2533: บทคัดย่อ) ศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล แบบเข้มงวด แบบปล่อยปละละเลย มีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศต่างกัน

นิสาร์ดี ทองอุปการ (2538: 12) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวและเจตคติต่อเรื่องเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด คือ มีการพูดคุยสื่อสารกันมากระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการที่วัยรุ่นจะมีเจตคติต่อเรื่องเพศในเชิงบวก และเป็นกลาง

บำเพ็ญ วังเงิน (2541: 121-128) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนสาเหตุหนึ่งมีผลมาจากอิทธิพลของครอบครัว เช่น สภาพความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรม และสัมพันธภาพของบุคคลในครอบครัว

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีผลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงคาดว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับช่องว่างระหว่างวัย

2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับช่องว่างระหว่างวัย

2.2.1.1 ความหมายของช่องว่างระหว่างวัย

พจนานุกรมจิตวิทยาฉบับสมบูรณ์ (2538: 196) ให้คำนิยามคำว่า Generation gap หรือ ช่องว่างระหว่างวัย หมายถึง ทศนคติ ความเชื่อ ความคิดเห็น และค่านิยมที่แตกต่างการระหว่างพ่อแม่กับลูกหลาน เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อการอบรมสั่งสอนและการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม เมื่อ เวลาผ่านไปก็กลับกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างคนรุ่นหนุ่มสาวกับผู้ใหญ่

ดร.อุทัย คุลยเกษม (2547: http://www.elib-online.com/doctors47/teen_old001.html) กล่าวว่า ช่องว่างระหว่างวัย (Generation gap) ไม่เพียงเป็นความแตกต่างด้านอายุ อาณาม แต่ยังเป็นความแตกต่างทางด้านระบบคิด ระบบคุณค่า ทศนคติต่อชีวิต ต่อเรื่องต่างๆ เป้าหมายของชีวิต ค่านิยม เป็นต้น แม้จะอยู่ในสังคมเดียวกัน แต่ความแตกต่างในด้านต่างๆ เหล่านี้มีมากอย่างไม่น่าเชื่อ จนเป็นต้นตอให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย

ดังนั้น สรุปได้ว่า ช่องว่างระหว่างวัย หมายถึง ความแตกต่างทางด้าน เจตคติ ความเชื่อ ความคิดเห็น ค่านิยม และเป้าหมายระหว่างผู้ปกครองกับบุตรหลาน ที่เกิดจากช่องอายุที่แตกต่างกัน โดยความแตกต่างนี้จะส่งผลกระทบถึงการอบรมสั่งสอน และการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดความขัดแย้ง ระหว่างวัยรุ่นกับผู้ใหญ่

2.2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องช่วงอายุ

เบงสัน (จรรยา สุวรรณทัต; และคณะ. 2529: 16; อ้างอิงจาก Bengtson) ได้พยายามแยกความคิดของผู้คนว่าศึกษาเรื่องนี้ออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

1. กลุ่มที่พิจารณาเห็นช่องว่างอย่างมากระหว่างช่วงอายุ (great gap position) ในกลุ่มนี้พิจารณาเห็นว่ามีความขัดแย้งในด้านความสนใจอย่างแท้จริง และสำคัญระหว่างบุคคลในช่วงอายุต่างๆ โดยเด็กวัยรุ่นอยู่ข้างน้อย และผู้ใหญ่คือพ่อแม่อยู่ข้างมาก

2. กลุ่มที่เน้นความต่อเนื่องระหว่างสมาชิกที่อยู่ในช่วงอายุต่างๆ กล่าวคือ ไม่ได้สิ่งใดใหม่จริง ๆ (nothing really new position) ในกลุ่มความคิดนี้ชี้ให้เห็นความคล้ายคลึงกันภายในครอบครัว ในเรื่องทัศนคติพื้นฐาน ชี้ให้เห็นความสำคัญของพ่อแม่เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนร่วมวัย ในฐานะเป็นบุคคลที่สามารถอ้างอิงได้สำหรับวัยรุ่น และความใกล้ชิดของการสื่อสารระหว่างพ่อแม่และเด็กทุกอายุ และสรุปว่าที่กล่าวกันว่ามีช่องว่างระหว่างวัยนั้น แท้จริงแล้วช่องว่างนี้ก็เป็นเพียงการสะท้อนให้เห็นความแตกต่างกันทางด้านสังคมอย่างหนึ่งเท่านั้น

3. กลุ่มที่มีความเห็นว่า จะมีลักษณะบางอย่างที่ได้รับการเลือกให้ดำเนินสืบเนื่องต่อไปในช่วงอายุต่างๆ กัน ลักษณะเช่นนี้จะเกิดขึ้นในบางครอบครัว และไม่เกิดขึ้นในบางครอบครัว (selective continuity) กล่าวคือ ขัดแย้งเกือบทั้งหมดระหว่างสมาชิกในช่วงอายุต่างๆ มักมีเกี่ยวกับเรื่องที่ไม่สำคัญ อย่างไรก็ตามความมั่นคงที่สำคัญยังคงดำเนินต่อไป ขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วสนับสนุนให้เกิดวิธีการใหม่ในการแสดงออก ซึ่งค่านิยมต่างๆ มากขึ้น แต่ก็ยังต้องกล่าวว่าค่านิยมดั้งเดิมนั้นเองที่ถูกแสดงออก ไม่ใช่เป็นค่านิยมใหม่โดยแท้จริง

2.2.1.3 เทคนิคการสื่อสารเพื่อลดช่องว่างระหว่างวัย

พิชญ์มณห์ ลีกำเนิดไทย (2538: 73-75) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกิจกรรมสำคัญอย่างหนึ่งในสังคมที่สามารถทำให้สังคมนั้นประสบกับความทุกข์หรือความสุขได้ โดยเฉพาะสังคมนระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก ที่มีวัยต่างกัน ซึ่งหากมีการสื่อสารที่ดีต่อกันแล้วจะทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการปรับตัว หรือตอบสนองต่อกันได้อย่างเหมาะสม ปัญหาช่องว่างระหว่างวัยก็จะลดน้อยลง โดยควรมีความรู้ความเข้าใจ หรือมีการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้คือ

1. มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยเป็นอย่างดี เพราะพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยมีความแตกต่างกัน รวมทั้งธรรมชาติของเด็กแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน ด้วย ทำให้การเอาใจใส่ดูแล และการตอบสนองต่อเด็ก ต้องกระทำให้เหมาะกับเด็กแต่ละวัย และแต่ละคน

2. มีสัมพันธภาพที่ดีต่อเด็ก โดยการแสดงออกด้วยภาษาท่าทาง (Non-Verbal) เช่น มีท่าทีอ่อนโยน ยิ้มแย้ม สัมผัส โอบกอด หรือมีการเล่นกันบ้างในโอกาสที่เหมาะสม ขณะที่พูดคุยกันก็มีการประสานสายตา ใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม มีการพยักหน้ารับรู้ เป็นต้น นอกจากนี้การใช้ภาษาคำพูด (Verbal) ก็เป็นสิ่งสำคัญ เช่นการพูดทักทาย การพูดเล่นด้วย การใช้คำพูดที่แสดงถึงความรัก ความเอาใจใส่ ให้กำลังใจ แทนคำพูดที่รุนแรงเป็นการกระทบกระเทือน เป็นต้น

3. รู้จักฟัง การฟังที่ดี มีความชัดเจนและถูกต้อง จะเป็นการฟังที่ประกอบด้วยการสังเกตภาษาท่าทางของเด็กที่พูดคุยด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใหญ่รับทราบได้ว่า เนื้อหาสาระ (Content) ที่เด็กพูดคืออะไรและพูดด้วยความรู้สึก (Feeling) เช่นไรซึ่งจะทำให้ผู้ใหญ่เข้าใจ และตอบสนองเด็กได้ถูกต้อง แต่ผู้ใหญ่ต้องมีคุณสมบัติในการฟังที่สำคัญๆ ดังนี้ คือ

- พร้อมทั้งจะฟัง ตัดความนึกคิดหรือความกังวลใจใดๆ ออกไป หรือระงับอารมณ์ที่กำลังพลุ่งพล่านให้ได้
- ใจกว้างพอที่จะรับฟังเด็กได้ทุกๆ เรื่อง โดยไม่ให้อคติหรือทัศนคติที่ไม่ดีต่อเด็กหรือเรื่องที่เด็กเล่า ส่งผลกระทบต่อการฟังได้
- ตั้งใจฟังด้วยท่าทีที่สงบใจเย็นไม่รีบพูดก่อนที่เด็กจะพูดจบ
- รู้จักเจียบ และอดทนต่อการฟังสิ่งที่เด็กพูด หรือ ออกรอฟังคำตอบจากเด็ก
- ไม่คาดเดาหรือตัดสินสรุปเรื่องราวต่างๆ ด้วยความนึกคิดของตนเอง
- พยายามจับประเด็นสำคัญๆ และอารมณ์ความคิดของเด็ก ในขณะที่เด็กเล่าเรื่องให้ฟังให้ได้

4. รู้จักถาม ผู้ใหญ่ที่รู้จักใช้คำถามในการถาม มักจะได้รับทราบเรื่องราวของเด็กที่ถูกต้อง ทำให้รู้จักและเข้าใจเด็กมากขึ้นซึ่งคำถามที่ใช้กันทั่วไปมี 2 รูปแบบ คือ

4.1 คำถามปิด เป็นคำถามที่จะได้คำตอบสั้นๆ มีลักษณะคล้ายการสอบสวนหรือ ชักถาม เช่น “ไปเที่ยวไหนมา นอนตื่นสายใช่ไหม คงจะทะเลาะกับเพื่อนมาสิ เธอเลือกเรียนต่อหรือทำงาน” เป็นต้น

4.2 คำถามเปิด เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบ คือเด็กได้ตอบอย่างเต็มที่ตามความรู้สึกนึกคิด ได้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เช่น “หนูเป็นอย่างไรบ้าง เมื่อคืนนี้เธอทำอะไรบ้าง เล่าให้ครูฟังหน่อยสิคะ ที่หนูเล่าว่าเพื่อน ๆ ขอบแก้งหนู เพื่อน ๆ ทำอย่างไรกับหนูบ้าง ครูขออธิบายเพิ่มเติมอีกซักนิดนะคะ คุณแม่จะได้เข้าใจชัดเจนขึ้น” เป็นต้น

คำถามทั้งสองรูปแบบดังกล่าว ผู้ใหญ่สามารถเลือกใช้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ แต่โดยทั่วไปหากเป็นไปได้ ควรใช้คำถามเปิด เพื่อให้เด็ก ๆ ได้คิด และตอบตามความต้องการ และเด็กเองก็จะไม่รู้สึกอึดอัด รำคาญ จากการถูกซักถามด้วยคำถามปิดบ่อย ๆ

องค์ประกอบหรือเนื้อหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มีความสำคัญต่อการสื่อสารที่ดีมีประสิทธิภาพระหว่างวัย ซึ่งหากผู้ใหญ่มีความเข้าใจและยินดีที่จะปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ หรืออาจจะปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมบ้างเพื่อให้เหมาะกับตนเองบ้าง หรือสภาพการณ์ก็จะช่วยให้เด็กมีความสุขได้ ปัญหาต่าง ๆ จะลดน้อยลง โดยเฉพาะปัญหาช่องว่างระหว่างวัย เด็กก็จะมีพัฒนาการที่ดี สามารถก้าวสู่วัยผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพของสังคมต่อไป

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับช่องว่างระหว่างวัย

งานวิจัยในประเทศ

สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ และคณะ (2536: 22) ศึกษาความสัมพันธ์ของประชากร 3 วัยในประเทศไทย ในเรื่องความรู้สึกเกี่ยวกับช่องว่างระหว่างวัยซึ่งพิจารณาในระดับครอบครัว พบว่า ร้อยละ 50.6 มีปัญหาช่องว่างระหว่างวัยระหว่างผู้ตอบกับบิดามารดา และการศึกษาของผู้ตอบแปรผกผันกับช่องว่างระหว่างวัยมากกว่าผู้ตอบที่มีอายุน้อย ผู้ตอบที่มีการศึกษาสูงจะมีปัญหาช่องว่างระหว่างวัยกับบิดามารดามากกว่าผู้ตอบที่มีการศึกษาน้อยกว่านอกจากนี้ผู้ตอบในเขตชนบทมีปัญหาช่องว่างระหว่างวัยมากกว่าผู้ตอบในเขตกรุงเทพมหานคร

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2.3.1.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

จำเนียร ช่างโชติและคณะ (2524: 394-395) กล่าวว่า เด็กวัยรุ่นเริ่มเห็นความสำคัญของเพื่อนและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของตนมีมากขึ้น วัยรุ่นจะพยายามตีตนออกห่างจากพ่อแม่ คุณค่าหรือคำสั่งที่พ่อแม่มอบให้เริ่มลดความสำคัญลงเรื่อยๆ ในขณะที่ความคิดเห็นเจตคติของเพื่อนๆ กลายเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างจริงจัง ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และเด็กวัยรุ่นจะเป็นทั้งความรัก ความรู้สึกผิด และการโต้แย้งขัดดอกขัดใจกัน แต่ในมิตรภาพของเด็ก

วัยรุ่นนั้น เต็มไปด้วยความรู้สึกแบบเพื่อน การมีความสัมพันธ์แบบเคียงบ่าเคียงไหล่กัน การใกล้ชิดในลักษณะที่จะช่วยให้เขาสามารถมองเห็นลักษณะความเป็นตัวของตนเองได้

ความสัมพันธ์กับเพื่อนของเด็กวัยรุ่น แตกต่างกับความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเด็ก เพราะก่อนวัยเด็กจะเข้าสู่วัยรุ่น เขาเลือกคบเพื่อนโดยการเลือกเพื่อนที่มีความสนใจในกิจกรรมการเล่นหรือการเรียนที่คล้ายคลึงกัน แต่ในระยวัยรุ่นนั้นเป็นเรื่องของความสนใจในตัวเพื่อนซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างมิตรภาพระหว่างเพื่อนอย่างใกล้ชิดสนิทสนมกันมากกว่าในวัยเด็ก การคบหาสมาคมระหว่างเด็กวัยรุ่นหญิงกับเด็กวัยรุ่นหญิงจะมีลักษณะค่อนข้างไปทางสร้างเสริมมิตรภาพระหว่างเด็กวัยรุ่นชายกับเด็กวัยรุ่นชายค่อนข้างจะเป็นแบบการร่วมเล่นกิจกรรมต่างๆ มากกว่า และมิตรภาพระหว่างเด็กวัยรุ่นหญิงมักจะมี ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเพื่อนหญิงมากกว่าเด็กชายมีต่อเด็กชายด้วยกัน นอกจากนี้เด็กวัยรุ่นทั้งชายหญิง มักจะเลือกคบเพื่อน จากคนที่อยู่ในสังคมคล้ายคลึงกัน มีสติปัญญา ความสนใจ คุณค่าที่ยึดถือ มีวุฒิภาวะทางสังคมคล้ายคลึงกัน และเด็กวัยรุ่นหญิงยังสนใจเลือกเพื่อนที่สวยมีเสน่ห์ต่อเพื่อนเพศตรงข้ามเป็นเพื่อนอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เพื่อนชักนำให้ตนพลอยเป็นจุดสนใจของเพื่อนเพศตรงข้ามอีกด้วย

สุพัตรา สุภาพ (2536: 71) กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่งโดยเฉพาะในชีวิตวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำให้ตัวให้เพื่อนฝูงยอมรับนับถือ วัยรุ่นจะมีความเข้าใจดีว่าเพื่อนมีความรู้สึกต่อตนเองอย่างไร ถ้าวัยรุ่นได้รับความนิยมนยกย่องจากเพื่อนฝูงมากและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเพียงนั้น ซึ่งลักษณะต่างๆ ของบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ ย่อมจะช่วยให้วัยรุ่นได้รับความนิยมนยกย่องจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในแง่ที่ดีด้วยอีกต่อหนึ่ง วัยรุ่นที่มีการปฏิบัติตนในการเข้าสังคมกับเพื่อนไม่ดี และไม่เป็นที่นิยมนยกย่องของเพื่อนฝูง มักจะสร้างเจตคติต่อตนเองในแง่ไม่ดีขึ้นมา โดยเฉพาะจะมีความรู้สึกแค้นเคียด และบางครั้งก็หวาดหวั่นใน วันรุ่นจะพยายามที่จะยอมรับและคล้อยตามความคิดเห็น การกระทำทุกอย่างของเพื่อน ผู้เป็นที่รักใคร่ และนิยมนยกย่องของกลุ่ม ทั้งๆ ที่บางครั้งอาจรู้สึกไม่เต็มใจก็ตาม และบางครั้งจะพยายามแสดงตัวโอ้อวด เพื่อให้เพื่อนประทับใจในความสามารถของตน

ณรงค์ เล็งประชา (2538: 168) ให้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัว หรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน เด็กจะเป็นตัวของตนเองมากขึ้น เด็กจะเลือกคบเพื่อนที่ถูกต้องและอาจนำเอาพฤติกรรมต่างๆ ของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตน

สุชา จันทน์เอม (2539: 153-154) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไว้ว่า วัยรุ่นพยายามที่จะหาเพื่อนที่อยู่ในรุ่นราวคราวเดียวกัน มีรสนิยมเหมือนกัน เพื่อจะได้เอาไว้อภิปรายสมาคมพูดคุยสังสรรค์กัน กลุ่มของเด็กวัยรุ่นมีอิทธิพลอย่างมากต่อความประพฤติ การแต่งกาย กิริยาท่าทาง มีการพยายามเลียนแบบกัน เพื่อให้เกิดสัญลักษณ์กลุ่มขึ้น แม้ว่าการกระทำบางอย่างนั้น จะทำไปเพื่อความโก้เก๋และเพื่อให้เกิดเป็นจุดสนใจขึ้นแม้จะขัดต่อสายตาผู้ใหญ่ก็ตาม

ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535: 160-161) กล่าวว่า การคบเพื่อนเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับวัยรุ่นเนื่องจากวัยรุ่นต้องพึ่งพาและได้รับการประทับประคองด้านจิตใจ ต้องการให้เพื่อน

เข้าใจและยอมรับการกลัวเพื่อนทอดทิ้งและไม่ให้รวมกลุ่มจะทำให้วัยรุ่นพยายามปรับตนให้เป็นที่ยอมรับทำให้ยอมทำตามเพื่อนและเลียนแบบเพื่อน ทั้งท่าทาง การแต่งกาย วิธีการพูด ความคิดและค่านิยมต่างๆ ความสนใจเพื่อนต่างเพศจะช่วยผลักดันให้วัยรุ่นกระทำตามค่านิยมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อที่จะสามารถรวมกิจกรรมกับผู้อื่นและรักษาความสัมพันธ์อันใกล้ชิดไว้ได้

กิตติกร มีทรัพย์ (2527: 145) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้ววัยรุ่นต้องการเพื่อนด้วยเหตุผลผลักดันหลายอย่าง ซึ่งสาเหตุสำคัญๆ พอจะประมวลได้ 7 ประการ ดังนี้

1. ต้องการความเชื่อมั่นหรือช่วยเสริมความมั่นใจให้มากขึ้น เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีบทบาทใหม่แบบผู้ใหญ่ ต้องดำเนินการและแก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง วัยรุ่นตกอยู่ในความรู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มั่นใจ เพื่อนและกลุ่มสามารถช่วยเหลือได้ อย่างน้อยก็รับรู้ปัญหาและช่วยผ่อนคลายข้อกังวลใจได้ดีกว่าคนอื่น ๆ

2. ต้องการอิสระ เป็นตัวของตัวเอง การอยู่ในครอบครัวยุโรปจะรู้สึกว่ายังต้องพึ่งพาและอยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของบ้าน รู้สึกว่าพ่อแม่ยังเห็นเขาเป็นเด็ก จึงต้องการสถานที่ใหม่ พบคนใหม่ ๆ ที่จะทำให้เขาเป็นอิสระแก่ตัวเองตามสมควร วัยรุ่นที่มีความรู้สึกว่ามีอิสระเมื่ออยู่กับครอบครัว เขาก็จะติดเพื่อนและกลุ่ม การติดเพื่อนจึงมักมีลักษณะเป็นการพึ่งพามากกว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสร้างสรรค์กิจกรรมสังคมเท่าที่ควร ถ้าหากได้กลุ่มเพื่อนหรือผู้นำกลุ่มที่ไม่ดีนักอาจถูกชักจูงไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้ง่าย

3. ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน วัยรุ่นแสวงหาความสนุกสนานเพื่อหลีกเลี่ยงสภาพการณ์ต้องรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่หรือถูกคาดหวังที่จะต้องทำเช่นนั้น วัยรุ่นมักจะเกิดความตึงเครียดเกินไป จึงหันเข้ากลุ่มซึ่งมีโอกาสร่วมเล่นและสนุกสนานมากกว่า

4. ต้องการมีประสบการณ์ในการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ในกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันหรือต่างเพศ การเรียนรู้เช่นนี้จะช่วยในการปรับปรุงตัวเองในสังคมได้กว้างขวางและได้ประสบการณ์ที่แก้ไขตนเองให้เป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น

5. ต้องการความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาความสามารถ ความอดทนและความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ไม่ว่าเรื่องการเรียน การงานและเรื่องทั่วไป

6. ต้องการโอกาสที่จะได้พัฒนาทักษะทางสังคม โดยเน้นในความสามารถและเทคนิคการสนทนา การแสดงมารยาทที่ดีงามในการเข้ากลุ่มและความสามารถในการชิงชัยหุ่นยนต์ประนีประนอม

7. ต้องการมีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศโดยธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ได้รับการตอบสนองในบ้าน ดังนั้น การมีสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศนั้น ไม่อาจกระทำได้โดยตรง แต่จะอาศัยการผ่านกลุ่มต่าง ๆ เป็นสื่อกลาง โดยเริ่มพัฒนาจากการเป็นเพื่อนธรรมดา สู่การเป็นคนรักโดยลำดับ ในขั้นแรกที่ยุโรปเริ่มปรารถนาที่จะมีเพื่อนต่างเพศ จะมีความรู้สึกตื่นเต้นกังวล ซึ่งบางครั้งต้องการเพื่อนเพื่อรับรู้ ปลอดภัยตามสมควรและอาจต้องการคนปรึกษาหารือเพื่อให้สมปรารถนาของตนในที่สุด

ดังนั้น สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมโต้ตอบระหว่างบุคคลกับเพื่อน ซึ่งเป็นแบบแผนของการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่ละเล็กละน้อยอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน รู้จักเข้าใจตนเองและเพื่อน ยอมรับความแตกต่างและให้เคารพในสิทธิของเพื่อน รู้จักการให้และการรับ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ

2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพและระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

งานวิจัยในต่างประเทศ

รอเจอร์ส (หทัยขวัญ สหชัยยันต์. 2548: 54; อ้างอิงจาก Rogers. 1972: 253) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่นอเมริกัน จำนวน 187 คนที่เคยมารับบริการปรึกษากับการปรับตัวทางสังคมของพวกเขาในเวลา 9-15 ปี ต่อมา ได้ค้นพบว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพไม่ดีต่อกลุ่มเพื่อน เมื่อครั้งเป็นวัยรุ่นจะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ปรับตัวไม่ดี เช่น มีปัญหาทางอารมณ์ และเป็นคนเห็นแก่ตัว

โพวีดา (หทัยขวัญ สหชัยยันต์. 2548: 54; อ้างอิงจาก Poveda. 1975: 127-136) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการคบเพื่อนของนักเรียนหญิง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในประเทศอเมริกา พบว่า กลุ่มเพื่อนสนิทของนักเรียนวัยรุ่นหญิง 2 กลุ่มที่ได้ศึกษา ได้แก่ กลุ่มสาวผู้ดี (High Society Girls) และกลุ่มสาวรักสนุก (Party Girls) ต่างมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกของสมาชิกกลุ่มซึ่งมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะแตกต่างกันสรุปได้ดังนี้

กลุ่มสาวผู้ดี

1. พยายามรักษาชื่อเสียงของกลุ่มโดยไม่สูบบุหรี่ ไม่ใช้สารเสพติด และไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร

2. มีส่วนร่วมของกิจกรรมในโรงเรียนหลายด้าน

3. ถ้าสมาชิกคนใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของกลุ่มก็จะหมดสถานภาพการเป็นสมาชิกกลุ่ม

กลุ่มสาวรักสนุก

1. ชอบเสี่ยง ในการใช้สารเสพติด ลักลอบสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา และมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร

2. ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และมักจะขาดเรียน

3. ถ้าสมาชิกคนใดหลีกเลี่ยงการทำในสิ่งที่ทำหยาหรือถูกตำรวจจับ หรือตั้งครมกัก็จะหมดสภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่ม

บราวน์ (หทัยขวัญ สหชัยยันต์. 2548: 55; อ้างอิงจาก Brown. 1982: 121-133) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากความกดดันของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักเรียนมัธยมศึกษา จึงได้พบว่านักเรียนวัยรุ่นหญิงได้รับความกดดันจากกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างมากในด้านวิธีการแต่งกาย สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ และการร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่นการออกนััด และการไปงาน

สังสรรค์ สำหรับความกดดันที่เด่นชัดของกลุ่มเพื่อนที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนวัยรุ่นชาย ได้แก่ การดื่มสุรา และการใช้สารเสพติด

งานวิจัยในประเทศ

สมบัติ วัจนะสาริกุล (2525: 117) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมและสถาบันการศึกษาเอกชน ทางด้านสภาพแวดล้อม กลุ่มเพื่อนพบว่า นักศึกษาใช้เวลาว่างไม่ถูกต้องอาจเป็นเพราะอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนชักจูงไปในแนวทางที่ไม่ถูกต้อง และไม่เกิดประโยชน์แก่นักศึกษา

วรรณิ วรรณชาติ (2541: 21-22) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมการคบเพื่อนแบบเสี่ยงเอดส์ของนักศึกษาชายในมหาวิทยาลัย พบว่าบุคคลที่มีเหตุผลทางจริยธรรมสูงมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมมากกว่าบุคคลที่มีเหตุผลทางจริยธรรมต่ำนอกจากนี้บุคคลที่มีเหตุผลทางจริยธรรมสูงเป็นผู้ที่ควบคุมตนเองได้ และมีความเชื่ออำนาจในตนเอง ดังนั้นอิทธิพลของสังคม เช่น เพื่อนฝูงไม่สามารถชักจูงให้บุคคลเหล่านี้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมได้ รวมทั้งโดยปกติในวัยรุ่นมักแสวงหาและเข้าร่วมกลุ่มกับคนที่มีพฤติกรรมประเภทเดียวกับตน ดังนั้นวัยรุ่นที่มีเหตุผลทางจริยธรรมสูงจะคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ หรืออาจกล่าวได้ว่า วัยรุ่นที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำจะมีพฤติกรรมการคบเพื่อนที่ไม่เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และเยาวชนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต และความสามารถควบคุมตนเองมาก จะมีพฤติกรรมเสี่ยงเอดส์น้อยกว่าเยาวชนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต และความสามารถควบคุมตนเองน้อย และเนื่องจากเยาวชนส่วนใหญ่จะคบเพื่อนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตน ดังนั้นเยาวชนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนเองได้มากจะมีพฤติกรรมคบเพื่อนแบบเสี่ยงเอดส์น้อย

นพพร พานิชสุข (2521: 45-48) ได้ศึกษาพบว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความรู้ในเรื่องเพศของนักเรียนชายมากที่สุดโดยเฉพาะการดูภาพโป๊และเที่ยวโสเภณี สำหรับนักเรียนหญิงรู้จากครูและเพื่อนสนิท เมื่อมีปัญหา นักเรียนชายต้องการปรึกษาเพื่อน ส่วนนักเรียนหญิงต้องการปรึกษาพ่อแม่มากกว่า

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สรุปได้ว่า กลุ่มเพื่อนน่าจะส่งผลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ทั้งในพฤติกรรมที่เหมาะสม และพฤติกรรมไม่เหมาะสม ของนักเรียนมัธยมศึกษา

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านโรงเรียน

2.4.1 ระดับชั้นเรียน

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526: 82) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพภายในครอบครัวกับการปรับตัว ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา

ตอนต้นและตอนปลาย จำนวน 499 คน จากโรงเรียน 18 แห่ง พบว่า ระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน การปรับตัวจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนจะมีการปรับตัวดีขึ้นเรื่อยๆ จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะดีขึ้น

จิตริยา ไชยศรีพรหม (2527: 113-113) ศึกษาบุคลิกภาพการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 1,848 พบว่า เพศหญิงและเพศชายมีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 6, 4, 3 และ 5 จะปรับตัวได้สูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในด้านความเป็นตัวของตัวเองและนักเรียนในแต่ละชั้น มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมศรี บุญอรุณรักษา (2539: 69-70) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก จำนวน 1,808 คน พบว่า ระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน การปรับตัวไม่แตกต่างกัน

2.4.2 ประเภทของโรงเรียน

ผกาพันธ์ ชนะภัย (2528: บทคัดย่อ) ศึกษาเจตคติทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนสตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงในโรงเรียนสหศึกษาและในโรงเรียนสตรี จำนวน 754 คน พบว่า เจตคติทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนหญิงในโรงเรียนสหศึกษากับนักเรียนหญิงในโรงเรียน มีเจตคติทางเพศไม่แตกต่างกัน

สิริวรรณ คำเข้ม (2520: 69-68) ศึกษาการปรับตัวในการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ที่จบจากโรงเรียนสตรีและโรงเรียนสหศึกษา พบว่า นักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสตรี มีการปรับตัวแตกต่างจากนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา โดยนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสตรีมีเพื่อนต่างเพศน้อย ชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน มีความวิตกต่อการคุ้นเคยใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม ส่วนนักศึกษาที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา จะมีเพื่อนต่างเพศมากและชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนต่างเพศ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการคบเพื่อนต่างเพศ และทั้งสองกลุ่มนี้ต่างสนใจเรื่องเพศและมีความเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่จะคบเพื่อนต่างเพศ

นิมมวล อ้นทะชัย (2532: 54) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ และหาตัวแปรที่เกี่ยวข้องเช่น ประเภทโรงเรียน ระดับชั้นและเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนหญิงล้วน ชายล้วนและสหศึกษา อย่างละ 1 แห่ง ปีการศึกษา 2532 จำนวน 373 คน พบว่า อัตมโนทัศน์ของนักเรียนหญิงในโรงเรียนสหศึกษาและหญิงล้วนไม่แตกต่างกัน ส่วนอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชายในโรงเรียนสหศึกษาและ

ชายล้วนแตกต่างกัน และการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชายในโรงเรียนสหศึกษาและชายล้วนแตกต่างกัน และการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสหศึกษา ชายล้วน หญิงล้วน มีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อและอิทธิพลของสื่อ

2.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อและอิทธิพลจากสื่อ

2.5.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อและการได้รับข้อมูลข่าวสาร

สื่อมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนสาระความรู้ และความบันเทิง หลากหลายรูปแบบ ซึ่งในปัจจุบันถือว่าเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลและบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมต่างๆ ให้กับวัยรุ่น โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ไม่ว่าจะเป็นนำเสนอมาโดยตรงหรืออยู่ในรูปแบบแฝงออกมาก็ตาม ล้วนแต่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่มีความสนใจในเรื่องเพศมาก เมื่อได้รับการกระตุ้นด้วยสื่อเหล่านี้ก็จะออกมาทางด้านเพศตามสื่อที่ได้รับ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วารสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือการ์ตูน วิทยุทัศน์ อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ สำหรับหนังสือการ์ตูนการดำเนินเรื่องมักเป็นเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งมักจะเป็นโรงเรียนประถมหรือมัธยมแนวรักๆ ใคร่ๆ ในสถาบันศึกษามีน้อยมากที่จะพูดถึงเรื่องการเรียน หนังสือประเภท "BOY MEETS GIRLS" จะได้รับความนิยมมากในหมู่วัยเยาว์ การ์ตูนที่นำเสนอในท้องตลาดมีเนื้อหาไม่เหมาะสม ผิดหลักความนิยมของสังคม เช่น ไม่เชื่อพ่อแม่ ชิงสุกก่อนห่ามทางเพศแต่จบเรื่องอย่างมีความสุข (จุติมา เพชรรัตน์. 2541: 12)

ส่วนเนื้อหาในหน้าหนังสือพิมพ์แบ่งได้เป็น ข่าว หรือภาพข่าวที่ยั่วยุกามารมณ์ ข่าวหรือภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประพาศผิดทางเพศในเชิงพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ หรือความวิปริตทางกามารมณ์ ข่าวหรือภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่ใช่เรื่องคู่สาวตามปกติทางสังคม รวมทั้งข่าวหรือภาพที่มีเนื้อหาเป็นการชักจูงให้อ่านนิยายชมชอบและนำไปประพาศ ทำให้เสื่อมเสียต่อจารีตประเพณี วัฒนธรรมอันดี ไม่ว่าเป็นเรื่องเสรีทางเพศ พฤติกรรมให้มีเพศสัมพันธ์ การค้า และการล่อลวงผู้หญิง (พิมพ์พร ยิ่งยง. ม.ป.ป.: 48-49)

2.5.1.2 ความหมายของการเปิดรับสื่อมวลชน

ลินเนอร์ (จารุวรรณ สกุลดู. 2545: 12; อ้างอิงจาก Daniel Lerner. 1958: 56-60) ให้คำจำกัดความสื่อมวลชนว่า อัตราส่วนของประชาชนที่มีวิทยุ จำนวนจำหน่ายหนังสือพิมพ์ และจำนวนผู้ที่นั่งดูภาพยนตร์ต่อประชาชน 1,000 คน

ดอยชแมน (จารุวรรณ สกุลดู. 2545: 12; อ้างอิงจาก Daniel P.J.Deutschman. 1963: 23-25) กล่าวว่า การเปิดรับสื่อมวลชนสามารถวัดได้จากโอกาสที่บุคคลจะเปิดรับสื่อมวลชน ซึ่งประกอบขึ้นจากการเป็นเจ้าของวิทยุ และดูภาพยนตร์ในช่วงเวลา 6 เดือน การซื้อหนังสือพิมพ์เป็นประจำหรือชั่วคราวครั้งชั่วคราว ตลอดจนมีหนังสือพิมพ์ในบ้าน

โรเจอร์และเซวเนิง (จารุวรรณ สกุลกู. 2545: 13; อ้างอิงจาก Daniel Everett M. Rogers and Lynne Svenning. 1969: 3-364) ให้นิยามว่า สื่อมวลชนนั้นคลุมถึง 5 ประเภท คือ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และภาพยนตร์ ดัชนีในการวัดการเปิดรับสื่อมวลชนในความหมายของเขา จึงประกอบด้วยจำนวนรายการวิทยุที่รับฟังต่อสัปดาห์ การอ่านหนังสือพิมพ์ต่อสัปดาห์ ภาพยนตร์ที่ดูต่อปี และอื่นๆ

ในศัพทานุกรมซึ่งเรียบเรียงโดยคณาจารย์แผนกสื่อสารวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวถึงการเปิดรับสื่อมวลชน หมายถึง ขอบเขตที่ประชาชนทั่วไปเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ได้แก่ การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และการดูภาพยนตร์ (สนั่น ปัทมะทิน. 2520: 59-60)

วันทนา ชาญานิขวงศ์ (2525: 52) สรุปได้ว่า การเปิดรับสื่อมวลชน (Mass Media Exposure) คือขอบเขตหรือประเภทของสื่อมวลชนต่างๆ ที่ประชาชนทั่วไปอ่าน ฟัง ดู เท่านั้น ไม่ได้เกี่ยวกับเนื้อหาข่าวสารในสื่อแต่ละประเภท

2.5.1.3 รูปแบบของการรับสื่อมวลชน

จากการจำกัดความการเปิดรับสื่อมวลชนที่กล่าวมา หากจะจัดเป็นรูปแบบของการเปิดรับสื่อมวลชน อาจแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. แบบรวมกลุ่ม คือ ความเข้าซ้อนหรือคาบเกี่ยวกันของสื่อมวลชนที่ประชาชนทั่วไปเปิดรับ กล่าวคือ ผู้ที่เปิดรับสื่อประเภทหนึ่งมักจะรับสื่อประเภทอื่นด้วย
2. แบบเรียงตามขั้นบันได คล้ายกับแบบรวมกลุ่ม แต่เพิ่มเติมขึ้นคือ การเปิดรับสื่อแต่ละประเภทสามารถเรียงกันเป็นลำดับขั้น สามารถแสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนมากเปิดรับสื่อประเภทใดมาก ประเภทใดน้อย เรียงตามลำดับ
3. แบบกระจัดกระจาย มีลักษณะตรงข้ามกับแบบรวมกลุ่ม คือ การเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละประเภทไม่จำเป็นต้องคาบเกี่ยวกัน กล่าวคือ การเปิดรับสื่อมวลชนประเภทหนึ่งไม่จำเป็นต้องขึ้นกับการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทอื่น

2.5.1.4 เกณฑ์ในการวัดการเปิดรับสื่อมวลชน

โดยทั่วไปแล้วการเปิดรับสื่อมวลชนต้องคำนึงถึง ความสำคัญของสื่อมวลชนแต่ละประเภทในการเผยแพร่ข่าวสาร และอำนาจในการชักจูงใจหรือโน้มน้าวใจบุคคล การเปิดรับสื่อมวลชนจะมุ่งเฉพาะเป็นตัวแปรในการบ่งบอกขอบเขตหรือประเภทของสื่อสารมวลชน ซึ่งประชาชนทั่วไปอ่าน ฟัง ดู หาได้บอกถึงเนื้อหาข่าวสารในสื่อแต่ละประเภทไม่

นอกจากนี้ การที่รูปแบบของการเปิดรับสื่อสารมวลชนมีความแตกต่างในแต่ละกลุ่ม จึงทำให้หลักเกณฑ์ที่จะใช้วัดแตกต่างกันไปจามเหตุผลและแนวความคิดของผู้ที่สนใจในเรื่องนี้จะนำมาอ้าง

คาร์เตอร์และเซฟัลเวดา (จารุวรรณ สกุลกู. 2545: 14; อ้างอิงจาก Daniel Roy E. Carter and Sepulveda. 1969: 216-224) มีความเห็นว่า การเปิดรับสื่อมวลชนต้องวัดจากการคาบเกี่ยวกันของพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมวลชน ที่เปิดรับสื่อประเภทหนึ่งแล้วย่อมจะเปิดรับสื่ออื่นๆ ด้วย

แมคลาวด์ รัช และฟรีเดอริค (จารุวรรณ สกุลกู. 2545: 14; อ้างอิงจาก Daniel Mcleod Rush and Friederich. 1968-1969: 575-587) มีความเห็นว่า ผู้ที่เปิดรับสื่อมวลชนประเภทหนึ่งแล้วไม่จำเป็นต้องเปิดรับสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนเป็นเพียงสถาบันหนึ่งในสังคม ซึ่งมีสถาบันอื่นๆ อีกมากมายที่ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรมของคนในสังคม ดังนั้น อิทธิพลที่สื่อมวลชนที่มีต่อสังคมและประชาชนจึงเป็นอิทธิพลที่มีเงื่อนไข และขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ อีกมาก

โจเซฟ ที เคลปเปอร์ (จารุวรรณ สกุลกู. 2545: 11-12; อ้างอิงจาก Daniel Joseph T. Klapper. 1963: 15-49) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของประชาชนไว้ดังนี้

1. สื่อมวลชนไม่ได้มีอิทธิพลต่อประชาชนโดยตรง แต่จะมีอิทธิพลโดยอ้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1.1 ความมีใจโน้มเอียง คือ ประชาชนจะมีความคิดเห็น ค่านิยม และความโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อนที่จะมาสัมผัสกับสื่อมวลชน

1.2 การเลือกรับสาร ประชาชนจะเลือกรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน และจะเลือกตีความหมายของสารตามความเชื่อ และค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิม

1.3 อิทธิพลของบุคคล บางครั้งข่าวสารจากสื่อมวลชนจะผ่านสื่อบุคคลหรือผู้นำความคิดเห็นก่อนจะไปถึงประชาชน ผู้นำความคิดเห็นมักสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปด้วย ทำให้มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชนอยู่มาก

1.4 กลุ่มและบรรทัดฐานของกลุ่ม

1.5 ระบบสื่อมวลชน

2. สื่อมวลชนจะเป็นเพียงแรงเสริม (Reinforcement) ที่สนับสนุนเจตคติ รสนิยม ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้เข้มแข็งขึ้น และพร้อมที่จะแสดงออกมาเมื่อมีแรงจูงใจหรือเมื่อโอกาสเหมาะสม

3. สื่อมวลชนอาจเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนได้เล็กน้อย และมักเป็นเจตคติที่ยังไม่มั่นคง การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ฝังรากลึกหรือเปลี่ยนไปในทางตรงกันข้ามนั้นเป็นไปได้ยาก อาจเปลี่ยนได้บ้าง แต่ต้องใช้เวลาและบุคคลต้องได้รับข่าวสารเพียงพอ อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของในด้านการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว

4. สื่อมวลชนสามารถสร้างเจตคติให้แก่ประชาชนได้ ในกรณีที่บุคคลไม่เคยมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน และต้องได้รับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ เป็นอิทธิพลในลักษณะสะสม ไม่ใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลทันทีทันใด

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสื่อ การได้รับข่าวสาร งานวิจัยในต่างประเทศ

เฮอร์เบิร์ต (หทัยขวัญ สหชัยยันต์. 2548: 57; อ้างอิงจาก Herbert. 1968: 74)

ได้ศึกษาเรื่องเพศและความรุนแรง บนแผงหนังสือพิมพ์โดยศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ 3 ประเภท ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวันในเมือง นิตยสารเฉพาะกลุ่ม หนังสือปกอ่อน ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์รายวันในเมืองได้มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในปริมาณมากกว่าหนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก ส่วนนิตยสารเฉพาะกลุ่มนั้น นิตยสารผู้ชาย นิตยสารตำรวจ นิตยสารสืบสวนสอบสวนได้เน้นการนำเสนอเรื่องเพศและความรุนแรงมากกว่านิตยสารประเภทอื่น หนังสือปกอ่อนแนวรักๆ ใคร่ๆ และแนวชาดิสม์ จะมีการนำเสนอเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงมากกว่าหนังสือปกอ่อนแนวอื่นๆ

งานวิจัยในประเทศ

กิตติ กันภัย (2534: 23) ได้ศึกษาลักษณะของการสร้างฝัน จินตนาการทางเพศ ในสื่อมวลชนไทย ข้อมูลที่นำมาศึกษาได้แก่ สื่อมวลชนที่นำเสนอเรื่องราวทางเพศ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวีดิโอเทป ผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ลักษณะของการสร้างฝัน จินตนาการทางเพศ ในสื่อมวลชนไทย สอดคล้องกับจินตนาการมนุษย์ในเชิงจิตวิทยานอกจากนั้นยังพบจินตนาการในลักษณะอื่นๆ เช่น จินตนาการรูปธรรมซึ่งปรากฏในสื่อมวลชนที่นำมาศึกษานั้นถูกถ่ายทอดความหมายจากผู้ผลิตสู่ผู้รับสารโดยผ่านกระบวนการสร้างความหมายนานาประการ ได้แก่ การกำหนดโครงเรื่องที่ชัดเจนตายตัว การใช้อุปมาอุปลักษณ์ ความหมายทางจินตนาการทางเพศเหล่านี้ จะก่อประโยชน์ให้แก่ผู้รับสารโดยนำพาผู้รับสารเข้าสู่โลกแห่งความฝันจินตนาการ ทำให้ผู้รับสารรู้สึกผ่อนคลาย หลีกหนีจากความเครียดทางเพศ ให้การพึงพาและสร้างความบันเทิง แก่ผู้เปิดรับ

กฤติกา นพรัตน์ (2539: 97) ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้อ่านและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของนิตยสาร “ทางเพศ” ศึกษาเฉพาะ เพนเฮาส์ เฟซ และ แมกซ์ พบว่าความพึงพอใจของผู้อ่านที่ได้รับจากสื่อ นิตยสารทางเพศเพื่อตอบสนองความต้องการความอยากรู้อยากเห็น สมาชิกเพศชายส่วนใหญ่มีระดับมากที่สุด สะสมระดับมากความต้องการทางเพศ คลายเครียด แก่เหงาและว้าเหว่ ระดับปานกลางสำหรับสมาชิกเพศหญิงส่วนใหญ่ มีความอยากรู้อยากเห็น แก่เหงาและว้าเหว่ระดับปานกลาง ส่วนความต้องการทางเพศระดับน้อยสุด และความต้องการด้านอื่นๆ ของเพศหญิงคือ ต้องการเปรียบเทียบสัดส่วนของตัวเอง ต้องการความรู้ทางเพศ เอาไว้คุยกับเพื่อนๆ ส่วนเพศชายนั้นมีความต้องการลับเฉพาะ ต้องการนัดพบนางแบบ ซึ่งเห็นว่า ความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อระหว่างเพศชายและเพศหญิงนั้นแตกต่างกัน

จุติมา เพชรรัตน์ (2541: 92-95) ได้ศึกษาการเปิดรับหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีเนื้อหาทางเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครกับเจตคติต่อเพศสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 450 คน พบว่า เด็กที่เคยอ่านหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีเนื้อหา

ทางเพศได้ให้เหตุผลว่า ไม่สนใจ เป็นเรื่องไร้สาระ และสอบถามเกี่ยวกับเจตคติต่อพฤติกรรมทางเพศของตัวละครที่เราัมักพบเห็นในสื่อต่างๆ ทั่วๆ ไป ส่วนใหญ่มาจากชีวิตจริง พบว่า มีความคิดเห็นด้วยมาก และเจตคติเกี่ยวกับฉากเลิฟซีน ซึ่งมากเกินไปจนจำเป็นสำหรับคนดู พบว่ามีความเห็นด้วยปานกลางค่อนข้างต่ำ และจากการสอบถามเกี่ยวกับเจตคติต่อการไปเที่ยวและรู้จักคนแปลกหน้าในสถานบันเทิง ยามราตรี และมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องไม่เสียหายหากทั้งสองฝ่ายพอใจซึ่งกันและกัน พบว่ามีความเห็นด้วยน้อยค่อนข้างสูงไปทางปานกลาง

วิชาญ รุ่งอุทัย (2533: 102) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น พบว่า ปัจจัยด้านการรับข่าวสารเรื่องเพศ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนา ชุมพุกวิป และคณะ (2532: 33) ศึกษาความรู้ เจตคติ และประสบการณ์ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในเขตกรุงเทพมหานคร 21 โรงเรียน จำนวน 4,377 คน พบว่านักเรียนได้รับข่าวสารข้อมูลเรื่องเพศจากนิตยสารมากที่สุดถึงร้อยละ 77.7

สายสุณีย์ อุดมนา (2541: 97) ได้ศึกษาค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศของนิสิตปริญญาตรีคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าปัจจัยด้านการรับข่าวสารเรื่องเพศ มีความสัมพันธ์กับค่านิยมเรื่องเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

พิมพ์พร ยิ่งยง (2539: 74) ได้ศึกษาข่าวและภาพเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน วิเคราะห์เปรียบเทียบข่าวสดกับมติชน ผลการวิจัยพบว่า ข่าวนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเพศเฉลี่ยเดือนละ 3 ชิ้น และเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศเป็นส่วนใหญ่ ส่วนมติชนเฉลี่ยเดือนละ 1 ชิ้น และนำเสนอข่าวเพศเกี่ยวกับการข่มขืนเด็กมากที่สุด ส่วนการใช้ภาษาในข่าวเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงนั้นหนังสือพิมพ์ข่าวสดมีการใช้ภาษาที่หยาบและเร้าอารมณ์มากกว่ามติชน

สรุปได้ว่า การใช้สื่อความพึงพอใจต่อสิ่งของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละบุคคล แตกต่างกันและการเลือกใช้นั้น สืบเนื่องมาจากเหตุทางจิตวิทยาและความต้องการทางสังคมของแต่ละบุคคลนั้น ๆ โดยเฉพาะวัยรุ่นควรใช้วิจารณญาณในการใช้สื่อต่อการลอกเลียนแบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

3.1.1 ความหมายของวัยรุ่น

สุชา จันท์ธอม (2529: 3) อธิบายว่า “วัยรุ่น” (Adolescence) มีรากศัพท์เดิมมาจากคำว่า Ado-lescre ในภาษาละติน ซึ่งแปลว่า เจริญเติบโตไปสู่ภาวะ นนั้นก็ถือเป็นวัยย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยถือเอาความพร้อมทางร่างกายหรือภาวะสูงสุดขีดของร่างกายเป็นเครื่องตัดสิน

อันเป็นระยะที่ร่างกายจะมีการเจริญเติบโตของระบบอวัยวะเพศและสามารถทำงานได้เต็มที่คือ ในเพศหญิงเมื่อมีประจำเดือนมาเป็นครั้งแรกและในเพศชายมีการผลิตเซลล์สืบพันธุ์

วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างการเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่ อันเป็นระบบที่ต้องปรับพฤติกรรมวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่สังคมนั้นยอมรับ เด็กวัยรุ่นจึงไม่ใช่เพียงการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย แต่หมายถึงการเจริญเติบโตทางสังคมซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมของแต่ละที่

องค์การอนามัยโลก (WHO) (พาสนา ผลศิลป. 2535: 26; อ้างอิงจาก WHO. 1983:

2) ได้ให้คำจำกัดความของวัยรุ่นว่ามี 3 ลักษณะสำคัญคือ

1. มีพัฒนาการทางร่างกาย ตั้งแต่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศไปจนกระทั่งมีวุฒิทางเพศอย่างสมบูรณ์

2. มีพัฒนาการทางด้านจิตใจ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กเป็นผู้ใหญ่

3. มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

อุไร สุมาธิธรรม (2545: 1-2) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึงวัยที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอย่างมากทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่บทบาทแห่งการเป็นผู้ใหญ่

เซอร์ล็อก (แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ. 2547: 14; อ้างอิงจาก Hurlock. 1974: 391) ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะจากความเป็นเด็กค่อยๆ สู่ความเป็นผู้ใหญ่ การที่เด็กบรรลุถึงขั้นวุฒิภาวะนี้ ไม่ใช่จะเจริญเติบโตแต่ร่างกายด้านเดียวเท่านั้น ทางจิตใจก็จะเจริญเติบโตเป็นเงาตามตัวไปด้วย นั่นคือ จะต้องมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้านไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สุพัทธา สุภาพ (2536: 40) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า เป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็ก และความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นวัยย่างเข้าสู่ความเป็นหนุ่มสาว

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 330) กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ อุดมคติ เป็นต้น

ดังนั้น วัยรุ่นจึงหมายถึง วัยที่จะย่างเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ โดยมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่บทบาทการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ที่สังคมและวัฒนธรรมนั้นยอมรับ โดยถือเกณฑ์การเข้าสู่วัยรุ่นจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย รูปร่างและการเจริญเติบโตทางเพศอย่างสมบูรณ์

3.1.2 ธรรมชาติของวัยรุ่น

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2542: 32) กล่าวว่า ธรรมชาติของวัยรุ่นที่แสดงออกมามีลักษณะดังนี้

1. เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกลักษณะ นอกจากจะมีรูปร่างลักษณะที่เหมือนกับผู้ใหญ่มากขึ้นแล้ว เด็กยังมีความคิดอยากใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ใหญ่โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ต้องการแสดงความคิดเห็นของตนเองบ้าง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับว่าตนไม่ใช่เด็กอีกต่อไป

2. เป็นวัยที่ต้องการอิสรภาพมาก การดิ้นรนเป็นอิสระของเด็ก คือ การปลีกตัวออกจากการเล่นทางบ้าน รวมทั้งจะไม่ชอบให้พ่อแม่ พี่น้องมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของเขา อิสรภาพที่เด็กวัยรุ่นต้องการได้แก่ อิสรภาพทางการแต่งกาย อิสรภาพทางการคบเพื่อน และอิสรภาพด้านการเที่ยวเตร่

3. เป็นวัยที่รักความยุติธรรมอย่างรุนแรง เด็กวัยรุ่นมักจะทนไม่ได้และมีปฏิกิริยาทันที ถ้าได้พบเห็นบุคคลไม่ได้รับความเป็นธรรม เด็กจะกระหายต้องการจะเข้าช่วยเหลือ

4. เป็นวัยที่รักและต้องการเพื่อนมาก เด็กวัยรุ่นอยากอยู่กับเพื่อนมากกว่าอยู่บ้าน มักจะเชื่อเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ เด็กจะเลียนแบบซึ่งกันด้านการแต่งกาย การพูดจา การแสดงพฤติกรรมต่างๆ เนื่องจากต้องการให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับการเป็นสมาชิกของกลุ่ม

5. เป็นวัยที่เริ่มให้ความสนใจในเพศตรงข้าม ธรรมชาติของวัยรุ่นทำให้มีพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจเพศตรงข้ามในรูปแบบต่างๆ เช่น การแต่งกายให้สะดุดตา การพูดคุยกันในทางตรงกันข้าม หากวัยรุ่นคนใดไม่มีความสนใจในเพศตรงข้าม และมีพฤติกรรมถูกเหยียดหยามหรือฝึกไฝในเพศเดียวกันตลอดเวลา นั้น แสดงถึงความผิดปกติของวัยรุ่นในช่วงเริ่มต้น

6. เป็นวัยที่ต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับ เด็กวัยรุ่นจะพยายามเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้ใหญ่แล้ว บางรายต้องการได้งานทำ เพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับในสังคมว่าตนเป็นผู้ใหญ่

7. เป็นวัยที่ต้องการค้นพบความถนัด ความสนใจของตนเองอย่างแท้จริง เป็นวัยที่สามารถใช้ความคิดของตนเอง แก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งบางครั้งการเป็นตัวของตัวเองของวัยรุ่น ทำให้ผู้ใหญ่เห็นเป็นความดื้อรั้น ทำท้าว เกิดความไม่เข้าใจกันขึ้น

8. เด็กวัยรุ่นไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ปฏิบัติตนต่อเขาอย่างเด็ก ๆ และต้องการให้ผู้ใหญ่รับฟังความคิดเห็นของตนด้วย

9. เด็กวัยรุ่นไม่ต้องการเปิดเผยเรื่องราวของตนเองให้พ่อแม่รู้ทั้งหมด ต้องการเก็บบางสิ่งบางอย่างเป็นความลับ อีกทั้งไม่ต้องการให้มายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของเขา

10. เด็กวัยรุ่นไม่ชอบให้พ่อแม่ทะเลาะกันโดยมีสาเหตุมาจากตน เด็กจะเกิดความไม่สบายใจและหนีออกจากบ้าน เพื่อหาความสุขหรือไประบายอารมณ์ที่อื่น ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น การเสพยาเสพติด เป็นต้น

11. เด็กวัยรุ่นไม่ชอบให้ผู้ใหญ่เปรียบเทียบกับคนอื่น ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียน รูปร่างหน้าตา หรือความประพฤติของตน โดยการเปรียบเทียบจะทำให้เด็กปรับตัวไม่ดี ต่อต้าน และทำพฤติกรรมที่ไม่ดีมากขึ้น

12. ชอบแสดงออกในหลายลักษณะที่แสดงให้เห็นว่าตนเองมีความสามารถ เพราะต้องการยอมรับจากสังคมในหมู่เพื่อนของตนเอง

3.1.3 ลักษณะสำคัญของวัยรุ่น

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2542: 34) ได้แบ่งลักษณะสำคัญของวัยรุ่น ดังนี้

1. เป็นวัยแห่งหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ผลลัพธ์ของพฤติกรรมในวัยนี้จะมีผลต่อบุคคลในระยะยาวในช่วงวัยอื่นต่อมา ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การใช้ชีวิตคู่ เจตคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ความสับสนในบทบาทที่ไม่ชัดเจนของตนเอง เช่น ไม่แน่ใจว่าตนเองเป็นเด็กหรือเป็นผู้ใหญ่ ความคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กมาก เด็กจะรู้สึกวางตัวยาก ไม่รู้ว่าจะทำตัวอย่างไรจึงจะถูกต้องและเหมาะสม

2. เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและเจตคติในวัยรุ่นจะคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงความสนใจ ความไม่มั่นใจเกี่ยวกับความสามารถและความถนัดของตนเอง

3. เป็นวัยแห่งปัญหา อาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยเจ้าปัญหามากที่สุด ส่วนใหญ่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายนั่นเอง ภาวะความว้าวุ่นใจ ไม่สบายตัวไม่สบายใจ ทำให้เกิดความหงุดหงิด วิตกกังวล อารมณ์เสียง่าย ไม่อยากพูดคุยกับใคร หรือพูดจาขี้จวนจวนทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันในกลุ่มเพื่อนหรือพี่น้อง เกิดเป็นปัญหาทางอารมณ์และปัญหาทางสังคมของเด็กวัยนี้

4. เป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ความเป็นตัวของตัวเอง เด็กจะแสดงให้เห็นว่าเขาต้องการการยอมรับจากกลุ่มและถือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แต่กระนั้นเองเด็กยังไม่แน่ใจในบทบาทของตน เขาต้องการรู้ว่าเขาต้องแสดงบทบาทใดในสังคม เขามีความสำคัญอย่างไรในสังคมหรือเขายังเป็นเด็กอยู่หรือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเขาต้องการความเป็นตัวของตัวเอง คือ การพยายามของเอกลักษณ์ของตนเองจากการแต่งกาย การใช้คำพูดที่เข้าใจกันเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น

5. เป็นช่วงวัยแห่งจินตนาการ วัยรุ่นชอบฝันสร้างวิมานในอากาศ จินตนาการตนเองเป็นสิ่งต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ที่ตนเองชอบ เด็กสามารถแสดงออกในรูปของการประพันธ์เพลง เขียนบทกลอนประกอบเพลง หรือแม้กระทั่งการแต่งกายตามแบบบุคคลในสังคมที่ตนชื่นชอบและต้องการเอาอย่าง

3.1.4 การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น

ณัฐรา จันทรเอี่ยม (2546: 29-31) อธิบายช่วงของการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่นว่า ไม่มีเส้นชัดเจนที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใด และสิ้นสุดเมื่อใด การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นเป็นทั้งการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายและการพัฒนาทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์และสังคมไปด้วยกัน โดยปกติเด็กหญิงจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงร่างกายเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 2 ปี โดยเข้าสู่

วัยรุ่นเมื่ออายุประมาณ 11-13 ปี หลังจากเริ่มต้นแล้ว จะค่อยเจริญเติบโตเรื่อยๆ และจะชะลอการเจริญเติบโตลงในช่วงตอนปลาย ส่วนเด็กชายนั้นเริ่มต้นเมื่ออายุประมาณ 13-15 ปี แล้วจะเจริญเติบโตต่อเนื่องอย่างรวดเร็ว เด็กหญิงและเด็กชายเมื่อร่างกายเจริญเติบโตจนสมบูรณ์และมีพัฒนาการจนบรรลุนิติภาวะ จึงถือเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ คือเมื่อมีอายุประมาณ 20-24 ปี โดยมีผู้แบ่งระยะต่างๆ ของการเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่นไว้ดังนี้

ลูลลา โคล (ณัฐวรา จันทรเยี่ยม. 2546: 29-30; อ้างอิงจาก Luella Cole. 1970) นักจิตวิทยาชาวอเมริกาได้แบ่งระยะของวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น (early adolescence or preadolescence)
 - เด็กหญิงจะมีอายุประมาณ 13-15 ปี
 - เด็กชายจะมีอายุประมาณ 15-17 ปี
2. วัยรุ่นตอนกลาง (middle adolescence or adolescence)
 - เด็กหญิงจะมีอายุประมาณ 15-18 ปี
 - เด็กชายจะมีอายุประมาณ 17-19 ปี
3. วัยรุ่นตอนปลาย (late adolescence or youth)
 - เด็กหญิงจะมีอายุประมาณ 18-21 ปี
 - เด็กชายจะมีอายุประมาณ 19-21 ปี

จรรยา สุวรรณทัต (2526: 23) กล่าวถึงการแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นในประเทศไทยว่าเป็นเด็กวัย 13 ปี เป็นวัยที่พ้นจากการศึกษาภาคบังคับ และวัย 20 ปีเป็นวัยที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย กลุ่มวัยรุ่นถึงถูกกำหนดให้เป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 13-19 ปี และเรียกผู้ที่มีอายุ 15-24 ปีว่า “เยาวชน” คำว่าวัยรุ่นกับเยาวชนจึงมักใช้คู่กันและความหมายครอบคลุมถึงเด็กอายุ 19-24 ปี

อุไร สุมาริธรรม (2545: 4-5) แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นโดยอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ร่วมกัน อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ระยะคือ

1. วัยแรกเริ่ม (puberty) วัยนี้จะคาบเกี่ยวระหว่างช่วงปลายวัยเด็กกับการเริ่มที่จะเข้าสู่วัยรุ่น เด็กหญิงที่เริ่มเข้าสู่วัยนี้อายุอยู่ระหว่าง 11-13 ปี ส่วนเด็กชายอายุจะอยู่ระหว่าง 13-15 ปี โดยจะมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านขนาดและสัดส่วนของร่างกาย ต่อมาทางเพศเริ่มทำงานซึ่งนำไปสู่การมีวุฒิภาวะทางเพศ คือ การมีประจำเดือนครั้งแรกในเด็กหญิง และการหลั่งน้ำอสุจิเป็นครั้งแรกในเด็กชาย โดยมักจะหลั่งออกมาในลักษณะฝั้นเปียกอันเป็นผลจากการที่อวัยวะเพศตื่นตัวในตอนกลางคืน และน้ำกาม (Semen) ถูกปล่อยออกมาเนื่องจากผลิตมากเกินไปจึงล้นออกมาในรูปของฝั้นเปียก นอกจากนั้นจะเริ่มปรากฏลักษณะที่บ่งเพศทุติยภูมิ อันทำให้เด็กวัยนี้ค่อนข้างสับสน ปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงอาจหงุดหงิดง่าย มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่รุนแรงได้ง่าย แยกตัวจากคนอื่น ๆ ในครอบครัว ขัดแย้งกับผู้ใหญ่ได้ง่าย รู้สึกว่าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจ ไม่เห็นใจตนเอง

2. วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) เด็กหญิงจะเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นตอนต้นระหว่าง 13-15 ปี และเด็กชายจะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-17 ปี ช่วงวัยนี้จะมีการเจริญเติบโตทางร่างกาย

ยอย่างรวดเร็ว และเข้าสู่การมีวุฒิภาวะทางร่างกาย ทำให้เด็กพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น วัยนี้มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองของวัยรุ่นจึงพุ่งความสนใจไปที่ลักษณะทางร่างกายของตน และการยอมรับลักษณะทางกายของตนจากคนอื่น ๆ นอกจากนี้ยังเป็นช่วงคล้อยตามกลุ่มเพื่อน อย่างมาก ในลักษณะที่กล่าวได้ว่า ต้องทำเหมือนกันไม่ให้แตกต่างจากกลุ่ม ดังนั้น การถูกเพื่อนมอง ว่าต่างจากกลุ่มจึงค่อนข้างจะทำให้เด็กมีความรู้สึกแย่

3. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 15-18 ปี และเด็กชายจะอยู่ในช่วงอายุ 17-19 ปี ช่วงนี้การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายลดน้อยลง แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านการคิด จึงช่วยให้ความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ มีขอบเขตกว้างไกลไปอย่างรวดเร็ว วัยรุ่นในช่วงระยะนี้จะมีลักษณะของความเป็นชาย-หญิงที่เด่นชัด มีบุคลิกภาพภายนอกที่ดึงดูดความสนใจเพศตรงกันข้ามมากขึ้น มีความรักสวยรักงามมากขึ้น มีความรักในเพศตรงข้ามแต่ยังชอบอยู่ในกลุ่มเพศเดียวกัน ชอบมีบทบาทในกลุ่มในสังคม ต้องการการได้รับการยอมรับ มีความรู้สึกนึกคิดด้านปรัชญาและตระหนักถึงเป้าหมายด้านอาชีพ เด็กจึงพยายามทำความเข้าใจกับปัญหาและสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัดของตนเอง เพื่อนยังคงมีบทบาทที่สำคัญต่อเด็กในระยะนี้ แต่เขาก็จะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น นอกจากนี้ในด้านอารมณ์ก็ยังค่อนข้างรุนแรงอยู่แต่เด็กก็เรียนรู้ที่จะพยายามควบคุมอารมณ์มากขึ้น

4. วัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 18-20 ปี เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 19-21 ปี เป็นระยะที่พัฒนาการด้านต่าง ๆ เข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์ วัยรุ่นจะมีเอกลักษณ์ของตนเอง จะพยายามคิดและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง ความต้องการการเห็นด้วยจากเพื่อน ๆ จะเริ่มหายไป เริ่มสนใจอาชีพอย่างจริงจัง รู้จักวางแผนสำหรับชีวิตในอนาคต พยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคม มีความต้องการในการสร้างความประทับใจในเรื่องต่าง ๆ ต้องการพิสูจน์ให้เห็นความต้องการของวัยรุ่น

3.1.5 ความต้องการและความสนใจของวัยรุ่น

ความต้องการของวัยรุ่น

อุไร สุมาธิธรรม (2545: 63-64) กล่าวว่า ความต้องการของวัยรุ่นจะขึ้นอยู่กับค่านิยมที่ตนนับถือ และส่วนใหญ่จะยึดค่านิยมในกลุ่มที่ตนเข้าร่วมด้วย กลุ่มมีอิทธิพลมากต่อความต้องการของวัยรุ่น ซึ่งจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการทางชีววิทยา (Physiological Need) เป็นความต้องการพื้นฐาน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ความต้องการด้านนี้เกิดจากการที่ร่างกายขาดสมดุลและแสดงปฏิกิริยาถึงการขาดสิ่งดังกล่าว เช่น ความต้องการอาหาร ความต้องการอากาศที่บริสุทธิ์ ความต้องการน้ำ ความต้องการพักผ่อนและความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological Need) เป็นความต้องการด้านจิตใจ ได้แก่

2.1 ความต้องการเป็นเจ้าของในสิ่งของต่างๆ และไม่ต้องการให้บุคคลอื่นมาใช้ในสิ่งของของตน

2.2 ความต้องการความสำเร็จในด้านต่างๆ เช่น การเรียน กีฬาและการทำกิจกรรมกับกลุ่ม เพื่อให้เกิดความชื่นชมและยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและผู้ปกครอง

2.3 ความต้องการความมั่นคงในความรัก ความอบอุ่นจากบุคคลในครอบครัวและเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ

2.4 ความต้องการการมีอิสรภาพและเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการมากที่สุดในวัยนี้ ต้องการเป็นตัวของตัวเอง อิสรภาพที่วัยรุ่นต้องการคือในด้านการแต่งกาย การคบเพื่อน การใช้จ่ายเงินทอง การเที่ยวเตร่และการทำตามใจตนเองและไม่ต้องการให้ใครมาบังคับหรือออกคำสั่งเป็นต้น

2.5 ความต้องการมีตำแหน่งหน้าที่ในสังคม คือ ต้องการให้สังคมยอมรับนับถือตน การเข้ากลุ่มเพื่อน การแสดงความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับ โดยจะยึดไปตามค่านิยมของวัยรุ่นในขณะนั้น

2.6 ความต้องการมีประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มเติมความรู้ใหม่ ๆ เนื่องจากความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง ซึ่งหากผู้ใหญ่ไม่เข้าใจและกีดกันจะทำให้เกิดผลเสียต่าง ๆ เช่น ปัญหาเรื่องเพศ ยาเสพติด และพฤติกรรมที่ไร้ระเบียบ

2.7 ความต้องการความปลอดภัย เนื่องจากวัยรุ่นยังไม่มีความมั่นใจในตัวเองและรู้สึกว้าวุ่นว่าตนจะทำผิดพลาด จึงต้องการความปลอดภัยจากครอบครัวที่อบอุ่น ซึ่งถ้าเด็กไม่รู้สึกปลอดภัย อาจทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจต่อสังคมและสร้างปัญหาให้กับสังคมได้

2.8 ความต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่ ต้องการให้ผู้ใหญ่เห็นความสามารถของตน ซึ่งการได้รับมอบหมายงานจากผู้ใหญ่จะเป็นสิ่งที่เด็กวัยรุ่นภูมิใจ แต่อย่างไรก็ตามการทำงานต้องเป็นการทำงานเป็นทีม เนื่องจากวัยรุ่นต้องการทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำคนเดียว

2.9 ความต้องการความเท่าเทียม ความยุติธรรมและความเสมอภาคกันในทุกด้าน ซึ่งถ้าไม่ได้รับความเป็นธรรมจะแสดงออกอย่างชัดเจนว่าไม่พอใจ และต้องการได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

2.10 ความต้องการมีหลักการและอุดมการณ์ที่จะสามารถชี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนที่ดี โดยเด็กมักจะยึดถือแนวปฏิบัติตนของพ่อแม่เป็นหลักใช้ปฏิบัติตาม

ซึ่งจากความต้องการทั้งหมดนี้ หากไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการจะทำให้วัยรุ่นเกิดความคับแค้นใจ ความไม่สบายใจ หรือความตึงเครียดและต้องหาทางเพื่อปรับตัวให้ได้ มิฉะนั้นความต้องการจะยังคงรุมเร้าให้จิตใจมีแต่ความทุกข์ เกิดปัญหาทางสุขภาพจิตและทางพฤติกรรมตามมาได้

ความสนใจของวัยรุ่น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 361-362) กล่าวถึงความสนใจของเด็กวัยรุ่นจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น ลักษณะบุคลิกลักษณะทางสังคมและ

เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมรอบตัว บุคคลที่เด็กนิยมชมชื่น ได้แก่

1. สนใจการศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคมสมัยปัจจุบันกระตุ้นให้เด็กเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับอาชีพ เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและทางสังคม ความสนใจการศึกษามากน้อยเพียงใด และแนวที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับว่า ครอบครัวสนับสนุนได้เพียงไร ได้รับความศึกษาอบรมอย่างไร มีประสบการณ์อะไรบ้าง นอกจากนี้ เพศ ระดับสติปัญญา และโอกาสเข้ากลุ่มก็เป็นส่วนช่วยนำความสนใจด้วย

2. สนใจช่วยเหลือบุคคลอื่น เด็กวัยรุ่นมักสนใจช่วยเหลือบุคคลอื่นที่เขาเห็นว่าได้รับความลำบากและไม่ได้รับความยุติธรรม เพราะบ่อยครั้งเคยรู้สึกว่าเขาเองก็อยู่ในฐานะเช่นนั้น และเคยสะท้อนอารมณ์เพียงไร จึงสามารถเข้าถึงอารมณ์แบบเดียวกับของบุคคลอื่นได้ง่าย

3. สนใจกิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมที่เป็นของใหม่และมีประโยชน์ ช่วยระบายความเครียดอารมณ์ เด็กวัยรุ่นมักให้ความร่วมมือ กิจกรรมสร้างสรรค์อาจเป็นทั้งแง่ส่วนตัวและแง่สังคม

4. สนใจวัฒนธรรมประเพณี ระเบียบนี้เด็กเริ่มสามารถเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีว่ามีความสำคัญต่อบุคคลและต่อสังคมส่วนรวมอย่างไร การให้ความรู้ ความเข้าใจ และชักจูงให้เด็กสนใจอย่างถูกต้อง จะสร้างให้เด็กเป็นบุคคลที่รู้จักรักและสงวนวัฒนธรรมประเพณี

5. สนใจศาสนา ปรัชญา อุดมคติ เด็กวัยรุ่นกำลังแสวงหาหลักการในการแก้ความทุกข์ร้อนทางจิตใจ และแนวทางดำเนินชีวิตอย่างผู้ใหญ่ จึงให้ความสำคัญแก่ศาสนา ปรัชญา อุดมคติ และค่านิยมต่าง ๆ แต่จะติดใจเด็กวัยรุ่นมากน้อยหรือไม่ ขึ้นอยู่กับศาสนา ปรัชญา และอุดมคตินั้น ๆ ให้ความกระจ่างแก่จิตใจอย่างสมเหตุสมผลแก่เขาได้ดีเพียงไรบ้าง อีกทั้งสิ่งแวดล้อมกลุ่ม และผู้ใหญ่ที่เด็กนิยม ได้มีอิทธิพลต่อตัวเขาเกี่ยวกับเรื่องนี้เช่นไรบ้าง

6. สนใจมีเพื่อนสนิทต่างเพศ ความสนใจนี้สืบมาจากทางกายบรรลุนิติภาวะทางเพศ ซึ่งเริ่มในวัยแรกรุ่น และความต้องการดำเนินชีวิตอย่างผู้ใหญ่ ขึ้นของพัฒนาการในด้านความสัมพันธ์กับคนต่างเพศที่เลยมความเป็นเพื่อนไปแล้วนั้น อาจแบ่งออกเป็น 3 ชั้นตามลำดับ คือ ชั้นของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น เพราะความรู้สึกอยากรู้แข่งขัน เพื่อต้องการตัดเทียม แบบนี้ไม่สู้จะยั่งยืน ไม่ต้องการความเข้าอกเข้าใจมากนัก เป็นแบบเล่นสนุกชั่วคราว ชั้นที่สอง เรียกว่า ชั้นที่เลือก ก่อนข้างจะเลือกเฟ้นและจริงจังขึ้นบ้าง ชั้นที่สาม เรียกว่า ชั้นแนใจ สัมพันธภาพค่อนข้างแน่นแฟ้นจริงจัง ความสนใจและความสนิมสนมกับเพื่อนต่างเพศนี้อาจยั่งยืนไปจนกระทั่งแต่งงานจริงจังหรือเลิกร้างในวัยผู้ใหญ่ก็ได้

3.1.6 พัฒนาการของวัยรุ่น

โสภา ขิลมันน์ (2543: 112) กล่าวว่า “พัฒนาการ” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านโครงสร้างและแบบแผนของร่างกายทุก ๆ ส่วน การเปลี่ยนแปลงนี้จะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จากระยะหนึ่งไปสู่อีกระยะหนึ่งอันจะทำให้มีลักษณะและความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิด

ความเจริญเติบโตตามลำดับทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งโดยทั่วไปพัฒนาการที่สำคัญของวัยรุ่นแบ่งออกได้ดังนี้

3.1.6.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

แคสเทนบูม (แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ. 2547: 16; อ้างอิงจาก Kastenbaum. 1979: 495) กล่าวถึง พฤติกรรมทางเพศของเด็กวัยรุ่นไว้ว่า เมื่อเด็กเข้าสู่วัยหนุ่มสาวหรือเข้าสู่วัยแรกรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกด้าน และในระหว่างนี้จะมีความสามารถทางเพศเกิดขึ้น นั่นคือ สามารถให้กำเนิดบุตรได้ สัญลักษณ์แห่งความเป็นหนุ่มสาวโดยสมบูรณ์ของทั้งสองเพศนั้น ได้แก่ การมีประจำเดือนในเพศหญิง และการหลั่งน้ำอสุจิในเพศชาย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายนั้น สุรวงศ์ โค้วตระกูล (2541: 86-87) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยรุ่นเป็นไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้เด็กวัยรุ่นเองตระหนักในการเปลี่ยนแปลง และมีความวิตกกังวล พัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยรุ่นมีดังนี้

1. วัยรุ่นจะเริ่มต้นมีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงทางความสูงและน้ำหนักอย่างรวดเร็วมาก (Growth Spurt) การเปลี่ยนแปลงนี้จะมีผลแตกต่างระหว่างเพศ เด็กหญิงจะเริ่มเมื่ออายุเฉลี่ยประมาณ 11 ปี ซึ่งเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 2 ปี การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วของเด็กชายอายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี

2. การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะสืบพันธุ์ ก็จะเริ่มในวัยแรกรุ่น (Puberty) เนื่องจากฮอร์โมนเกี่ยวกับการเจริญเติบโตที่ต่อมพิทูอิทารี (Pituitary Gland) หรือต่อมใต้สมองได้สร้างขึ้น เด็กหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงของรังไข่ และมีการตกไข่ (Ovulation) และการเพิ่มฮอร์โมนที่เรียกว่า เอสโตรเจน (Estrogens) ในสายเลือด สำหรับเด็กชายจะมีการเพิ่มขนาดของอวัยวะสืบพันธุ์และมีการสร้างเซลล์สืบพันธุ์และเพิ่มฮอร์โมนของผู้ชายที่เรียกว่าแอนโดรเจน (Androgens)

3. การเปลี่ยนแปลงทุติยภูมิทางเพศ (Secondary Sex Characteristics) จะปรากฏเป็นระยะการแตกเนื้อหนุ่มสาว เด็กหญิงจะเพิ่มขนาดของหน้าอก สะโพก มีรูปร่างอวบขึ้น และมีเอว เด็กชายจะมีไหล่กว้างขึ้น มีกล้ามเนื้อที่แข็งแรง การเปลี่ยนแปลงของเสียง จะเห็นได้ชัดในเด็กชาย คือ เสียงห้าวและแปร่ง นอกจากนี้ ยังมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับผิวหนัง โดยเฉพาะหน้า เด็กหญิงวัยรุ่นบางคนจะมีสิวเต็มหน้า เด็กชายบางคนก็จะมีสิวเหมือนกัน ทั้งชายและหญิงจะมีขนขึ้นตามร่างกาย แขน ขา และรอบอวัยวะสืบพันธุ์ และหน้า เป็นต้น

4. อัตราการเจริญเติบโตของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย อาจจะเกิดขึ้นไปพร้อมกัน หรือเวลาเดียวกัน เด็กวัยรุ่นมักจะมีอาการวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และมักจะรู้สึกตัวอยู่เสมอว่าร่างกายของตนกำลังเปลี่ยนแปลง

5. เด็กหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วสุดยอตรา ๆ 12 ปี ส่วนเด็กชายจะมีระยะสุดยอของการเจริญเติบโตราว ๆ 14 ปี หลังจากนั้นการเจริญเติบโตจะเริ่มช้าลงแต่ทั้งชายหญิงจะยังคงเจริญเติบโตต่อไป ทั้งทางด้านความสูงและน้ำหนัก

3.1.6.2 พัฒนาการด้านอารมณ์

คาแกน (สวรงค์ โค้วตระกูล. 2541: 89; อ้างอิงจาก Kagan: 1964) กล่าวถึงอารมณ์ของเด็กวัยร่น บางครั้งจะเนื่องมาจากการปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ความไม่ชอบหรือไม่พอใจในการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการทางอารมณ์ของวัยร่น มีความสัมพันธ์กับ พัฒนาการทางร่างกาย ถ้าเด็กวัยร่นมีวุฒิภาวะเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกายเร็ว จะช่วยพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมให้เร็วขึ้นด้วย

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 336) ได้กล่าวถึง ลักษณะอารมณ์ของวัยร่นไว้อย่างละเอียดว่า ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางร่างกายภายในและภายนอก กระทบกระเทือนแบบแผนอารมณ์ของเด็กวัยแรกร่นและวัยร่น เด็กมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายสับสน อ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ไม่มั่นคง ระดับความเข้มของอารมณ์แต่ละอย่าง นั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพดั้งเดิมของเด็ก และขึ้นอยู่กับตัวเร้าที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ เด็กแต่ละคนเริ่มแสดง กระสวนบุคลิกอารมณ์ประจำตัวออกมาให้ผู้อื่นทราบได้อย่างเด่นชัดแล้วในขณะนี้ เช่น อารมณ์ร้อน อารมณ์ขี้วิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ ขี้อิจฉา เป็นต้น มีความรู้สึกต้อยเด่นในแง่อะไร ฝ่ายตัวเด็กก็สามารถรู้และรับทราบได้และยิ่งทวีขึ้นในระยะปลายวัยร่น อารมณ์ที่เกิดกับเด็กวัยร่น นั้นมีทุกประเภท เช่น รัก ชอบ โกรธ เกลียด อิจฉาริษยา หงุดหงิด เป็นต้น ไม่ว่าอารมณ์ประเภทใด มักมีความรุนแรง อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย ควบคุมอารมณ์ยังไม่สุจริต ไม่ค่อยเข้าระดับพอดี บางครั้งพลุ่งพล่าน บางครั้งเก็บกด บางครั้งมั่นใจสูง บางครั้งไม่แน่ใจ บางคราวเห็นแก่ตัว บางคราว เห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นพิเศษ บางครั้งยอมอะไรง่าย ๆ บางครั้งดื้อรั้นดิ่งตัน เอาแต่ใจตัวเอง

ปรีชา คัมภีรปกรณ และคนอื่นๆ (2545: 55) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของอารมณ์ของนักเรียนวัยร่นว่า มักจะเกิดขึ้นได้ง่าย เร้าร้อน รุนแรง และเปลี่ยนแปลงได้ง่าย นักจิตวิทยาได้เรียกการแสดงออกของอารมณ์ของนักเรียนวัยนี้ว่า วัยพายุบุแคม (Storm and Stress) ซึ่งหมายถึง อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย รุนแรง อ่อนไหว สามารถเปลี่ยนแปลงจากอารมณ์หนึ่งไปเป็นอีกอารมณ์หนึ่งได้ค่อนข้างง่ายและรวดเร็ว ส่วนพัฒนาการทางด้านอารมณ์ ให้ นักเรียนวัยร่นเป็นผู้มีอารมณ์ที่มั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์และแสดงอารมณ์ออกมาอย่างเหมาะสมนั้น เป็นสิ่งที่นักเรียนวัยร่นต้องเรียนรู้ ซึ่งทางสถานศึกษาอาจส่งเสริมได้โดยจัดกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษากกรณีตัวอย่าง การอภิปราย การจัดกิจกรรมพัฒนาค่านิยม การเชิญวิทยากรบรรยายพิเศษ การเรียนรู้กลวิธีระบายความเครียด เป็นต้น เพื่อช่วยให้นักเรียนวัยร่นมีโอกาสที่จะศึกษาวิธีการระบายความรู้สึกและแสดงพฤติกรรมได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3.1.6.3 พัฒนาการด้านสังคม

ณัฐวรา จันทรเยี่ยม (2546: 33) อธิบายไว้ว่า ในช่วงวัยร่นลักษณะทางสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กมาก ส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์และสติปัญญาของวัยร่นด้วย ผนวกกับความคาดหวังทางสังคม จึงทำให้วัยนี้ต้องมีการเรียนรู้และปรับตัวทางสังคมอย่างมาก วัยร่นจะพัฒนาลักษณะทางสังคมไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นอิสระ สามารถพึ่งพา

และรับผิดชอบตนเองได้ มีการเปลี่ยนแปลงชีวิตจากใกล้ชิดผูกพันกับครอบครัวออกไปสู่สังคมวงกว้างขึ้น การคบเพื่อนและกลุ่มเพื่อนเป็นธรรมชาติหรือภาวะปกติของวัยรุ่นโดยทั่วไป ทั้งนี้ก็เพื่อเสริมความรู้สึกมั่นคงในจิตใจของตนและได้มีโอกาสแสดงความสามารถ ความคิดเห็นให้คนอื่นยอมรับ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและมีโอกาสเรียนรู้จากคนอื่นเพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น หากวัยรุ่นขาดการเข้ากลุ่มเพื่อน อาจมีปัญหาพัฒนาการทางสังคมและอาจทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิตได้

ประสาร ทิพย์ธารา (ณัฐวรา จันทรเอี่ยม. 2546: 33; อ้างอิงจาก ประสาร ทิพย์ธารา. 2521) กล่าวถึง พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นว่า การเข้ากลุ่มเพื่อนปรากฏในเด็กทุกวัยมาทุกระยะๆ ก่อนที่เด็กจะเข้าสู่วัยรุ่น แต่การเข้ากลุ่มเพื่อนในวัยเด็กเหล่านั้นเป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน โดยถือกิจกรรมการเล่นเป็นหลัก เมื่อกิจกรรมการเล่นหยุด กลุ่มก็สลายตัวไปและเข้ากลุ่มกันใหม่เมื่อจะเล่นด้วยกันอีก กลุ่มเพื่อนของเด็กจึงมีลักษณะเป็นกลุ่มชั่วคราว และกิจกรรมกลุ่มดำเนินต่อไปได้โดยอาศัยทักษะการเล่นนั้นๆ เป็นสำคัญ สำหรับการเข้ากลุ่มของวัยรุ่นมีความซับซ้อนมากกว่ากลุ่มของวัยเด็ก เพราะต้องอาศัยทักษะทางสังคมและประสบการณ์ทางสังคมแบบผู้ใหญ่ด้วย กล่าวคือ สมาชิกของกลุ่มคือตัววัยรุ่นจะต้องเรียนรู้ที่จะยอมรับ หรือประนีประนอมต่อกฎเกณฑ์หรือประเพณีของกลุ่ม เพื่อไม่ให้ขัดแย้งกับความต้องการของตนซึ่งก็คือ การปรับตัวที่ดีนั่นเอง ความสามารถในการปรับตัวคือ ความสามารถคาดหมายสังเกตความรู้สึกและพฤติกรรมของสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มได้ รู้ความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ และสามารถเข้าใจความรู้สึกหรือเจตคติของสมาชิกในกลุ่มโดยประสานประโยชน์ในกลุ่มได้โดยไม่มี ความขัดแย้ง ส่วนกิจกรรมของกลุ่มวัยรุ่นจะกว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้มีได้อยู่ที่กิจกรรมการเล่นแบบกลุ่มเล็กๆ แต่เป็นกิจกรรมทางสังคมที่ผูกพันกันด้วยอารมณ์ ความรู้สึกพึงพาซึ่งกันและกัน หรือผูกพันกันด้วยกิจกรรมที่มีระเบียบแบบแผนและเป้าหมาย เช่น กิจกรรมกีฬา ดนตรี การค้นคว้าวิชาการหรือสร้างสรรค์พัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมจะดำรงอยู่และดำเนินต่อไปได้ ต้องอาศัยการปรับตัวของสมาชิกและความร่วมมือเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2538: 331) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางกายอย่างรวดเร็วและมากมายเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กรวมกลุ่ม เพราะสามารถร่วมสุขร่วมทุกข์ แก้ไข และเข้าใจปัญหาของกันและกันดีกว่าคนต่างวัย ซึ่งความคับอกคับใจต่างกัน กลุ่มยังสนองความต้องการทางสังคมด้านต่าง ๆ ซึ่งเด็กต้องการมากในระยะนี้ เช่น การเป็นบุคคลสำคัญ การต่อต้านผู้มีอำนาจ การหนีสภาพน่าเบื่อของบ้าน ฯลฯ เมื่อเด็กรวมกลุ่มเด็กจะสร้างกฎ ระเบียบ ภาษา ประเพณีประจำกลุ่มเพื่อใช้เฉพาะสมาชิกของกลุ่มเท่านั้น และสมาชิกในกลุ่มทุกคนจำต้องประพฤติปฏิบัติตามมิตินั้น อาจหมดสภาพการเป็นสมาชิก และต้องหากกลุ่มใหม่ต่อไปอีก

3.1.6.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

ในระยะวัยรุ่นเด็กมีความเจริญเติบโตทางสมองถึงขีดเต็มที่ จึงสามารถคิดได้ในเรื่องทุก ๆ แบบ และทุก ๆ แบบของวิธีคิด หากเด็กได้รับการศึกษาอบรมมาตามขั้นตอนด้วยดี ระยะนี้เป็นระยะที่เด็กจะแสดงความปรารถนาอย่างชัดเจน และเห็นความแตกต่างของเด็กวัยนี้กับวัยอื่น

ๆ ได้ชัด การเรียนรู้เรื่องยากๆ เรื่องที่เป็นนามธรรมซับซ้อน เด็กก็สามารถเข้าใจได้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2540: 347) อย่างไรก็ตามแม้ในช่วงวัยรุ่นนี้จะมีระดับสติปัญญาที่พัฒนาเต็มที่ สมองมีความจำดี การมีเหตุผลก็พัฒนามากขึ้นจะสนใจทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว อยากรู้ อยากเห็น มีความคิดที่จะแก้ไขปัญหา คิดได้หลายแง่มุม แต่วัยรุ่นก็ยังเป็นวัยที่พึ่งผ่านพ้นจากวัยเด็ก แม้จะมีสติปัญญาดี แต่ยังขาดประสบการณ์ ขาดความรับผิดชอบ ขาดการไตร่ตรองที่ดี จึงทำให้พฤติกรรมบางอย่างของวัยรุ่นผิดพลาดไปได้ (โสภา สปิธมันส์. 2543: 115)

ศิริไชย หงษ์สงวนศรี (แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ. 2547: 19; อ้างอิงจาก ศิริไชย หงษ์สงวนศรี. 2546: ออนไลน์) กล่าวถึง การพัฒนาทางสติปัญญา วัยรุ่นเป็นวัยที่มีแรงผลักดันทางเพศรุนแรง แต่ก็เป็นเวลาเดียวกันที่วัยรุ่นมีสติปัญญาเพิ่มพูนมากขึ้น สามารถที่จะหาทางออกให้กับแรงผลักดันทางเพศอย่างเหมาะสม นอกจากจะมีความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลได้ คิดไปถึงอนาคตได้ วัยรุ่นยังสามารถที่จะวิเคราะห์และประเมินความสามารถของตนเอง

สมร ทองดี และคนอื่น ๆ (2545: 244) ได้กล่าวถึง การพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาไว้ว่า สถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียน โดยการฝึกให้เป็นผู้มีเหตุผล สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และควรสนับสนุนให้เด็กวัยรุ่นได้ใช้ความสามารถของตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมด้วย

3.1.6.5 พัฒนาการทางเพศ

พัฒนาการทางเพศ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงผลักดันทางเพศ บทบาททางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ลักษณะประจำตัวของคนๆ นั้น อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ (อเนก อารีพรค; และสุวัทนา อารีพรค. 2525: 87) และพัฒนาการทางเพศถือเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่พบว่าเป็นปัญหาใหญ่ของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศตั้งแต่เกิดจนตาย ความต้องการทางเพศเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ เพราะมนุษย์มีสัญชาติทางเพศมาตั้งแต่เกิด โดยเริ่มตั้งแต่ทารกคลอดจากครรภ์มารดา ทารกจะแสดงลักษณะของตนที่เป็นเพศหญิงหรือเพศชาย และได้รับเลี้ยงดูไปตามเพศที่กำหนด (นภาพร มัชฌิมากุล. 2539: 85)

จากการศึกษาพัฒนาการของวัยรุ่นในด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเพศ ร่างกายมีวุฒิภาวะที่พร้อมจะสืบพันธุ์ได้ จึงเริ่มมีความรักและความต้องการทางเพศ ที่อาจนำไปสู่พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

3.1.7 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคมของวัยรุ่น

ทฤษฎีจิตสังคมของ อิริคสัน (ณัฐวรา จันทร้อยยม. 2546: 34-36; อ้างอิงจาก Erile H. Erikson. 1982) นักจิตวิทยาสังคม ชาวอเมริกา โดยจะให้ความสำคัญกับสังคม วัฒนธรรม และ

สิ่งแวดล้อมทางจิตใจ จะมีผลต่อพัฒนาการนั้น ๆ โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสังคม ซึ่งตามแนวคิดของ Erikson สามารถแบ่งขั้นพัฒนาการออกเป็น 8 ขั้น เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยชรา ซึ่งจะขอล่าวถึงในขั้นที่ 5 ซึ่งเป็นขั้นถึงระยะตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยรุ่นเท่านั้น มีสาระสำคัญดังนี้

1. ขั้นความรู้สึกไว้วางใจกับความรู้สึกไม่ไว้วางใจ (Trust vs mistrust) ขั้นนี้จะอยู่ในวัยทารก เด็กในขวบปีแรกยังช่วยเหลืออะไรตนเองไม่ได้เลย ผู้เลี้ยงดูจะต้องดูแลเอาใจใส่ทั้งหมด ตั้งแต่ป้อนนม อาหาร การทำความสะอาดร่างกาย การดูแลให้เกิดความสบายและความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งหากเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี ได้รับความรัก ความเอาใจใส่อย่างอบอุ่นก็จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกไว้วางใจต่อบุคคลอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อม ในทางตรงกันข้ามหากเด็กไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างอบอุ่น ถูกปล่อยให้ทุกข์ทรมานจากการขาดสิ่งที่เขาต้องการตอบสนองความต้องการทางกาย หรือขาดความรักความอบอุ่น ก็จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจ

2. ขั้นความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองกับความรู้สึกละอาย และสงสัยไม่แน่ใจตนเอง (Autonomy vs shame and doubt) ช่วงนี้อยู่ในวัยเด็กเล็กอายุ 2-3 ปี เด็กจะเดินเองได้ พูดได้ ไปหยิบจับสิ่งของเองได้ ทำให้เด็กเริ่มเกิดความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง เด็กจะอยากสำรวจ อยากทำอะไรด้วยตนเอง ในขั้นนี้หากผู้ใหญ่ปล่อยให้เด็กได้ทำอะไรเองในสิ่งที่เขาทำได้และไม่เกิดอันตราย จะช่วยให้เด็กพัฒนาในทิศทางบวก แต่หากผู้ใหญ่เลี้ยงดูโดยไม่ปล่อยให้เด็กได้ทำอะไรเองเลย หรือหากเด็กกระทำในสิ่งไม่ถูกต้อง ก็ถูกดุ ถูกลงโทษอย่างรุนแรงเกินเหตุ จะทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึกผิด ละอาย สงสัยไม่แน่ใจตนเอง ในระดับที่มากเกินไป ดังนั้นในขั้นนี้ผู้ใหญ่จึงควรช่วยให้เด็กเรียนรู้ขอบเขตว่าเขาทำอะไรได้บ้าง อะไรที่ยังทำไม่ได้ แต่ไม่ควรปล่อยให้เด็กทำได้ทุกอย่างที่อยากทำ หรือเข้มงวดต่อการกระทำของเด็กมากเกินไป

3. ขั้นคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับความรู้สึกผิด (Initiative vs guilt) อยู่ในช่วงอายุประมาณ 3-5 ปี ในวัยนี้เด็กสามารถกระทำการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองมากขึ้น สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้กว้างขึ้น เด็กช่างอยากรู้อยากเห็น เริ่มมีความคิดและจินตนาการในรูปแบบของเขาเอง เด็กวัยนี้จึงสนุกสนานกับการเล่นสมมติต่าง ๆ หากเด็กได้รับการส่งเสริมให้ได้ทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้นำเสนอความสามารถของตน จะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาความรู้สึกริเริ่มสร้างสรรค์ แต่หากเด็กขาดโอกาสที่จะได้กระทำหรือทำแล้วขาดการส่งเสริม การชมเชยยกย่องจากผู้ใหญ่ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกไม่ค่อยกล้าคิด ไม่ค่อยกล้าทำอะไร

4. ขั้นขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกด้อย (Industry vs inferiority) อยู่ในช่วงอายุประมาณ 6-12 ปี เด็กจะอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เริ่มเรียนรู้โลกกว้างมากขึ้น เด็กจะใฝ่เรียนรู้และพยายามกระทำการต่าง ๆ เพื่อให้เห็นว่าเขาสามารถทำได้หรือประสบความสำเร็จ เด็กอยากให้ครูและเพื่อนยอมรับว่าเขามีความสามารถ ดังนั้นหากผู้ใหญ่ได้ช่วยให้เด็กได้เกิดความรู้สึกว่าเขาก็มีดี มีความสามารถ ซึ่งทำได้โดยหาทางสนับสนุนให้เขาทำงานให้สำเร็จอย่างสุดความสามารถและหาจุดดีของงานหรือของตัวเองในการทำงานนั้นมายกย่องชมเชย ก็จะช่วยให้เด็กอยากทำกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อทำก็จะพยายามอย่างเต็มที่ อันเป็นการเพาะบ่มความรู้สึก

ขยันหมั่นเพียรให้เกิดขึ้นในตนเอง ในทางตรงกันข้ามหากเด็กทำอะไรแล้วผู้ใหญ่มีแต่ตำหนิหรือไม่เคยยกย่องชมเชยเด็กเลย เขาก็จะรู้สึกว่าตนเองด้อย ไม่มีความสามารถ

5. ขั้นเข้าใจในเอกลักษณ์แห่งตนกับความรู้สึกสับสนในเอกลักษณ์และบทบาทแห่งตน (Identity vs identity confusion) ซึ่งเป็นขั้นที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่น อายุประมาณ 12-19 ปี เป็นระยะที่บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่ด้านร่างกายที่เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ สติปัญญาก็สามารถรับรู้และคิดได้เทียบเท่ากับผู้ใหญ่ วัยนี้เด็กจะพยายามเป็นอิสระจากพ่อแม่หรือผู้ใหญ่อื่น ๆ เขาต้องการเรียนรู้และทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองเพื่อเตรียมการเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่และมีชีวิตในแนวทางของตนเอง วัยรุ่นจึงไม่ค่อยคล้อยตามผู้ใหญ่เหมือนในวัยที่ผ่านมา หากวัยรุ่นได้ทดลองทำและเรียนรู้บทบาทต่าง ๆ ได้ค้นพบและประเมินตนเองได้ว่าตนคือใคร มีคุณลักษณะและองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างไรบ้าง ต้องการอะไร มีความสามารถอย่างไร จะเลือกศึกษาและประกอบอาชีพอะไร จะดำเนินชีวิตไปในทิศทางใดแล้ว ก็แสดงว่าเด็กเข้าใจในเอกลักษณ์แห่งตน ส่วนวัยรุ่นที่ต้องการทำอะไรตามที่พ่อแม่คาดหวัง หรือเลือกศึกษา เลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามกลุ่มเพื่อน โดยไม่ได้ประเมินตนเองอย่างเข้าใจนั้นจะนำไปสู่การกระทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ไม่ดีเท่าที่ควร ไม่มีความสุข หรือไม่ตรงกับความต้องการลึก ๆ ของตน ซึ่งจะทำให้วัยรุ่นไม่แน่ใจว่าตนควรจะเลือกเส้นทางนั้นต่อไปดีหรือไม่ หรือจะดำเนินไปในทิศทางใดจึงจะเหมาะสมที่สุดสำหรับตน นั่นคือเขารู้สึกสับสนในเอกลักษณ์และบทบาทแห่งตน อันไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาการของบุคคลในวัยนี้และอาจเชื่อมโยงไปสู่วัยอื่น ๆ ตามมาด้วย

จากทฤษฎีข้างต้น กล่าวได้ว่าการที่วัยรุ่นนั้นมีพัฒนาการที่ดีและต่อเนื่องมาตั้งแต่วัยทารกแล้วนั้น จะส่งผลให้ในระยะของวัยรุ่นมีพัฒนาการที่ดีต่อสังคม ต่อบุคคลดี สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

งานวิจัยในต่างประเทศ

ออฟเฟอร์ (แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ. 2547: 52-53; อ้างอิงจาก Offer. 1979: 40-48) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศในหมู่เด็กวัยรุ่น โดยการศึกษาระยะยาว จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับไฮสกูลชาย 73 คน หญิง 100 คน เริ่มต้นศึกษาตั้งแต่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จนกระทั่งจบไฮสกูล และเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เรื่องการมีนัด พบว่า ร้อยละ 15 ของกลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีนัดเลยจนกระทั่งจบชั้นปีที่ 1 และการมีนัดจะเพิ่มขึ้นช้าๆ เป็นร้อยละ 77 เมื่อกลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และร้อยละ 23 ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งไม่เคยมีนัดเลยก็ไม่รู้สึกว่าการไม่มีนัดเป็นสิ่งผิดปกติ ร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานนั้นสามารถทำได้แต่ก็ควรจะเป็นภายหลังจากจบ ไฮสกูลแล้ว เพราะเกรงว่าการตั้งครรภ์จะเป็นอุปสรรคในการศึกษา และร้อยละ 10 เคยร่วมประเวณีแล้วเมื่อศึกษาอยู่ในปลายปีที่ 3 และมี

แนวโน้มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 30 เมื่อเข้ามหาวิทยาลัยปีที่ 1 และเพิ่มเป็นร้อยละ 50 เมื่อศึกษาในมหาวิทยาลัยปีที่ 3

งานวิจัยในประเทศ

จิราพร อิศรางกูร ณ อยุธยา (2535: 140-141) ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมในการคบเพื่อนต่างเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2534 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าลักษณะของเพื่อนต่างเพศที่วัยรุ่นเลือกคบ คือ

1. วัยรุ่นเพศชายและเพศหญิง มีเกณฑ์ในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยพิจารณาผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นอันดับแรก มีบุคลิกภาพดี และผู้ที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่นเป็นอันดับต่อไป

2. วัยรุ่นทั้งชายและหญิงที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาต่างกันมีเกณฑ์ในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน โดยเฉพาะเพศชายที่มีบิดามารดาหย่าและแยกกันอยู่ จะให้ความสำคัญเพื่อนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นและชอบช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนเพศหญิงจะให้ความสำคัญกับเพื่อนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นและฉลาด

3. วัยรุ่นทั้งเพศชายและหญิงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาต่างกันมีเกณฑ์ในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศต่างกัน โดยเพศชายที่ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาต่ำ จะให้ความสำคัญกับเพื่อนต่างเพศที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีและชอบช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนเพศหญิงให้ความสำคัญกับเพื่อนต่างเพศที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีและฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี

4. วัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีเกณฑ์ในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศต่างกัน โดยวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1-2 ให้ความสำคัญที่จะเลือกคบเพื่อนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3-4 จะให้ความสำคัญในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น

5. วัยรุ่นที่ผลการเรียนต่างกัน และมีเกณฑ์ในการเลือกคบเพื่อนต่างกัน โดยวัยรุ่นที่มีผลการเรียนต่ำและบิดามารดาแยกกันอยู่จะเลือกคบเพื่อนต่างเพศที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อนที่มีบุคลิกภาพดี และมีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมดีเป็นอันดับต่อไป ส่วนวัยรุ่นที่มีผลการเรียนปานกลางและสูง ที่บิดามารดาหย่าและแยกกันอยู่ จะเลือกคบเพื่อนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นอันดับแรก เพื่อนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นและมีการศึกษาดี เป็นอันดับต่อมา

สายหยุด กัลยาศิริ (2505: 43-45) ได้ศึกษาเจตคติ และความสนใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 1,187 คน เกี่ยวกับการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ และการแต่งงานพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ เพื่อมีโอกาสรู้จักกันได้ดียิ่งขึ้น และได้รู้จักคู่ครองก่อนแต่งงาน โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงเห็นว่าควรมีนัดกับคนที่คาดว่าจะแต่งงานด้วย ถ้าเข้ากันไม่ได้ก็เปลี่ยนใหม่ได้ และชอบให้คนอื่นออกไปเป็นเพื่อนเมื่อมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ ส่วนนักศึกษาชายมีความเห็นว่า ควรมีนัดให้มากที่สุด และชอบไปด้วยกันสองต่อสอง และสถานที่นัดพบทั้งสองกลุ่มเห็นว่าสถานที่ที่เหมาะสมที่สุด คือ บ้าน

กัญญา แสงสุชาติ (2510: 39-44) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางสังคมระหว่างผู้ใหญ่ และหนุ่มสาว ในระดับการศึกษาสูงเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส ในค่านิยม 9 ประเภทพบว่า สำหรับการพบปะสมาคม และการปฏิบัติของหนุ่มสาว กลุ่มผู้ใหญ่ และกลุ่มหนุ่มสาวต่างเห็นพ้องต้องกันว่า การพบปะสมาคมระหว่างชายหญิง เป็นสิ่งสำคัญในการเลือกคู่ สำหรับเรื่องชายหญิงจะไปไหนมาไหนด้วยกันสองต่อสอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลากลางคืน กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเห็นว่า เป็นการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม และในกรณีที่คู่รักจับมือถือแขนกัน ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าเป็นการกระทำได้ แต่ไม่ควรกอดจูบกัน โดยเฉพาะผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วยกันทั้งหมด

สรุป วัยรุ่นส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการคบเพื่อนต่างเพศ เพื่อทำความรู้จักและเพื่อการเลือกคู่ในอนาคต แต่ยังให้ความสำคัญกับการระมัดระวังตัวในการมีนัด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 115 โรงเรียน มีนักเรียนกำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทั้งสิ้น 272,888 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 400 คน จากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ยามาเน่ (Yamane, 1973: 725) ด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ และเพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงมีการเพิ่มขนาดตัวอย่างสำหรับการศึกษาในครั้งนี้เป็น 450 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการแบ่งชั้นภูมิตามประเภทโรงเรียน 3 ประเภท คือ

- โรงเรียนสหศึกษา 93 โรงเรียน
- โรงเรียนชายล้วน 11 โรงเรียน
- โรงเรียนหญิงล้วน 11 โรงเรียน

2. ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มโดยวิธีการจับฉลาก จากชั้นภูมิที่ได้แบ่งไว้มาชั้นภูมิละ 1 โรงเรียนและได้แบ่งสัดส่วนจำนวนนักเรียนให้เท่ากันทั้ง 3 โรงเรียน ได้ผลการสุ่มดังนี้

- นักเรียนจากโรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนบางมดวิทยา จำนวน 150 คน
- นักเรียนจากโรงเรียนชายล้วน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จำนวน 150 คน
- นักเรียนจากโรงเรียนหญิงล้วน โรงเรียนศึกษานารี จำนวน 150 คน

หลังจากนั้นทำการสุ่มห้อง และนักเรียน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อีกครั้งหนึ่ง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ
- 1.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามด้านข้อมูลส่วนตัว โดยสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและความมุ่งหมายของงานวิจัย
- 1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวจำนวน 4 ข้อ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนสตรีวิทยา และโรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาข้อบกพร่อง และปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างมากขึ้น

ลักษณะแบบสอบถามส่วนตัว

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. ประเภทโรงเรียน
 - () ชายล้วน
 - () หญิงล้วน
 - () สหศึกษา
3. ระดับชั้นที่ศึกษา
 - () มัธยมศึกษาปีที่ 1
 - () มัธยมศึกษาปีที่ 2

- () มัธยมศึกษาปีที่ 3
- () มัธยมศึกษาปีที่ 4
- () มัธยมศึกษาปีที่ 5
- () มัธยมศึกษาปีที่ 6

4. อายุนักเรียน อายุ.....ปี
 อายุผู้ปกครอง อายุ.....ปี

5. สื่อใดที่ทำให้นักเรียนเกิดการเลียนแบบ หรือปฏิบัติตาม เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ

- () วิทยุ
- () โทรทัศน์
- () ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD
- () สิ่งตีพิมพ์
- () อินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ

2.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของ หทัยขวัญ สหชัยยันต์
 (2548 : 109-113)

2.3 ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ที่ได้ศึกษาความรู้ตาม
 ข้อ 2.1 และข้อ 2.2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) มี 5
 ระดับ คือ ด้านความคิด ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 ด้านความรู้สึก ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม
 ได้แก่ เป็นประจำ บ่อย บ่อยครั้ง น้อยครั้ง และน้อยที่สุด

ลักษณะแบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง
 เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบได้แก่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของมาก

- ไม่แน่ใจ

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านบางครั้ง
- ไม่เห็นด้วย

หมายถึง

ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของท่านมาก
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

หมายถึง

ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0.	ชายหญิงที่อยู่ในวัยเรียนยังไม่ควรคบเพื่อนต่างเพศ					
00.	การพูดคุยกับเพื่อนต่างเพศนอกเหนือจากเรื่องเรียนเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ					
000.	ข้าพเจ้าคิดว่าการมีคูรักรั้งละหลาย ๆ คนเป็นเรื่องที่ไม่ผิด					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบได้แก่

- มากที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด
- มาก

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมาก
- ปานกลาง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านบางครั้ง
- น้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านน้อย
- น้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0.	ข้าพเจ้าไม่ชอบที่จะพูดคุยกับเพื่อนต่างเพศเกี่ยวกับเรื่องเพศ					
00.	ข้าพเจ้ายินดีที่จะติวบทเรียนให้กับเพื่อนต่างเพศ					
000.	ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีที่ได้จับมือกับคูรักร					

ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบได้แก่

- บ่อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับที่ท่านตั้งใจที่จะกระทำทุกครั้ง
- บ่อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับที่ท่านตั้งใจที่จะกระทำเกือบทุกครั้ง
- บางครั้ง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับที่ท่านตั้งใจที่จะกระทำบ้าง ไม่กระทำบ้างเท่า ๆ กัน

นาน ๆ ครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่ท่านตั้งใจจะทำน้อยครั้งมาก
ไม่ทำเลย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับที่ท่านตั้งใจที่จะไม่กระทำเลย

ข้อ	ข้อความ	บ่อย ที่สุด	บ่อย	บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่ทำ เลย
0.	ข้าพเจ้าตกเดือนเพื่อนต่างเพศเพื่อไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข					
00.	ข้าพเจ้านัดพบกับเพื่อนต่างเพศหลังเลิกเรียนเพื่อความสะดวกสนทนา					
000.	ข้าพเจ้าคบเพื่อนต่างเพศครั้งละหลายๆคนเพื่อไว้เลือก					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

3.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ของ หทัยขวัญ สหชัยยันต์ (2548: 117-118)

3.3 ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ที่ได้ศึกษาความรู้ตามข้อ 3.1 และข้อ 3.2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบได้แก่

- จริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
- จริงมาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
- จริงปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านจริงบ้างไม่จริงบ้าง
- จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
- จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0.	<u>การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง</u> ข้าพเจ้าไม่เคยทำกิจกรรมใด ๆ ร่วมกับ ผู้ปกครองเลย					
00.	<u>การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน</u> ผู้ปกครองมักฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า ด้วยดี					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้
จริงมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริงมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้
จริงมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริงมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2538: 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 - 5.00	หมายถึง	มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.66	หมายถึง	มีสัมพันธภาพในครอบครัวพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.33	หมายถึง	มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีขั้นตอนการสร้าง
ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับ
เพื่อน

4.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ของ หทัยขวัญ สหชัยยันต์ (2548: 119)

4.3 ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ที่ได้ศึกษา ความรู้ตามข้อ 4.1 และข้อ 4.2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบได้แก่

- จริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
- จริงมาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
- จริงปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านจริงบ้างไม่จริงบ้าง
- จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
- จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0.	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรึกษาปัญหาการเรียนกับเพื่อนได้					
00.	ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนๆในห้องได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

- ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้
 - จริงมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน
 - จริงมาก ให้คะแนน 4 คะแนน
 - จริงปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน
 - จริงน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน
 - จริงน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน
- ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้
 - จริงมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน
 - จริงมาก ให้คะแนน 4 คะแนน

จริงปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2538:9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 - 5.00	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.66	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.33	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนไม่ดี

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดมุ่งหมาย แล้วนำไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้แก่อาจารย์ที่ปรึกษา งานวิจัยและ กลุ่มวิจัยจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม 3 กลุ่ม 4 และกลุ่ม 5 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา และข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ โรงเรียนเทพศิรินทร์ และโรงเรียนสตรีวิทยา

2.1 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test เลือกเฉพาะค่า t ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นำมาใช้ในการวิจัย ได้ผลดังนี้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 37 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง .795 - 9.59

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.986 - 12.021

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.528 - 4.660

2.2 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 2.1 มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค(Cronbach) แล้วนำมาใช้ในการวิจัย ได้ผลดังนี้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ มีค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ .932 โดยแบ่งเป็นรายด้านดังนี้

- ด้านความคิด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .778
- ด้านความรู้สึก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .882
- ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .843

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .918

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .794

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อนำไปขออนุญาต และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากโรงเรียนบางมดวิทยา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และโรงเรียนศึกษานารี

2. คณะผู้วิจัยทำแบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ที่โรงเรียนบางมดวิทยา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และโรงเรียนศึกษานารี จำนวน 450 ฉบับ ได้รับคืนมาครบทุกฉบับ

3. คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่นักเรียนตอบมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือตอบคำถามครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จึงนำมาให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบปัจจัยด้านเพศ ระดับชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประเภทโรงเรียน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ กับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา
3. วิเคราะห์ปัจจัย ระดับชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประเภทโรงเรียน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา เพศชาย
4. วิเคราะห์ปัจจัย ระดับชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประเภทโรงเรียน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา เพศหญิง
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test

5.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

5.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สมมติฐาน ได้แก่

5.3.1 เปรียบเทียบ ปัจจัยด้านเพศ ระดับชั้น สัมพันธภาพระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประเภทโรงเรียน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษา โดย

5.3.1.1 ตัวแปรด้านเพศ เปรียบเทียบโดยใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

5.3.1.2 ตัวแปรด้าน ระดับชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประเภทโรงเรียน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ เปรียบเทียบโดยใช้ One-Way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2-7

5.3.1.3 วิเคราะห์ ปัจจัย ระดับชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประเภทโรงเรียน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา เพศชายและเพศหญิง โดยการใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter และ Stepwise เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 8-11

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบและพหุการณ คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น
- ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบปัจจัยทางชีวสังคมกับเจตคติในการคบเพื่อนต่างประเทศ
- ส่วนที่ 3 ปัจจัยพหุการณเจตคติในการคบเพื่อนต่างประเทศ

ผลการศึกษาค้นคว้า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

1.1 แสดงจำนวน และร้อยละ ของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ประเภทโรงเรียน ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศ ดังแสดงผลในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวน และร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามปัจจัยทางชีวสังคม

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	211	46.89
หญิง	239	53.11
รวม	450	100.00
2. ระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	75	16.66
มัธยมศึกษาปีที่ 2	75	16.66
มัธยมศึกษาปีที่ 3	75	16.66
มัธยมศึกษาปีที่ 4	75	16.66
มัธยมศึกษาปีที่ 5	75	16.66
มัธยมศึกษาปีที่ 6	75	16.66
รวม	450	100.00

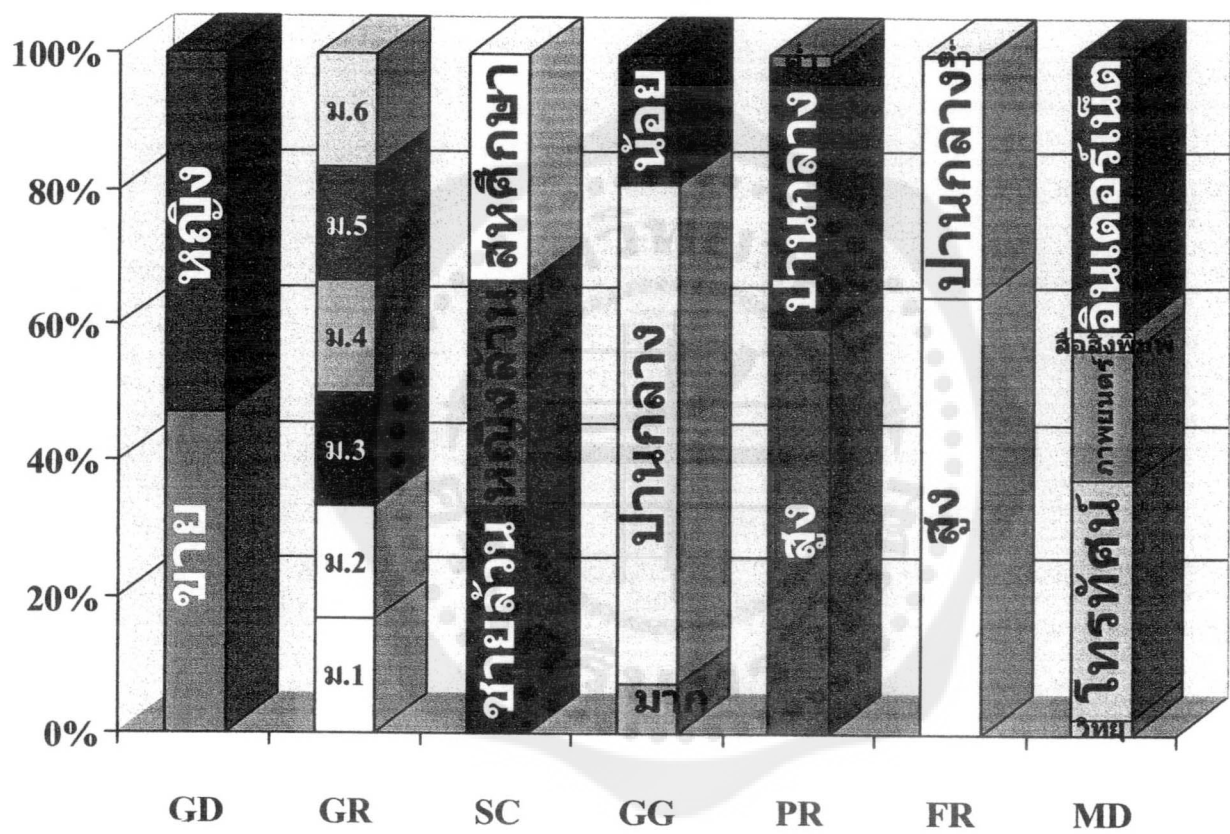
ตาราง 1 (ต่อ)

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
3. ประเภทโรงเรียน		
ชายล้วน	150	33.33
หญิงล้วน	150	33.33
สหศึกษา	150	33.33
รวม	450	100.00
4. ช่องว่างระหว่างวัย		
มาก	49	19.30
ปานกลาง	314	69.80
น้อย	87	10.90
รวม	450	100.00
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง		
สูง	268	59.56
ปานกลาง	174	38.67
ต่ำ	8	1.78
รวม	450	100.00
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน		
สูง	289	64.22
ปานกลาง	159	35.33
ต่ำ	2	0.44
รวม	450	100.00
7. สื่อ		
วิทยุ	10	2.22
โทรทัศน์	158	35.11
ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD	87	19.33
สื่อสิ่งพิมพ์	13	2.89
อินเทอร์เน็ต	182	40.44
รวม	450	100.00

จากตาราง 1 พบว่าเพศหญิง มีจำนวนมากที่สุด คือ 239 คน คิดเป็นร้อยละ 53.11 ปัจจัยระดับชั้นเรียนมีจำนวนเท่ากัน คือ ระดับชั้นละ 75 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66 ปัจจัยประเภทโรงเรียน มีจำนวนประเภทละ 150 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 สำหรับปัจจัยช่องว่างระหว่างวัย พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คือ 331 คน คิดเป็นร้อยละ 73.56 ปัจจัยสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง พบว่าอยู่ในระดับสูงมากที่สุด คือ 268 คน คิดเป็นร้อยละ 59.56 ส่วนปัจจัย

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนอยู่ในระดับสูง คือ 289 คิดเป็นร้อยละ 64.22 และสื่อที่ทำให้นักเรียนเกิดการเลียนแบบ หรือปฏิบัติตามมากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 40.44 รองลงมาคือ โทรทัศน์ มีจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 35.11 และจากข้อมูลข้างต้น นำมาสร้างเป็นแผนภูมิได้ ดังภาพ 1

ภาพ 2 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบภายในแต่ละปัจจัยทางชีวสังคม

หมายเหตุ	GD	แทน	เพศ
	GR	แทน	ระดับชั้น
	SC	แทน	ประเภทโรงเรียน
	GG	แทน	ช่องว่างระหว่างวัย
	PR	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
	FR	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
	MD	แทน	สื่อ

1.2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ดังแสดงผลในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักเรียนมัธยมศึกษา

ปัจจัย	$\bar{x}$	SD
1. เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ	2.60	0.58
2. ช่องว่างระหว่างวัย	29.80	5.79
3. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	3.76	0.60
4. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	3.83	0.56

หมายเหตุ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย
SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตาราง 2 พบว่านักเรียนมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศอยู่ในระดับปานกลาง ช่องว่างระหว่างวัยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง อยู่ใน ระดับดี และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน อยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบปัจจัยทางชีวสังคมกับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ

2.1 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test ของคะแนนเจตคติใน การคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน ดังแสดงผลในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตาม ปัจจัยเพศ

เพศ	N	$\bar{x}$	SD	t
ชาย	211	2.86	0.55	9.84*
หญิง	239	2.37	0.50	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที (t - distribution)

จากตาราง 3 พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่า เพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2.2 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติ F-test ของคะแนนเจตคติใน การคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนโดยจำแนกตามระดับชั้น ประเภทโรงเรียน ช่องว่างระหว่างวัย

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศ ดังแสดงผลในตาราง 4-13

ตาราง 4 ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างประเทศ ระหว่างนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	23.95	4.79	16.34*
ภายในกลุ่ม	444	130.14	0.29	
รวมทั้งหมด	449	154.09		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ	df	แทน	Degree of Freedom
	SS	แทน	Sum of Squares
	MS	แทน	Mean Squares
	F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F – distribution)

จากตาราง 4 พบว่านักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างประเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

เพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มโดยใช้วิธีของเซฟเฟ ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 5

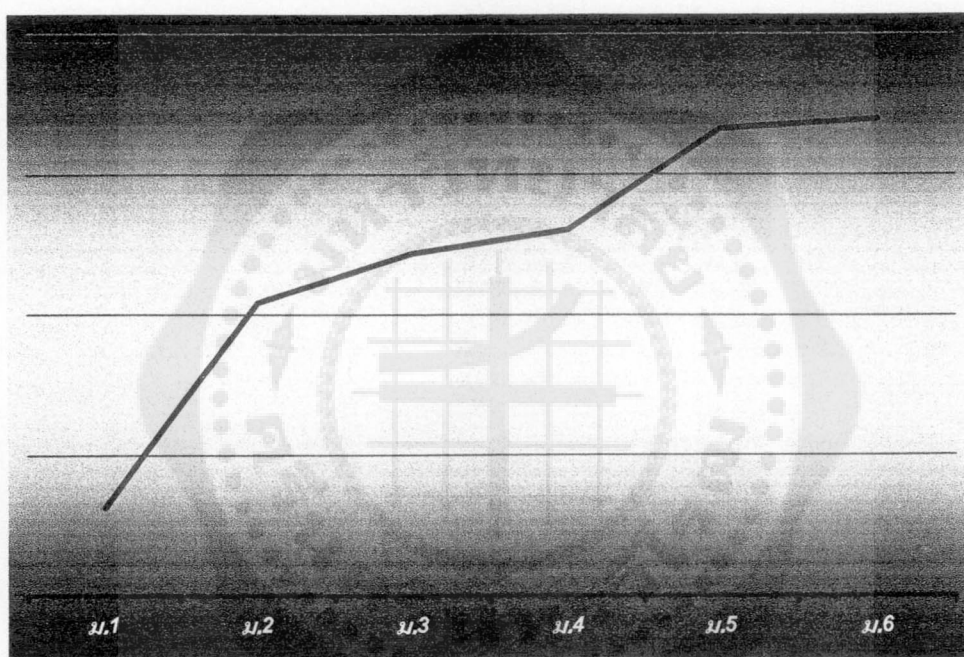
ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบเจตคติในการคบเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามปัจจัยระดับชั้น

ระดับชั้น	มัธยมศึกษา		มัธยมศึกษา		มัธยมศึกษา		มัธยมศึกษา		มัธยมศึกษา	
		ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6			
	$\bar{x}$	2.16	2.52	2.61	2.65	2.83	2.85			
มัธยมศึกษาปีที่ 1	2.16	-	-0.36*	-0.45*	-0.49*	-0.67*	-0.69*			
มัธยมศึกษาปีที่ 2	2.52		-	-0.09	-0.13	-0.31*	-0.33*			
มัธยมศึกษาปีที่ 3	2.61			-	-0.04	-0.22	-0.24			
มัธยมศึกษาปีที่ 4	2.65				-	-0.18	-0.20			
มัธยมศึกษาปีที่ 5	2.83					-	-0.02			
มัธยมศึกษาปีที่ 6	2.85						-			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่านักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างจากนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 และนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างจากนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งแสดงดังภาพ 2

ภาพ 3 กราฟแสดงระดับคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามปัจจัยระดับชั้น

ตาราง 6 ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วนและโรงเรียนสหศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	32.43	16.22	59.58*
ภายในกลุ่ม	447	121.65	0.27	
รวมทั้งหมด	449	154.08		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วน หญิงล้วน และสหศึกษา มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยใช้วิธีของเซฟเฟ ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามปัจจัยประเภทโรงเรียน

ประเภทโรงเรียน		ชายล้วน	หญิงล้วน	สหศึกษา
	$\bar{x}$	2.88	2.24	2.69
ชายล้วน	2.88	-	0.63*	-0.18*
หญิงล้วน	2.24		-	-0.45*
สหศึกษา	2.69			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วน มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนหญิงล้วนและโรงเรียนสหศึกษา และนักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษา มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนหญิงล้วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

ตาราง 8 ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีช่องว่างระหว่างวัยกับผู้ปกครองในระดับ มาก ปานกลาง และน้อย

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1.31	0.65	1.91
ภายในกลุ่ม	447	152.78	0.34	
รวมทั้งหมด	449	154.08		

จากตาราง 8 พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีช่องว่างระหว่างวัยกับผู้ปกครองในระดับ มาก ปานกลาง และน้อย มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

ตาราง 9 ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครองในระดับ สูง ปานกลาง และต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	9.66	4.83	14.95*
ภายในกลุ่ม	447	144.42	0.32	
รวมทั้งหมด	449	154.08		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครอง ในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มโดยใช้วิธีของเชฟเฟ ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับ ผู้ปกครอง	สูง	ปานกลาง	ต่ำ
$\bar{x}$	2.48	2.79	2.60
สูง	2.48	-	-0.30*
ปานกลาง	2.79	-	0.19
ต่ำ	2.60		-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองในระดับปานกลางมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

ตาราง 11 ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนในระดับ สูง ปานกลาง และต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	0.45	0.22	0.65
ภายในกลุ่ม	447	153.64	0.34	
รวมทั้งหมด	449	154.09		

จากตาราง 11 พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6

ตาราง 12 ค่าความแปรปรวนของคะแนนเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่รับสื่อ วิทย์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	5.60	1.40	4.19*
ภายในกลุ่ม	445	148.49	0.33	
รวมทั้งหมด	449	154.09		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่รับสื่อ วิทย์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7

เพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มโดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 13

ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
โทรทัศน์	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
วิทยุ	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
2.2 สร้างตัวแปร MD ₂ โดย		
อินเตอร์เน็ต	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
สิ่งตีพิมพ์	กำหนดค่าให้เท่ากับ	1
ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
โทรทัศน์	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
วิทยุ	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
2.3 สร้างตัวแปร MD ₃ โดย		
อินเตอร์เน็ต	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
สิ่งตีพิมพ์	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD	กำหนดค่าให้เท่ากับ	1
โทรทัศน์	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
วิทยุ	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
2.4 สร้างตัวแปร MD ₄ โดย		
อินเตอร์เน็ต	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
สิ่งตีพิมพ์	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
โทรทัศน์	กำหนดค่าให้เท่ากับ	1
วิทยุ	กำหนดค่าให้เท่ากับ	0
ในปัจจุบันนี้กำหนดให้ วิทยุ เป็นค่าคงที่ (Constant)		

3.1 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Enter เพื่อหาผลการทำนายร่วมกันระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ ระดับชั้น ประเภทโรงเรียน ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย ดังแสดงผลในตาราง 14 และ 15

ตาราง 14 แสดงผลการทำนายร่วมกันระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม ต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter (Enter Multiple Regression Analysis)

R	R ²	Adjusted R ²	SE
.61	.373	.35	.45

หมายเหตุ	R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	R ²	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	Adjusted R ²	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่ปรับแล้ว
	SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์

จากตาราง 14 พบว่า ปัจจัยระดับชั้น ประเภทโรงเรียน ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ร่วมกันมีความสัมพันธ์กับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย ได้ขนาดความสัมพันธ์ .61 และปัจจัยดังกล่าวร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายได้ร้อยละ 37.30

ตาราง 15 แสดงผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter เมื่อใช้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายเป็นเกณฑ์

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	9	24.35	2.71	13.30*
Residual	201	40.90	.20	
Total	210	65.25		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 ที่ขนาดความสัมพันธ์ .61 เมื่อทดสอบโดยใช้สถิติ F-test แล้วพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 8

3.2 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise เพื่อหาปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ ระดับชั้น ประเภทโรงเรียน ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ที่สามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแสดงผลในตาราง 16, 17 และ18

ตาราง 16 แสดงผลการทำนายปัจจัยทางชีวสังคม ต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ปัจจัย	R	R ²
GR, MD ₄ , FR, PR	.60	.362

หมายเหตุ	GR	แทน	ระดับชั้น
	MD ₄	แทน	สื่อโทรทัศน์
	FR	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
	PR	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

จากตาราง 16 พบว่าปัจจัยที่สามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มี 4 ปัจจัย คือ ระดับชั้น สื่อโทรทัศน์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งมีขนาดความสัมพันธ์ที่ .60 และสามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศได้ร้อยละ 36.20

ตาราง 17 แสดงผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise เมื่อใช้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายเป็นเกณฑ์

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	23.63	5.91	29.24*
Residual	206	41.62	.20	
Total	210	65.25		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 ที่ขนาดความสัมพันธ์ .60 ปัจจัยที่เข้ามาในสมการทำนายทั้ง 4 ตัว เมื่อทดสอบโดยใช้สถิติ F-test แล้ว พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 9

ตาราง 18 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย

ปัจจัย	B	SE _b	β	t
ระดับชั้น (GR)	.13	.02	.40	6.93
สื่อโทรทัศน์ (MD4)	.26	.07	.22	3.87
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (FR)	.23	.06	.24	4.08
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (PR)	-.23	.06	-.23	-3.89
a = 2.20				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ	B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวทำนายซึ่งทำนายในรูปคะแนนดิบ
	SE _b	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์
	β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวทำนายซึ่งทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน
	a	แทน	ค่าคงที่ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

จากตาราง 18 พบว่าปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้แก่ ระดับชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และสื่อโทรทัศน์ นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย โดยใช้คะแนนดิบได้แก่

$$\hat{Y} = 2.20 + .13(GR) + .26(MD4) + .23(FR) - .23(PR)$$

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .40(GR) + .22(MD4) + .24(FR) - .23(PR)$$

หมายเหตุ	$\hat{Y}$	แทน	ค่าคะแนนดิบของกลุ่มตัวอย่าง
	$\hat{Z}$	แทน	ค่าคะแนนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

จากสมการทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายที่มีระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น และมีสัมพันธภาพกับเพื่อนสูง แต่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครองต่ำ จะทำให้เป็นผู้มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูง

เมื่อควบคุมความแปรปรวนของปัจจัยระดับชั้นเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองให้คงที่แล้ว นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายที่ได้รับสื่อวิทยุจะมีค่าเฉลี่ยเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศเท่ากับ 2.20 และนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายที่ได้รับสื่อโทรทัศน์ จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายที่ได้รับสื่อวิทยุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความห่างเท่ากับ .26 ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายที่ได้รับสื่ออื่นๆ จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกับนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายที่ได้รับสื่อวิทยุ

3.3 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Enter เพื่อหาผลการทำนายร่วมกันระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ ระดับชั้น ประเภทโรงเรียน ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง ดังแสดงผลในตาราง 19 และ 20

ตาราง 19 แสดงผลการทำนายร่วมกันระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม ต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter (Enter Multiple Regression Analysis)

R	R ²	Adjusted R ²	SE
.60	.363	.34	.41

จากตาราง 19 พบว่า ปัจจัยระดับชั้น ประเภทโรงเรียน ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ร่วมกันมีความสัมพันธ์กับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง ได้ขนาดความสัมพันธ์ .60 และปัจจัยดังกล่าวร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงได้ร้อยละ 36.30

ตาราง 20 แสดงผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter เมื่อใช้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงเป็นเกณฑ์

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	9	22.30	2.48	14.51*
Residual	229	39.11	.17	
Total	238	61.41		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 ที่ขนาดความสัมพันธ์ .60 เมื่อทดสอบโดยใช้สถิติ F-test แล้วพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 10

3.4 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise เพื่อหาปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ ระดับชั้น ประเภทโรงเรียน ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ที่สามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแสดงผลในตาราง 21, 22 และ 23

ตาราง 21 แสดงผลการทำนายปัจจัยทางชีวสังคม ต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ปัจจัย	R	R ²
PR, GR, SC1	.58	.340

หมายเหตุ SC1 แทน โรงเรียนสหศึกษา

จากตาราง 21 พบว่าปัจจัยที่สามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มี 3 ปัจจัย คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ระดับชั้น และโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งมีขนาดความสัมพันธ์ที่ .58 และสามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศได้ร้อยละ 34

ตาราง 22 แสดงผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise เมื่อใช้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงเป็นเกณฑ์

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	3	20.90	6.97	40.42*
Residual	235	40.51	.17	
Total	238	61.41		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 ที่ขนาดความสัมพันธ์ .58 ปัจจัยที่เข้ามาในสมการทำนายทั้ง 3 ตัว เมื่อทดสอบโดยใช้สถิติ F-test แล้ว พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 10

ตาราง 23 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง

ปัจจัย	B	SE _b	β	t
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (PR)	-.27	.04	-.34	-6.20
ระดับชั้น (GR)	.10	.02	.32	6.00
โรงเรียนสหศึกษา (SC1)	-.27	.06	-.25	-4.62

a = 3.23

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 พบว่าปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง มี 3 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ระดับชั้น และโรงเรียนสหศึกษา นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง โดยใช้
คะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 3.23 - .27(PR) + .10(GR) - .27(SC1)$$

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง โดยใช้
คะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = -.34(PR) + .32(GR) - .25(SC1)$$

จากสมการทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง
สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงที่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครองต่ำ และศึกษาใน
ระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น จะทำให้เป็นผู้มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูง

เมื่อควบคุมความแปรปรวนของปัจจัยสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และ
ระดับชั้นเรียนให้คงที่แล้ว นักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาจะมีค่าเฉลี่ย
เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศเท่ากับ 3.23 และนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน
หญิงล้วน จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศต่ำกว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงที่ศึกษาอยู่ใน
โรงเรียนสหศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความห่างเท่ากับ .27

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยทางชีวสังคมกับเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง

สมมติฐานในการวิจัย

1. เพศชายมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่าเพศหญิง
2. นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนที่แตกต่างกัน มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วนมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงสุด
4. ช่องว่างระหว่างวัยน้อย มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงสุด
5. กลุ่มที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองสูง จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ
6. กลุ่มที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนสูงจะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ
7. อิทธิพลจากสื่อที่แตกต่างกัน จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน
8. ปัจจัยทางชีวสังคมร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายได้
9. ปัจจัยทางชีวสังคมสามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายได้
10. ปัจจัยทางชีวสังคมร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงได้
11. ปัจจัยทางชีวสังคมสามารถทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงได้

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 สังกัดคณะกรรมการการศึกษากระทรวงชั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 115 โรงเรียน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 รวมทั้งสิ้น 272,888 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 450 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

1. นักเรียนจากโรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนบางมดวิทยา จำนวน 150 คน
2. นักเรียนจากโรงเรียนชายล้วน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จำนวน 150 คน
3. นักเรียนจากโรงเรียนหญิงล้วน โรงเรียนศึกษานารี จำนวน 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ประเภทโรงเรียน ระดับชั้น อายุ นักเรียน อายุผู้ปกครอง สื่อที่ทำให้นักเรียนเกิดการเลียนแบบหรือปฏิบัติตามเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 37 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง .795-9.59 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .932

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.986-12.021 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .918

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.528-4.660 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .794

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อนำไปขออนุญาต และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากโรงเรียนบางมดวิทยา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และโรงเรียนศึกษานารี
2. คณะผู้วิจัยทำแบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ที่โรงเรียนบางมดวิทยา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และโรงเรียนศึกษานารี จำนวน 450 ฉบับ ได้รับคืนมาครบทุกฉบับ
3. คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่นักเรียนตอบมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือตอบคำถามครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จึงนำมาให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบปัจจัยด้านเพศ กับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้ t -test
3. เปรียบเทียบปัจจัยระดับชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประเภทโรงเรียน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ กับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้ One - Way ANOVA
4. วิเคราะห์ปัจจัย ระดับชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประเภทโรงเรียน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter และ Stepwise โดยมีการใช้เทคนิคตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) เพื่อให้ข้อมูลมีลักษณะสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วน มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนหญิงล้วนและโรงเรียนสหศึกษา และนักเรียน

มัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษา มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนหญิงล้วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีช่องว่างระหว่างวัยกับผู้ปกครองในระดับ มาก ปานกลาง และน้อย มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน

5. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองในระดับปานกลางมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน

7. นักเรียนมัธยมศึกษาที่รับสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ปัจจัยทางชีวสังคมร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย ได้ร้อยละ 37.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย มี 4 ปัจจัยโดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ระดับชั้นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และสื่อโทรทัศน์ ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย ได้ร้อยละ 36.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย โดยใช้คะแนนดิบได้แก่

$$\hat{Y} = 2.20 + .13(GR) + .26(MD4) + .23(FR) - .23(PR)$$

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .40(GR) + .22(MD4) + .24(FR) - .23(PR)$$

10. ปัจจัยทางชีวสังคมร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง ได้ร้อยละ 36.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

11. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง มี 3 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ระดับชั้น และโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยนี้สามารถ

ร่วมกันพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง ได้ร้อยละ 34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง โดยใช้คะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 3.23 - .27(PR) + .10(GR) - .27(SC1)$$

สมการพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = -.34(PR) + .32(GR) - .25(SC1)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวทางสังคมด้านเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ที่ออกนอกกรอบจารีตประเพณีไทยมากขึ้น และถือเป็นเรื่องปกติที่จะประพฤติปฏิบัติ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความสนใจจากเพศตรงข้ามอันเป็นสัญชาตญาณทางเพศอย่างหนึ่ง โดยแท้จริงแล้วสัญชาตญาณทางเพศ มิได้ หมายความว่า ความต้องการทางเพศแต่อย่างเดียวนั้น การต้องการความสนใจ การวางตัว ความรักจากเพศตรงข้ามก็เป็นส่วนหนึ่ง (วันทนี วาสิกะสิน. 2526: 39) นอกจากนี้วัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามาในประเทศไทยจากสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ ข่าวสาร ข่าวนิตยสารจากต่างประเทศ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติ ของวัยรุ่นไทย ทำให้พฤติกรรมและทัศนคติของวัยรุ่นไทยเป็นแบบวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น (ทับทิม ตรีเจริญ. 2546: 52) แต่ทั้งนี้สังคมไทยยังนิยมให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติในกรอบของวัฒนธรรม ประเพณี จึงทำให้วัยรุ่นมีความกังวลใจที่จะประพฤติปฏิบัติตามกระแสวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป กลัวปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม (รัตนา พุ่มสรวรค์. 2544: 76) เช่น การโอบกอดกันในที่สาธารณะ การไปไหนมาไหนกับผู้ชายโดยไม่บอกผู้ปกครอง หรือแม้กระทั่งหญิง-ชาย ที่เปลี่ยนคู่เป็นประจำหรือชอบเที่ยวกับเพศตรงข้ามมากหน้าหลายตา แม้ว่าสื่อมวลชนจะเผยแพร่พฤติกรรมทางเพศจากประเทศในโลกตะวันตกเป็นอย่างมากก็ตาม จึงทำให้วัยรุ่นมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษานอนโรงเรียนในเขตชุมชนหนึ่งของภาคกลาง พบว่าระดับค่านิยมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของผกาพันธ์ ชนะภัย (2525: 68) ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนหญิงพบว่า เจตคติทางเพศของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางและเห็นว่าการคบเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องธรรมดา

2. เปรียบเทียบปัจจัยด้านเพศ ระดับชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ประเภทโรงเรียน และอิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ กับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศ เพศชายมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสังคมกำหนดบทบาทของผู้หญิงให้อยู่ในกรอบประเพณีที่ตึงาม รักรวมสงวนตัว มีความเรียบร้อยสงบเสถียรในการวางตัว ไม่ประพฤติเสียหยาในเรื่องเพศจึงทำให้นักเรียนเพศหญิงมีการแสดงออกต่อเพศตรงข้ามอยู่ในระดับน้อยกว่าเพศชาย (ทวีศักดิ์ ธีระบัญชาศักดิ์, 2543: 2) ซึ่งกล่าวได้ว่าเพศชาย มีความคิดและความรู้สึกที่ดีต่อการคบเพื่อนต่างเพศ รวมถึงมีการวางตัวและการแสดงพฤติกรรมต่อเพศตรงข้ามได้มากกว่าเพศหญิง การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ อนุรักษ์ นิธิรัช (2525: 87) ที่ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การสมรส และการหย่าร้างของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก พบว่า เพศชายมีเสรีภาพในการปฏิบัติตนในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเพศหญิงในแทบทุกด้าน เช่น การแสดงออกก่อน การออกเที่ยวกลางคืน การออกไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศตามลำพัง รวมไปถึงการมีความสัมพันธ์ทางเพศ และได้ศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ สอดคล้องกับ วาจิต อุดอามาตย์ (2524: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับการสมรสของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศชายมีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่าเพศหญิง และจิระ จิงเจริญศิลป์ (2523: 72) ได้ศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย พบว่าเด็กวัยรุ่นชายมีความรู้สึกเสรีในการปฏิบัติตนในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นหญิง

2.2 ระดับชั้น นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น จะผ่านการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษาที่ให้ความรู้ความเข้าใจ และมีเนื้อหาที่ละเอียด ลึกซึ้งในเรื่องเพศศึกษามากกว่า รวมถึงผ่านการปรับตัวต่อสถานการณ์เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศมาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น จนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และอธิบายได้จาก ทฤษฎีพัฒนาการ ความรู้ความเข้าใจของ Piaget ที่กล่าวว่า การพัฒนาการทางสติปัญญานั้นเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เกิดจากกระบวนการ 2 กระบวนการคือ การรับ (Assimilation) หมายถึง กระบวนการที่เด็กรับภาพต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมตามประสบการณ์ของตนเอง และจะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งใหม่ๆ ดังเช่นที่เคยมีประสบการณ์ และการเก็บและปรุงแต่ง (Accommodation) หรือการปรับความเข้าใจเดิมให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ดังนั้นการที่บุคคลจะสามารถพัฒนาการปรับตัวให้ดีขึ้นได้นั้น ย่อมมีผลมาจากการเรียนรู้ในประสบการณ์อดีตและสถานการณ์แต่ละสถานการณ์ของบุคคล และการพัฒนาความรู้ความ

เข้าใจจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามวัยของบุคคลนั้น (ณัฐวรา จันทรเอี่ยม. 2546: 115; อ้างอิงจาก สุชา จันทรเอี่ยม. 2543) การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับศิริมา พองคำ (2541: 74) ที่ศึกษาความรู้และแหล่งความรู้เรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศแตกต่างกัน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ณัฐวรา จันทรเอี่ยม (2546: 114) ที่ศึกษาทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทางความคิดในการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 4 ตามลำดับ

2.3 ประเภทโรงเรียน นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วน หญิงล้วน และสหศึกษา มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน โดยนักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วน มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่า นักเรียนในโรงเรียนสหศึกษาและนักเรียนในโรงเรียนหญิงล้วน ซึ่งสอดคล้องกับ นิมนวล อันทะชัย (2532: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศ พบว่า การปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสหศึกษา ชายล้วน หญิงล้วน มีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และสอดคล้องกับ ชุติพร อินทรไพบูลย์ (2536: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมในเรื่องเพศของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนในโรงเรียนชายล้วนมีค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศในทางลบสูงที่สุด เช่น การมีคูรักรหลายคนในเวลาเดียวกันเป็นสิ่งที่ดี การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศระหว่างศึกษาเป็นเรื่องน่าลอง และจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนชายล้วนมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษาและโรงเรียนหญิงล้วน อาจเป็นเพราะ นักเรียนชายในโรงเรียนชายล้วนมีการสื่อสารกับเพื่อนในเรื่องเพศ เช่น การดูภาพโป๊ การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ได้มากกว่านักเรียนชายในโรงเรียนสหศึกษา เพราะในโรงเรียนชายล้วนมีเฉพาะกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกันทำให้กล้าสื่อสารในเรื่องเพศอย่างเปิดเผย ซึ่งสอดคล้องกับ นพพร พานิชสุข (อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ ธีระบัญชาศักดิ์. 2543: 67-73) ได้ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติและความต้องการของอาจารย์และนักเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหงในเรื่องการสอนเพศศึกษา พบว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความรู้ในเรื่องเพศของนักเรียนชายมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องการดูภาพโป๊และการเที่ยวโสเภณี ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศนั้น นักเรียนชายส่วนใหญ่ต้องการปรึกษาเพื่อนสนิทมากกว่าพ่อแม่และครู

2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครองในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน เนื่องจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว

ร่วมกัน เป็นองค์ประกอบที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรม บุคลิกภาพและการเรียนรู้ระเบียบของสังคม (ทวิรัสมี ธนาคม. 2524: 119) จึงอาจส่งผลต่อการมีทักษะทางความคิด ในการปรับตัวด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ จิระ จิงเจริญศิลป์ (2523: 39) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย พบว่า เด็กวัยรุ่นที่รู้สึกว่าการครอบครัวไม่สงบสุข มีความรู้สึกในการคบเพื่อนต่างเพศ มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่รู้สึกครอบครัวสงบสุข อย่างมีนัยสำคัญ .05 และสอดคล้องกับ นิสารัตน์ ทองอุปการ (2538: 72) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว และเจตคติต่อเรื่องเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดคือ มีการพูดคุยสื่อสารกันมากระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการที่วัยรุ่นจะมีเจตคติต่อเรื่องเพศในเชิงบวกและเป็นกลาง แต่จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองในระดับปานกลาง มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงสุด อาจอธิบายได้ว่า วัยรุ่นจะแสดงออกถึงความต้องการอิสระและต้องการอยู่กับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่หรือผู้ปกครอง และเนื่องจากวัยรุ่นจะพยายามทำตัวของตัวให้เป็นตัวของตัวเองมากที่สุด ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มายุ่งเกี่ยวกับชีวิตของตน จะเห็นได้จากการขัดแย้งการกระทำต่าง ๆ การคิดและการตัดสินใจด้วยตนเอง จึงถูกตำหนิจากผู้ใหญ่อยู่เสมอ ทำให้สัมพันธ์ภาพของวัยรุ่นกับวัยผู้ใหญ่ราบรื่น เด็กวัยรุ่นจึงหันไปหากกลุ่มเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ (ปราณี รามสูตร. 2528: 42) ดังนั้นวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ภาพกับผู้ปกครองในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน ตามความต้องการของวัยรุ่น ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนมีทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศได้ดี

2.5 ช่องว่างระหว่างวัย นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีช่องว่างระหว่างวัยกับผู้ปกครองในระดับ มาก ปานกลาง และน้อย มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน ดังที่ เซอร์ฟและเซอร์ฟ (แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ. 2547: 58; อ้างอิงจาก Sherif;&Sherif. 1969: 334) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่มีแต่กำเนิด บุคคลเกิดเจตคติขึ้นได้จากการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ และอิทธิพลจากพ่อแม่เป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อเด็ก (ธีระพร อูวรรณ. 2521: 1-17) ดังนั้นเด็กที่เจริญเติบโตขึ้นจนถึงช่วงวัยรุ่น จึงมีเจตคติที่คล้ายคลึงกับพ่อแม่ ทั้งเจตคติที่มีต่อวัฒนธรรม จารีตประเพณี การดำเนินชีวิต และรวมไปถึงเจตคติทางเพศด้วย ดังที่เบงสัน (จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. 2529: 16; อ้างอิงจาก Bengtson. 1970) นักทฤษฎีในเรื่องช่วงอายุ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องช่องว่างระหว่างวัยว่า เป็นความต่อเนื่องระหว่างสมาชิกที่อยู่ในช่วงอายุต่าง ๆ คือ ไม่ได้สิ่งใดใหม่จริง ๆ (nothing really new position) แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นความคล้ายคลึงกันภายในครอบครัวในเรื่องทัศนคติพื้นฐาน ชี้ให้เห็นความสำคัญของพ่อแม่ ในฐานะเป็นบุคคลที่สามารถอ้างอิงได้สำหรับวัยรุ่น และความใกล้ชิดของการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ และเด็กทุกอายุ และสรุปว่าที่กล่าวกันว่ามีช่องว่างระหว่างวัยนั้น แท้จริงแล้วช่องว่างนี้ก็เพียงการสะท้อนให้เห็นความแตกต่างกันทางด้านสังคมอย่างหนึ่งเท่านั้น อีกเหตุผลหนึ่งที่สามารถกล่าวได้ คือ ในปัจจุบัน

ผู้ปกครองมีโอกาสเข้าถึงสื่อต่างๆ ได้มากกว่า โดยเฉพาะข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านการอบรมเลี้ยงดู เพื่อลดปัญหาการสื่อสารระหว่างวัย และลดความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับผู้ปกครอง รวมทั้งบอกถึงธรรมชาติ และความสนใจของวัยรุ่นไว้เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เช่น ปัญหาเกี่ยวกับเพศและการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งเป็นสิ่งที่วัยรุ่นกำลังให้ความสนใจมาก ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทั้งรายการโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ อินเทอร์เน็ต ที่มีทั้งข้อเท็จจริง ข้อเสนอแนะ หรือสอดแทรกข้อคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู การสื่อสาร และเข้าใจเด็กในช่วงวัยรุ่นเอาไว้ อีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนสำคัญมากก็คือโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ประสานความเข้าใจระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง โดยมีการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กในปกครองของตน มีการจัดประชุมผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และมีกิจกรรมเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งทำให้ผู้ปกครองปรับเปลี่ยนทัศนคติ และเข้าใจโลกของวัยรุ่น รวมทั้งยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายในสังคมได้มากขึ้น นอกจากนี้หากจะมองในอีกแง่มุมหนึ่ง พ่อแม่ ผู้ปกครองก็มักจะมียุทธยาน้อยที่จะเป็นแหล่งความรู้เรื่องเพศ เนื่องจาก ในประเทศไทยการพูดคุยเรื่องเพศอย่างเปิดเผยในครอบครัวยังไม่เป็นที่ยอมรับมากนัก จากการสำรวจเกี่ยวกับวัยรุ่นหลายครั้งมีข้อค้นพบที่เหมือนกันประการหนึ่งคือ ครอบครัวหรือบิดามารดาไม่ใช่แหล่งความรู้ที่สำคัญในเรื่องเพศ (เพ็ญศรี พิชัยสนธิ และคณะ. 2529: 59) ดังนั้นแม้จะมีช่องว่างระหว่างวัยมากหรือน้อย ก็ไม่ได้ทำให้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นแตกต่างกัน และจากการศึกษาของ นรา สมประสงค์ (จรรยา เศรษฐบุตร. 2536: 39-40; อ้างอิงจาก นรา สมประสงค์ 2520) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งของวัยรุ่นกับพ่อแม่ และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ พบว่าเรื่องที่มีความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ และลูกน้อย คือ เรื่องบ่นเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ การแต่งกายไปทำบุญ การคบเพื่อนต่างเพศ และการรับประทานอาหาร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศไม่ใช่เรื่องที่พูดคุยกันในครอบครัวมากนัก จึงทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีน้อย เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าระยะห่างของอายุระหว่างวัยรุ่นกับผู้ปกครองจะมากหรือน้อย ก็ไม่ได้ทำให้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน

2.6 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับ สูง ปานกลาง และต่ำ มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการอิสรภาพมาก การดิ้นรนเป็นอิสระของเด็กคือ การปลีกตัวออกจาก การเกี่ยวพันทางบ้าน รวมทั้งจะไม่ชอบให้พ่อแม่พี่น้องมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของเขา อิสรภาพที่เด็กวัยรุ่นต้องการได้แก่ อิสรภาพทางด้านการแต่งกาย อิสรภาพทางการคบเพื่อน และอิสรภาพด้านการเที่ยวเตร่ (พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2542: 41) ดังนั้นวัยรุ่นจึงต้องการอิสระในการแสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมต่อเพื่อนต่างเพศ ทำให้สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนไม่ส่งผลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรยา เศรษฐบุตร (2536: บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลภายในครอบครัว และอิทธิพลภายนอกครอบครัวต่อค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นหญิงในอำเภอนางรอง

จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า วัยรุ่นที่มีระดับความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนต่างเพศที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนสูงไม่มีแนวโน้มว่ามีค่านิยมทางเพศแบบเสรีนิยม และวัยรุ่นที่มีระดับความสัมพันธ์กับเพื่อนต่ำก็ไม่มีแนวโน้มจะมีค่านิยมทางเพศแบบประเพณีนิยม แต่ผลการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับ หทัยขวัญ สหชัยยันต์ (2548: 85) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ และผลการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับกิติกร มีทรัพย์ (อารมณ มัตตะเดช. 2543: 41-42; อ้างอิงจาก กิติกร มีทรัพย์. 2527) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นต้องการมีสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศโดยธรรมชาติ ซึ่งในเรื่องนี้วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่อาจกระทำได้โดยตรง แต่อาศัยการผ่านกลุ่มต่าง ๆ เป็นสื่อกลาง โดยพัฒนาจากการเป็นเพื่อนธรรมดา ขึ้นสู่การเป็นคนรักตามลำดับ

2.7 อิทธิพลจากสื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ จากการศึกษาครั้งนี้นักเรียนมัธยมศึกษา ที่รับเนื้อหาจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีมาก การแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือเรื่องราวต่าง ๆ สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง เกือบทุกครัวเรือนได้รับข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ซึ่งสื่อเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก เพราะเป็นตัวกลางในการนำเสนอตัวแบบให้แก่เด็ก ทำให้เด็กอาจจะเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ โจเซฟ แคลปเปอร์ (กิตติ กันภัย. 2543: 39; อ้างอิงจาก Klapple, J.T. 1960) ที่กล่าวว่า เนื้อหาในสื่อมวลชนสามารถเป็นแรงเสริมเจตคติ ค่านิยม ปทัสถานความเชื่อ ของบุคคลที่รับสารได้ และหากบุคคลนั้น ๆ เชื่อในสิ่งเหล่านั้นอยู่แล้ว สิ่งที่เสนอในสื่อมวลชน ช่วยให้ความเชื่อนั้นหนักแน่นขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติเดิมของผู้รับสารอยู่แล้ว และจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่รับสื่อภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่รับสื่อโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะสื่อภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD เป็นสื่อที่สามารถมีสิทธิครอบครองหรือหาซื้อได้โดยง่าย และเนื้อหาภายใน มักแสดงออกถึงเรื่องเพศหรือการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผย ซึ่งบางครั้งไม่มีการตรวจสอบเนื้อหาเรื่องราวก่อนที่จะนำไปเผยแพร่ โดยเฉพาะภาพยนตร์ต่างประเทศ ทำให้เด็กชอบเลียนแบบจากภาพยนตร์ แล้วนำมาใช้ในชีวิตของตนเองอย่างไม่ถูกไม่ควร (ประยูรศรี มณีสร. 2532: 155) ส่วนสื่อโทรทัศน์นั้น เนื้อหาที่ออกมาจะได้รับการตรวจสอบจากทั้งทางสถานีโทรทัศน์และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ให้แพร่ภาพในสิ่งที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้รับสื่อ จึงทำให้สื่อภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD มีผลต่อการเลียนแบบพฤติกรรมได้มากกว่า และในทางเดียวกัน แม้อินเทอร์เน็ตจะเป็นสื่อที่ทันสมัย มีความสามารถ และศักยภาพในการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้สูง แต่ในปัจจุบันได้ถูกควบคุมและปราบปรามการเผยแพร่ภาพและเนื้อหาที่ล่อแหลม รวมไปถึงเรื่องราวที่ไม่เหมาะสมต่อเยาวชนต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด อีกทั้งบางครัวเรือนอาจยังไม่มี

เครื่องคอมพิวเตอร์ ไม่ได้เปิดใช้อินเตอร์เน็ต หรือถ้ามีก็อาจจะถูกควบคุมโดยผู้ปกครอง ให้สามารถเล่นได้ในเว็บไซต์ที่เหมาะสมเท่านั้น (หทัยขวัญ สหชัยยันต์. 2548: 87) จึงทำให้เกิดการเลียนแบบหรือเสริมสร้างเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศได้ยากกว่าการรับสื่อภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD สอดคล้องกับดร.พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติและดร.จำนง วิบูลย์ศรี (2534: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสารต้องห้ามของเยาวชนไทย อายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวน 1,018 คน ในเขตชนบทและเขตทั่วประเทศยกเว้นกรุงเทพมหานครพบว่าเยาวชนกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 60.0) เคยดูภาพต้องห้าม และที่น่าเป็นห่วงคือร้อยละ 39.3 เคยดูภาพที่แสดงการร่วมเพศหรือภาพโป๊จาก VDO ซึ่งเป็นภาพเคลื่อนไหว และน่าจะกระตุ้นเยาวชนได้มากกว่าสื่ออื่น

3. ปัจจัยทางชีวสังคมร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย ได้ร้อยละ 37.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย มี 4 ปัจจัยโดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ระดับชั้น สื่อโทรทัศน์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย ได้ร้อยละ 36.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ระดับชั้น เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอันดับแรก แสดงว่า เมื่อนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายศึกษาในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงขึ้นตามไปด้วย ดังที่ สุชา จันทน์เอม (2529: 69) กล่าวว่า วัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 12-15 ปี เป็นวัยที่เริ่มสนใจเพศตรงข้าม ต้องการมีมิตรภาพ ความรัก และต้องการอิสระจากบิดามารดา เป็นวัยที่เริ่มคบหาเพศตรงข้ามที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นบันไดขั้นแรกนำไปสู่ความรักเพศตรงข้าม และความสัมพันธ์ทางเพศ อีกทั้งหลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีการสอดแทรกเนื้อหาความรู้เรื่องเพศในวิชาต่าง ๆ มากขึ้น กล่าวคือ หลักสูตรได้กำหนดเนื้อหาเรื่องเพศไว้ในวิชาสุขศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น (ศิริมา พองคำ. 2541: 77-78) ซึ่งทำให้เมื่อศึกษาในระดับชั้นที่สูงขึ้น นักเรียนก็จะผ่านการศึกษาในวิชาต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษามากขึ้น ส่วนการที่ปัจจัยระดับชั้นส่งผลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศในนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายเป็นอันดับแรกเป็นเพราะ การสอนเรื่องเพศศึกษากับนักเรียนชายที่ศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ ครูอาจารย์จะใช้วิธีการสอนที่ตรงไปตรงมาและชัดเจน ไม่จำเป็นต้องระมัดระวังคำพูดและมีการวางตัวมากเท่าการสอนนักเรียนเพศหญิง ทำให้นักเรียนชายมีการเรียนรู้และมีความเข้าใจที่ดี ซึ่งส่งผลถึงการมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงตามไปด้วย

3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอันดับสอง แสดงว่า เมื่อนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนสูง จะ

มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะเพื่อนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและมีความใกล้ชิดกับวัยรุ่นเพศชายมากจึงดึงดูดความสนใจและช่วยให้ประสิทธิภาพของการเลียนแบบสูงขึ้น ดังคำกล่าวของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (ปิยะธิดา เกษสุวรรณ. 2542: 14; อ้างอิงจาก ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530) ที่กล่าวว่า ตัวแบบและผู้เลียนแบบควรมีความคล้ายคลึงกัน มีลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกันจะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต จะช่วยให้ประสิทธิภาพของการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น อยู่ในวัยเดียวกัน เป็นเพื่อนกัน นอกจากนี้ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530: 340) ยังกล่าวไว้ว่า การเข้ากลุ่มนอกจากเป็นช่องทางให้เด็กได้รับการตอบสนอง ความต้องการขั้นพื้นฐานทางสังคมในแง่ต่าง ๆ เช่น ฐานะ ตำแหน่ง ค่ายกย่อง มีเพื่อนผู้เข้าใจและร่วมทุกข์ร่วมสุข ยังเปิดโอกาสให้เด็กชายและเด็กหญิงได้รู้จักมักคุ้น เข้าใจความแตกต่างระหว่างเพศ รู้จักประพฤติดนตามบทบาทเพศ รู้จักปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมเพศและต่างเพศ จึงเป็นเหตุให้เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงขึ้นได้ ส่วนสาเหตุที่ทำให้สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศเฉพาะในนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย เนื่องจากตามสภาพสังคมไทย เพศชาย เพศหญิง ได้รับการสั่งสอนหรือได้รับการคาดหวังจากสังคมแตกต่างกัน โดยที่เพศหญิงได้รับการปลูกฝังให้มีอิสระน้อย อยู่ในความดูแลของบิดามารดาอย่างใกล้ชิด ต้องทำตามความต้องการของบิดามารดา มีกฎเกณฑ์มารยาททางสังคม เป็นแนวทางในการปฏิบัติตัว ส่วนเพศชายสังคมไทยมีความเชื่อว่ามีความเป็นผู้นำ ได้รับการยกย่องทางสังคม ได้รับการเลี้ยงดูให้มีอิสระมากกว่าเพศหญิง มีกฎเกณฑ์มารยาททางสังคม เป็นแนวทางในการปฏิบัติ จำกัดน้อยกว่าเพศหญิง ทำให้สามารถคบหาเพื่อนได้โดยไม่ต้องการการปกป้องดูแลจากบิดา มารดาอย่างใกล้ชิด เหมือนกับเพศหญิง (ชนนุช บุญสิทธิ์. 2541: 118)

3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอันดับสาม แสดงว่า เมื่อนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองสูง จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศต่ำ เพราะธรรมชาติของวัยรุ่นเพศชายมีความอยากรู้อยากเห็น โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวกับเพศตรงข้าม จะผลักดันให้เด็กเสาะหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ หรือประกอบกิจกรรมทางเพศ ซึ่งจะกระทำได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละสังคม และการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา (มลวิภา สุวรรณมัลย์. 2516: 44) นอกจากนี้ครอบครัวเป็นสถาบันที่ปลูกฝังจริยธรรมให้กับวัยรุ่น เมื่อวัยรุ่นมีสัมพันธภาพกับผู้ปกครองสูง ก็จะได้รับอิทธิพลทางด้านจริยธรรมสูง ดังคำกล่าวของ เคย์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจนิก. 2524: 60-61; อ้างอิงจาก Kay. 1975) ที่กล่าวว่าครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญมาก และเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังจริยธรรมในเด็ก แม้เมื่อเด็กโตขึ้นยังได้รับอิทธิพลของสังคมจากแหล่งอื่น ๆ เช่น สื่อมวลชน โรงเรียน กลุ่มเพื่อน ศาสนา กลุ่มงาน เป็นต้น แต่ครอบครัวก็เป็นผู้เตรียมพื้นฐานทางจิตใจ ให้นุคูลรับอิทธิพลจากแหล่งอื่น ๆ ในปริมาณและคุณภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นพพร พานิชสุข (2522: บทคัดย่อ) ที่

ศึกษาคำนึงเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ของหญิงสาวก่อนแต่งงาน พบว่า นักเรียนชายร้อยละ 39.2 เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกื้อ วงศ์บุญสิน และเยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม (2531: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนไทย พบว่า เยาวชนชายร้อยละ 83.9 มีทัศนคติไม่เห็นด้วยที่หนุ่มสาวจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

3.4 สื่อโทรทัศน์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอันดับสุดท้าย แสดงว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายที่ได้รับสื่อโทรทัศน์ จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่าเมื่อได้รับสื่ออื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลสูงมากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ เพราะได้เห็นทั้งภาพ ได้ยินทั้งเสียง สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้มากที่สุด เด็กสมัยนี้มีความฉลาดกว่าสมัยก่อนมาก เพราะมีโอกาสดูฟังเรื่องราว ข่าวสาวที่แปลกใหม่ทันต่อเหตุการณ์ทั้งภายในและต่างประเทศ ได้เห็นความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการแขนงต่าง ๆ ชีวิตความเป็นอยู่ทั้งของคนและสัตว์ เป็นแหล่งเสนอความบันเทิงทุกรูปแบบแก่เด็ก ขณะเดียวกันโทรทัศน์ก็เข้ามาแย่งเวลาของครอบครัว เวลาทำการบ้าน เวลาทำกิจกรรมอื่นๆ และไม่ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน ฯลฯ เมื่อเด็กมีโทรทัศน์เป็นเพื่อนแทน เด็กจะหันเหความคิดของตนไปสู่เรื่อง ความคิดเดียวกับและพร้อม ๆ กันจากเรื่องจริงบ้าง เรื่องที่แต่งขึ้นมาบ้าง โดยหวังเพียงความเพลิดเพลิน เด็กไม่มีการเลือกและไม่สามารถแยกออกได้ว่า เรื่องใดดีหรือไม่ดี (สุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์. 2527) และปัจจุบัน เนื้อเรื่องที่นำเสนอในโทรทัศน์ มักชอบนำเรื่องทางเพศมาเกี่ยวข้อง จึงอาจจะทำให้ผู้ได้รับสื่อรู้สึกว่าการทางเพศเป็นเรื่องธรรมดา และทำให้มีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบำรุงสุข สีหอำไพ จำนง วิบูลย์ศรี และสุกัญญา ตีระวนิช (สุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์. 2527; อ้างอิงจาก บำรุงสุข สีหอำไพ จำนง วิบูลย์ศรี และ สุกัญญา ตีระวนิช. 2525?) ได้ทำการวิจัยสำรวจแบบแผนทั่วไปในการดูโทรทัศน์ของเด็ก และค้นคว้า ประเมินผลกระทบต่างๆ ของโทรทัศน์ ในด้านชีวิตความเป็นอยู่ แรงบันดาลใจตลอดจนความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของเด็กเปรียบเทียบอิทธิพลของโทรทัศน์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในประเทศญี่ปุ่น ไทย ฟิลิปปินส์ โดยทำการศึกษากับเด็กในช่วงอายุ 7-10 ปีจำนวน 200 คน กับมารดาของเด็กอีก 200 คน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ตามพฤติกรรมของตัวละคร และเหตุการณ์ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน ส่วนการที่โทรทัศน์ส่งผลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศเฉพาะในนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง เนื่องจากเด็กชายและหญิงชอบสื่อต่างชนิดกัน นิตยสารเป็นสื่อที่เด็กหญิงชอบ และอ่านมากกว่าเด็กชาย แต่เด็กชายชอบภาพเคลื่อนไหวมากกว่าผู้หญิง (สุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์. 2527)

4. ปัจจัยทางชีวสังคมร่วมกันทำนายเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง ได้ร้อยละ 36.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยที่สามารถพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง มี 3 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับ

ผู้ปกครอง ระดับชั้น และโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์เจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง ได้ร้อยละ 34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอันดับแรก แสดงว่า เมื่อนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองสูง จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศต่ำ เนื่องจากในสังคมไทย ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อจิตใจคนไทยมาตั้งแต่เด็กจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ คนไทยจะผูกพันกับครอบครัว โดยเฉพาะบิดามารดาของตนจนแก่เฒ่า อาจกล่าวได้ว่าครอบครัวไทยมีบทบาทสำคัญต่อจิตใจมากกว่าที่จะปรากฏในวัฒนธรรมอื่น ๆ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิก. 2524: 8) โดยธรรมชาติของเพศหญิงนั้น เป็นเพศที่อ่อนโยน ไม่หยาบกระด้าง ดังนั้นจึงมีการสื่อสารระหว่างกัน ทำให้สนิทสนมกับผู้ปกครอง ตัวผู้ปกครองเองก็กลัวที่จะซักถามถึงเรื่องเรียน เรื่องงาน รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศ คอยเป็นที่ปรึกษาให้กับวัยรุ่น วัยรุ่นจึงเห็นแนวทางปฏิบัติตน ไม่ออกนอกกลุ่มทาง และประพฤติตนตามปทัสฐานของสังคมไทยที่มีค่านิยมเกี่ยวกับการรักษานวลสงวนตัวของหญิงไทย ซึ่งมีหลักฐานปรากฏอยู่ในวรรณกรรมต่างๆ ของไทย เช่น สุภาษิตสอนหญิงที่พยายามจะสั่งสอน อบรมให้หญิงไทยประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบประเพณี ลูกผู้หญิงจึงถูกอบรมอย่างเข้มงวดกว่าลูกผู้ชาย เนื่องจากหากเกิดความพลาดพลั้งทางเพศขึ้นมา ฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบเพราะปรากฏประจักษ์พยานทางร่างกายอย่างชัดเจน และจะมีปฏิกริยาตอบโต้ทางสังคมอย่างรุนแรง ตรงข้ามกับฝ่ายชายที่ไม่ถือเป็นเรื่องเสียหาย (จรรยา เศรษฐบุตร. 2536: 23) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา พงศ์วิวัฒน์ (2526: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่สมบูรณ์ นักศึกษากลุ่มนี้ทั้งหมดเห็นด้วยกับทัศนะที่ว่า เป็นเรื่องเสื่อมเสียที่ผู้หญิงจะมีประสบการณ์ทางเพศก่อนแต่งงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทิศ เชาวลิตร (2521: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาค่านิยมในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส พบว่า นักศึกษาหญิงเห็นว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของชายและหญิงเป็นเรื่องน่ารังเกียจและไม่ควรปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา โพธิ์นุกูล (จรรยา เศรษฐบุตร. 2536: 28; อ้างอิงจาก ขนิษฐา โพธิ์นุกูล. 2522) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่อพฤติกรรมทางเพศของหนุ่มสาว พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.2 เห็นว่าพฤติกรรมการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานเป็นเรื่องเสียหาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมณา ชมพูทวีป และคณะ (2531: 32) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 21 โรงเรียน จำนวน 4,377 คน พบว่ามีเพียงร้อยละ 15.7 ที่เห็นด้วยกับการมีประสบการณ์ทางเพศก่อนการแต่งงานของผู้หญิง

4.2 ระดับชั้น เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอันดับสอง แสดงว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงศึกษาในระดับชั้นที่สูงขึ้น จะมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เพศหญิงเป็นเพศที่สามารถปรับตัวได้ดีในทุกๆด้าน รวมถึงด้านเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ ดังที่ แมคโคบีและแจคลิน (จารุวรรณ สกุลกู. 2545: 27; อ้างอิงจาก Maccoby and Jacklin. 1974) กล่าวว่า ในปัจจุบันสังคมส่งเสริมให้ผู้หญิงมีบทบาททางสังคมมากขึ้น ทั้งทางด้านความคิดและการปฏิบัติ ซึ่งผลักดันให้ผู้หญิงต้องขวนขวาย และปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของแคคการ์ (ศึกษา พาหะมาก. 2532: 78; อ้างอิงจาก Kakkar. 1968: 706) ที่ศึกษาการปรับตัวกับการยอมรับตนเองระหว่างเด็กหญิงและเด็กชาย พบว่า เด็กหญิงมีการยอมรับและปรับตัวดีกว่าเด็กชาย อีกทั้งนักเรียนที่มีอายุมากกว่าจะมีวุฒิภาวะ ประสบการณ์ และการถ่ายทอดทางสังคมมากกว่านักเรียนที่อายุน้อย ทำให้เกิดความสามารถในการคิด ทัดคนคิด และการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆทางด้านวิชาการ การดำเนินชีวิตประจำวันได้ดีกว่านักเรียนที่มีอายุน้อย ซึ่งนั่นก็หมายถึงการมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่แตกต่างกัน (ศึกษา พาหะมาก. 2532: 76) สอดคล้องกับการศึกษาของ กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526: 58) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับการปรับตัว ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พบว่านักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกัน และแนวโน้มของการปรับตัวจะดีขึ้นตามระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น

4.3 โรงเรียนสหศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอันดับสุดท้าย แสดงว่า โรงเรียนสหศึกษาส่งผลให้นักเรียนหญิงมีเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่าโรงเรียนหญิงล้วน ทั้งนี้เนื่องจากในโรงเรียนหญิงล้วนและโรงเรียนสหศึกษามี สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กลุ่มเพื่อน และการสอนวิชาเพศศึกษา หรือวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัยรุ่นและการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน จึงส่งผลให้นักเรียนหญิงในทั้งสองประเภทโรงเรียนมีเจตคติและความสามารถในการปรับตัวต่อการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน ดังที่ ร้อยตำรวจเอกทวีศักดิ์ ธีระบัญชาศักดิ์ (2543: 98) กล่าวว่า เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องความรู้เรื่องเพศศึกษาระหว่างนักเรียนหญิงจากโรงเรียนหญิง และนักเรียนหญิงจากโรงเรียนสหศึกษา พบว่านักเรียนมีความรู้เรื่องเพศศึกษาแตกต่างกันโดยนักเรียนหญิงจากโรงเรียนหญิงแตกต่างกับนักเรียนหญิงจากโรงเรียนสหศึกษา อาจเนื่องมาจากวิธีการสอนที่ครูสอนแตกต่างกัน นโยบายการสอนความรู้เรื่องเพศในปัจจุบันมีอุปสรรคที่สำคัญ คือขาดบุคลากรที่มีความรู้ ขาดความเข้าใจ และเนื้อหาทางเพศถูกจำกัดอยู่ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ นิมนวล อันทะชัย (2532: บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศและตัวแปรที่เกี่ยวข้อง พบว่า การปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสหศึกษา ชายล้วน หญิงล้วน มีความแตกต่าง

กันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และสอดคล้องกับ สิริวรรณ คำแช่ม (2520: 69-68) ที่ศึกษาการปรับตัวในการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ที่จบจากโรงเรียนสตรีและโรงเรียนสหศึกษา พบว่า นักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสตรี มีการปรับตัวแตกต่างจากนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา โดยนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสตรีมีเพื่อนต่างเพศน้อย ชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน มีความวิตกต่อการคุ้นเคยใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม ส่วนนักศึกษาที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา จะมีเพื่อนต่างเพศมากและชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนต่างเพศ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการคบเพื่อนต่างเพศ อีกทั้งนักเรียนหญิงที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษามีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเพศตรงข้าม จึงทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในบทบาททางเพศมากกว่านักเรียนหญิงในโรงเรียนหญิงล้วน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียน สื่อมวลชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศที่เหมาะสม ได้แก่ วัยรุ่นชายและหญิง เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมประเพณีของไทย

1.2 การจัดวางหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา ในสาขาวิชาต่าง ๆ ควรจัดแผนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติ และพัฒนาการของวัยรุ่นในแต่ละระดับชั้น และในแต่ละโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกถึงบทบาททางเพศของตน เพื่อให้เกิดให้นักเรียนเกิดแนวทางในการวางตัวที่เหมาะสมในสังคมต่อไป

1.3 ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวควรเข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่นและส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศที่เหมาะสม ผู้ปกครองควรให้ความช่วยเหลือ และเป็นที่ปรึกษาในด้านต่าง ๆ อีกทั้งสมาชิกในครอบครัวควรมีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัว

1.4 วัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ดังนั้น ผู้ปกครองและครูอาจารย์ควรให้ความสำคัญกับการเลือกคบเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศของเด็ก รวมทั้งให้คำแนะนำในการวางตัว และการเลือกคบเพื่อน เพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดตามมาจากการคบเพื่อนที่ไม่ดี

1.5 สื่อมวลชนทุกแขนง ควรมีจรรยาบรรณในการเผยแพร่เรื่องราวต่าง ๆ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นและคล้อยตามได้ง่าย ทำให้อาจจะเกิดการเลียนแบบในพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสื่อภาพยนตร์/VDO/VCD/DVD สื่อโทรทัศน์ และสื่ออินเทอร์เน็ต ที่ในปัจจุบันเป็นสื่อที่วัยรุ่นเปิดรับและสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรสอดส่องดูแล และให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับวัยรุ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาทำนองเดียวกันนี้ในกลุ่มประชากรอื่นๆ เช่น นักเรียนในสังกัดกรมอาชีวศึกษา สังกัดกรมการศึกษา สังกัดกรมการศึกษาเอกชน นิสิต นักศึกษา ระดับอุดมศึกษา หรือขยายพื้นที่สำหรับการเก็บข้อมูลตามจังหวัดที่เป็นตัวแทนภาคต่างๆ เพื่อให้ผลการวิจัยครอบคลุมทั่วประเทศมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างประเทศเพิ่มเติม เช่น เปรียบเทียบนักเรียนสายสามัญกับนักเรียนสายอาชีพ ศึกษาชาวญี่ปุ่น ศึกษาชาวเกาหลี ศึกษาชาวอเมริกัน ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

2.3 ควรมีการเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยหลายวิธีร่วมกัน เช่น การสัมภาษณ์ การเขียนรายงานตนเอง (Self - Report) หรืออาจทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยสร้างชุดฝึกที่ประกอบด้วย กิจกรรมการส่งเสริมพฤติกรรม การวางตัวต่อเพศตรงข้ามตามวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีเดชา.
- กฤติกา นพรัตน์. (2539). ความต้องการของผู้อ่านและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของ นิตยสารทางเพศ: ศึกษาเฉพาะพื้นที่แฮสส์ เฟช แมก. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กฤษณา ตักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา การศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.
- กิตติ กันภัย. (2534). ลักษณะของการสร้างฝัน จินตนาการทางเพศในสื่อมวลชนไทย. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กิติกร มีทรัพย์. (2527). จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็ก. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมล.
- _____. (2527). พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. (เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่น และการอบรม). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กัญชลี คำชาย. (2542). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- กุลวรรณ วิทยาวศรีจุ. (2526). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวและการปรับตัว. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตพัฒนาการ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกื้อ วงศ์บุญสิน; และเขาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม. (2532). ทศนคติและพฤติกรรมทางเพศของเยาวชน ไทย ในเยาวชนไทย 2531. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา สุวรรณทัต; และคณะ. (2529). รายงานการวิจัย ฉบับที่ 33. ทศนคติของปู่ย่าตายายและ บิดาที่มีต่อกันในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กและผลที่มีต่อลักษณะพฤติกรรมบางประการของ เด็ก. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรรยา ทิมากร. (2534). การประมวลผลงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- จรรยา เศรษฐบุตร. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลภายในครอบครัวและอิทธิพลภายนอก ครอบครัว ต่อค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นหญิงในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จริยา พงศ์วิวัฒน์. (2526). การศึกษาความรู้ ทศนคติและความต้องการของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในเรื่องเพศศึกษา. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- จันจิรา ไทยบัณฑิตย์. (2511). การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ และทัศนคติในเรื่องเพศศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จารุวรรณ สกุลฤ. (2545). อิทธิพลของประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จำเนียร ช่างโซติ และคณะ. (2524). จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ตำราการสอนกระบวนการวิชา PC 304 ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตรียา ไชยศรีพรหม. (2527). ลักษณะบุคลิกภาพการปรับตัวของเด็กนักเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิรดา รัตนรังสี. (2521). ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศและการเลือกคู่ครองของนิสิตมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิระ จีงเจริญศิลป์. (2523). ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ ของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (อาชีวศึกษาและงานยุติธรรม). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จตุมา บุญญานันท์. (2541). การเปิดรับการตุนัฏีปุ่นที่มีเนื้อหาทางเพศของวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานครกับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม. (2527). พัฒนาวัยรุ่นและบทบาทครู. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์.
- ชม ภูมิภาค. (2523). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนนุช บุญสิทธิ์. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัยราชวชิรวิทยาคม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาติ แจ่มนุช. (2538). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมการสำส่อนทางเพศของเยาวชนชาย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชุลีพร อินทรไพบูลย์. (2536). ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมในเรื่องเพศของนักเรียนวัยรุ่น เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (อาชีวศึกษาและงานยุติธรรม). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณรงค์ เล็งประชา. (2538). มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณัฐวรา จันทรเอี่ยม. (2546). ทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขภาพจิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523). การวิจัยขั้นสูงทางพฤติกรรมศาสตร์. (เอกสารประกอบการฝึกอบรม). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และเพ็ญแข ประจณปัจฉิก. (2524). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย. กรุงเทพฯ
- เต็มศิริ บุญสิงห์. (2524). วัยรุ่นและการปรับตัว. เพศศึกษา: สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วิบูลย์กิจการพิมพ์.
- ทวีรัสมิ ธนาคม. (2524). ตำราครอบครัวสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ทวีศักดิ์ ถิระบัญชาศักดิ์. (2543). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศ การเลือกคู่ครอง และการสมรสของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย (การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.
- ทับทิม ตรีเจริญ. (2546). ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างประเทศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระพร อูวรรณโณ. (2521). จิตวิทยาสังคมขั้นนำ. (เอกสารประกอบการเรียน). กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพร พานิชสุข. (2522, ธันวาคม). เราสมควรที่จะมีการสอนเพศศึกษาหรือไม่. วารสารจิตวิทยาคลินิก 9(3) : 45-48.
- นภาพร มัธยากร. (2539). เพศศึกษา. (เอกสารการสอนวิชา สข 416). ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นาฏสุคนธ์ อยู่เงิน. (2543). เจตนาในการคบเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- นิมมวล อันทะชัย. (2532). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาหญิง โรงเรียนมัธยมศึกษาชาย และโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิศาวัฒน์ ทองอุปการ. (2538). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและทัศนคติต่อเรื่องเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- บัณฑิตราชสถาน. (2530). พจนานุกรมทางสังคมไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อักษรณเฑียรวิโรฒ.
- บำเพ็ญ วังเงิน. (2541). อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนกรณีศึกษาโรงเรียนกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญวดี เพชรรัตน์. (2527). การเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีคูครองเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่สมบูรณ์และครอบครัวแตกแยก. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทัศนคติ: การวัดและการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประยูรศรี มณีสร. (ม.ป.ป.). จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนว คณะครุศาสตร์สหรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม หน่วยศึกษาฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประสาร ทิพย์ธารา. (2521). พัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดู. กรุงเทพฯ: แพรววิทยา.
- ปราณี रामสูต. (2528). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ปาบรรณาการ.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ; และคณะ. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักเรียนวัยรุ่น, หน่วยที่ 2 (เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2521). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- ปิยนันท์ ทรัพย์มันทวี. (2535). การศึกษาทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด สมุทรสงคราม. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ปิยะธิดา เกษสุวรรณ. (2530). การเปรียบเทียบผลการใช้แม่แบบเพื่อนชาย และแม่แบบเพื่อนหญิง เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผกาพันธ์ ชนะภัย. (2528). การศึกษาเปรียบเทียบเจตคติทางเพศของนักเรียนหญิงโรงเรียนสหศึกษากับนักเรียนโรงเรียนสตรี ในกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการแต่งตำราทบวมมหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ – ไทย ฉบับบัณฑิตยสถาน. (2530).
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2542). พัฒนาการวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: คอมฟอร์ม.
- พรรณณี ข. เจนจิต. (2539). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- พวงวรรณ จันทร์ตรี. (2539). คำนิยมเรื่องการรักษาพรหมจารีของสตรีโสดที่ศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในชุมชนหนึ่งของภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (วิจัยประชากรและสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี วรกวิน. (2522). จิตวิทยาสังคม. นนทบุรี: สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด.
- พาสนา ผโลศิลป์. (2535). การสำรวจปัญหาการปรับตัวในเด็กวัยรุ่นกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พิชญ์มณฑน์ ลีกำเนิดไทย. (2538, เมษายน-พฤษภาคม). เทคนิคการสื่อสารเพื่อลดช่องว่างระหว่างวัย. วารสารแนะแนว. 29(158) : 38.
- พิชิต พัทธกะเทพสมบัติ และคนอื่นๆ. (2532). รายงานเบื้องต้นของโครงการ “ความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์และการวางแผนครอบครัวของเยาวชนไทย อายุ 15-24 ในเยาวชนไทย 2531. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พร ยิ่งยง. (2539). ขาวและภาพเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน: วิเคราะห์เปรียบเทียบข่าวสดกับมติชน. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- มนฤดี ครองแถว. (2539). การทดลองเพื่อเปลี่ยนทัศนคติการปฏิบัติตนทางเพศของนักเรียนวัยรุ่นโดยใช้สื่อหน้ากล้ว. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยิ่งยง ยุทธศักดิ์. (2539). พฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัชนี้ วิเศษสังข์. (2518). พฤติกรรมทางเพศของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา พุ่มสวรรค์. (2544). ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณี วรรณชาติ. (2541). การศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบเพื่อนแบบเสี่ยงเอดส์ของนักศึกษาชายในเมืองในมหาวิทยาลัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันทนา ชาญวนิชวงศ์. (2525). การเปิดรับสื่อสารมวลชนทางด้านอาหารและโภชนาการ ศึกษาความสำคัญจากการเปิดรับข่าวสารของแม่ที่นำบุตรมารับบริการจากแผนกกุมารเวชศาสตร์ของโรงพยาบาลรามารับดี โรงพยาบาลพญาไท และศูนย์บริการสาธารณสุข ๒. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต (ภาควิชาการประชาสัมพันธ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วันทนี วาสิกะสิน. (2526). ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์กับงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วาที อุดอามาตย์. (2524). ค่านิยมเกี่ยวกับการสมรสของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประชากรศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- วิชาญ รุ่งอุทัย. (2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของเด็กวัยรุ่น. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วิลาวรรณ ทวิชศรี. (2546). การศึกษาเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศและการเปลี่ยนเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรียาภัย จังหวัดชุมพร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีธรรม ฐะภูมิ. (2535). พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2530). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2538). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนา.
- ศิริชัย หงษ์สงวนศรี. (2546). *Adolescence*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.mahidol.ac.th>. วันที่สืบค้น 27 พฤษภาคม 2546.
- ศิริมา พองคำ. (2541). ความรู้และแหล่งความรู้เรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครราชสีมา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคราม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคราม. ถ่ายเอกสาร.
- ศึกษา พาหะมาก. (2532). พัฒนาการทางสติปัญญาและการปรับตัวของนักเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สนั่น ปัทมะทิน. (2520). ศัพทานุกรมสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: แผนกอิสระวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบัติ วิจารณ์กุล. (2525). สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามทัศนคติของนักศึกษา อาจารย์และผู้บริหาร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2544, กุมภาพันธ์). วัยรุ่นกับความรัก. นิตยสารลีลา. 3(15) : 13.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2537). มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมร ทองดี และคนอื่น ๆ. (2545). การพัฒนาบุคลิกภาพ อารมณ์ สังคมของนักเรียนวัยรุ่น, หน่วยที่ 4. (เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมศรี บุญอรุณรักษา. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สมหมาย อ่าตอนกลอย. (2533). การศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สายสุณีย์ อุดมนา. (2542). ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศของนิสิตปริญญาตรี คณะพลศึกษา. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริวรรณ คำเข้ม. (2520). การศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวในการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนสตรีและนักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน. สารนิพนธ์ปริญญาตรีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- สุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพบโรจน์. (2526). รายงานการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันท์เอม. (2528). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.
- _____. (2529). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.
- _____. (2536). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.
- _____. (2539). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.
- _____. (2543). จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2544). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนา ชมพูทวีป; และคณะ. (2531). สุขวิทยาการเจริญพันธุ์ของนักเรียนและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนา ชมพูทวีป; และคณะ. (2532). การศึกษา ความรู้และทัศนคติ และประสบการณ์ทางเพศของนักเรียน ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการ ประชากรศาสตร์แห่งชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 9-10 พฤศจิกายน.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ. (2547). การศึกษาเจตคติและการเปลี่ยนเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนวัยรุ่นโดยกิจกรรมกลุ่ม. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- โสภา ชปิลมันน์. (2543). วัยรุ่นวัยจ๊าบ. วารสารราชบัณฑิตยสถาน. 4(25) : 109.
- หทัยขวัญ สหชัยยันต์. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเคหะทราย เขตหลัก 4 กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนุรักษ์ นิธิรัช. (2525). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การสมรส การหย่าร้างของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขารณสุขศาสตร์). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อเนก อารีพรรค; และสุัทนา อารีพรรค. (2525). เรียนรู้เรื่องเพศ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญมณี สมด้ว. (2544). การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมสั่งสอน ลูกเรื่องทางเพศ และการคบเพื่อนต่างเพศ : ศึกษาเฉพาะครอบครัวของนักเรียนหญิงในโรงเรียนบางละมุง จังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์ สส.ม. สมุทรปราการ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.
- อัสรา อารณ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว กับการสนับสนุนทางสังคมและปัจจัยทางชีวสังคม กับความสามารถในการดูแลตนเอง ของผู้ป่วยสูงอายุ ในชมรมผู้ป่วยสูงอายุ โรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุมาพร ภัทรวาณิชย์. (2541). รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติเรื่องการใช้สื่อเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดเห็นและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น กรณีศึกษา โรงเรียนพาณิชยการแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุไร สุมาธิธรรม. (2545). จิตวิทยาการแนะแนววัยรุ่น. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อุชัย ดุลเกษม. (2547). ช่องว่างระหว่างวัย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.ebil-online.com/doctors47/teen_old001.html. วันที่สืบค้น 15 ธันวาคม 2548.
- Adams, James F. (1980). *Understanding Adolescence*. Boston: Allyn and Bacon, Inc.
- Carter, Roy E., and Sepulveda. (1969 : 216-224) "Some Patterns of Mass Media Use in Santiago de Chile." *Journalism Quarterly*.
- Deutchman, P.J. 40. (1963 : 23-25.). "The Mass Media in an Underdeveloped Villeges." *Journalism Quarterly*.

- Edward, Allen Luis. (1957). *Techniques of Attitude Scale Construction*. New York: Appleton Century – Crofis.
- Erik H. Erikson. (1982). *The life cycle complied: A review*. New York: Norton
- Herbert A. Oho. (1968). *Sex and Violence on the American Newsstand and Mass Media*. New York: Harper Row.
- Hurlock, B. Elizabeth. (1974). *Development Psychology*. New Delgi: Tata Mc Graw – Hill.
- Kastenbaum, Robert. (1979). *Human Development*. Boston: Allyn and Bacon.Inc.
- Kay, W. (1975). *Morol education : A Sociological study of the influence of Society, home and school*. London : George Allen&Unwin.
- Klapper, Joseph T. (1960). *The Effect of Mass Communication*. New York: The Free Press.
- Lerner, Daniel. (1958). *The Passing of Traditional Society*.
- Luella, Cole. (1970). *Child and Adolescent Psychology*. New York: john Wilcy&Sons.
- Marjorie, Deutsch B. (1982: 3254-A). "personality Factor, Self-Concept, and Family variables Related of -First Time and Repeat Abortion-Seeking Behavior in Adolescent Woman," in *Dissertation Abstracts International*. V.43. Pennsylvania: The Pennsylvania State University.
- Offer, Dentel. (1971: 40-48). "Sexual Behavior of A group of Normal Adolescents", *Medical Aspect of Human Sexuality*. 9; September.
- Poveda, T.G. (1975: 127-136). "Reputation and the Adolescent girl: and analaysis".
- Roger, Everett M. , and Svenning, Lynne. (1969). *Modernization among Peasants: The Impact of Communication*. New York: Holt; Rienbert and Winston.
- Roger, Susan. (1972). "A Survey of Adolescent. 2 ed. New York: Meredith Corporation.
- The British Journal of Education Psychology. 29: 214-218. Wikly and Sons.
- Roger,Dorothy. (1972). *The Psychology of Adolescent*. 2ed New York : Meredith Carparation. The British journal of Education Psychology. 29: 214-218. Wikly and Sons.
- Ross,Susan. (1997: 44-47). "A Survey of Adolescent Sexuality and Life Value," in the *Education Digest*. 9; May.
- Rush, Mcleod, and Friederich. 32(1968-1969 : 575-587.). "The Mass Media and Political Information in Quito,Equador." *Public Quarterly*.
- Sasse, Connie R. (1978). *Person to Person*. Chas A. Bennett Company.

Shaver, Kelly G. (1977). *Principles of Social Psychology*. Cambridge: Winthrop Publishers,
 Sherif, Caraly W. ; & Muzafer sheriff. (1969). *Attitude: Ego Involvement and Change*.

New York: Jonh Wiley and sons.

Taro Yamane. (1967). *Statistics : an introductory ananalysis*. New York : Harper Edition
 2nd :

WHO : 7th General Programme of work covering the period 1984-1987 : *Global Medium-Term Programme* 10. Protection of Mental Health, 1983: 2

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- จดหมายขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลประกอบการวิจัย
- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0519.6.02/07/49

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

18 มกราคม 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลประกอบการทำวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อนิสิต

เนื่องด้วยนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 วิชาเอกจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งขณะนี้กำลังศึกษารายวิชา วิธีการวิจัยในจิตวิทยาพัฒนาการ โดยมี อ.ดร.เรวดี ทรงเที่ยง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประสงค์จะทำการเก็บข้อมูลเพื่อนำเสนอรายงานวิจัย เรื่อง “ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา” ในการนี้ ได้พิจารณาเห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนสวนกุหลาบ เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถนำไปประกอบการทำวิจัยได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นิสิตวิชาเอกจิตวิทยา จำนวน 6 คน เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมปีที่ 1 - 6 จำนวน 150 คน พร้อมทั้งขอใช้สถานที่ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ในเดือนมกราคม 2549 และหากท่านมีข้อเสนอแนะใด ๆ กรุณาติดต่อกับนายณรงค์รักษ์ ต่อศรีเจริญ ที่หมายเลข 0 1721 9117

ภาควิชาจิตวิทยา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการอำนวยความสะดวกให้แก่ นิสิตในเรื่องดังกล่าวข้างต้นด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำจิม)

หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์

โทร. 02-260-1770 ต่อ 6236

โทรสาร 02-260-1770 ต่อ 6236

ที่ ศธ 0519.6.02/24/48

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

21 ธันวาคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลประกอบการทำวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานารี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อนิสิต จำนวน 6 คน

เนื่องด้วยนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 วิชาเอกจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งขณะนี้กำลังศึกษารายวิชา วิธีการวิจัยในจิตวิทยาพัฒนาการ โดยมี อ.ดร.เรวดี ทรงเที่ยง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประสงค์จะทำการเก็บข้อมูลเพื่อนำเสนอรายงานวิจัย เรื่อง “ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา” ในกรณีนี้ได้พิจารณาเห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนศึกษานารี เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถนำไปประกอบการทำวิจัยได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นิสิตวิชาเอกจิตวิทยา จำนวน 6 คน เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมปีที่ 1 - 6 จำนวน 150 คน พร้อมทั้งขอใช้สถานที่ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ในระหว่างเดือนธันวาคม 2548 - มกราคม 2549 และหากท่านมีข้อเสนอแนะใด ๆ กรุณาติดต่อกับนายณรงค์รักษ์ ต่อศรีเจริญ ที่หมายเลข 0 1721 9117

ภาควิชาจิตวิทยา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการอำนวยความสะดวกให้แก่ นิสิตในเรื่องดังกล่าวข้างต้นด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

วิภาดา วัฒน

(อาจารย์วิภาดา วัฒน)

รักษาราชการแทน หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์

โทร. 02-260-1770 ต่อ 6236

โทรสาร 02-260-1770 ต่อ 6236

ที่ ศธ 0519.6.02/06/49

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 มกราคม 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลประกอบการทำวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบางมดวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อนิสิต

เนื่องด้วยนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 วิชาเอกจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งขณะนี้กำลังศึกษารายวิชา วิธีการวิจัยในจิตวิทยาพัฒนาการ โดยมี อ.ดร.เรวดี ทรงเที่ยง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประสงค์จะทำการเก็บข้อมูลเพื่อนำเสนอรายงานวิจัย เรื่อง “ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา” ในการนี้ ได้พิจารณาเห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนบางมดวิทยา เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถนำไปประกอบการทำวิจัยได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นิสิตวิชาเอกจิตวิทยา จำนวน 6 คน เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 150 คน พร้อมทั้งขอใช้สถานที่ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทางโรงเรียนบางมดวิทยา เห็นสมควรในความอนุเคราะห์กำหนดวัน เวลา สถานที่ในการจัดเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างภายในเดือนมกราคม 2549 และหากท่านมีข้อเสนอแนะใดๆ กรุณาติดต่อติดต่อกับนายณรงค์รักษ์ ต่อศรีเจริญ ที่หมายเลข 0 1721 9117

ภาควิชาจิตวิทยา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการอำนวยความสะดวกให้แก่ นิสิตในเรื่องดังกล่าวข้างต้นด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำจิม)

หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา

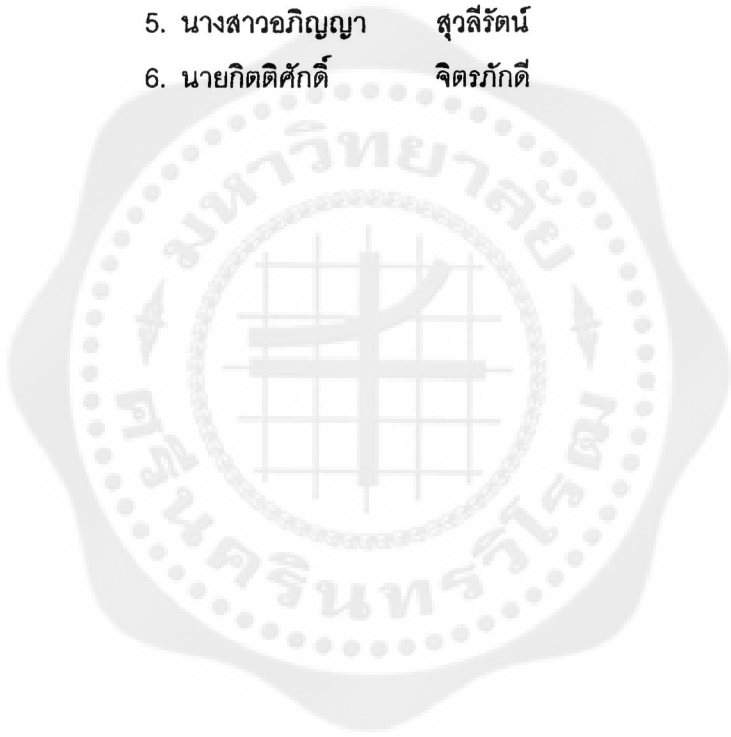
ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์

โทร. 02-260-1770 ต่อ 6236

โทรสาร 02-260-1770 ต่อ 6236

รายชื่อนิสิตภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มศว
ที่เข้าร่วมเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำวิจัย
ณ โรงเรียนบางมดวิทยา

1. นายภูษะณัฐ	อิงกุลานนท์
2. นายณรงศ์รักษ์	ต่อศรีเจริญ
3. นางสาวยาใจ	เพชรสงฆ์
4. นางสาววามดา	จินดามาศย์
5. นางสาวอภิญญา	สุวลีรัตน์
6. นายกิตติศักดิ์	จิตรภักดี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์ ดร.เรวดี ทรงเที่ยง

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย

กลุ่ม 3

1. นางสาววิภาลักษณ์ จิตพงษ์สมบูรณ์
2. นายสถาพร สุขาดา
3. นางสาวสุภัทรา วงศ์ชัยศรี
4. นางสาวสรันนัทย์ ย่อมะเทศ
5. นางสาวอินทิรา บุญกอง
6. นางสาวปิยนันท์ ขนบดี

กลุ่ม 4

1. นายจิตชาติ เสี่ยงแจ้ว
2. นายชญานันท์ นันทเศรษฐพงษ์
3. นายชูวงศ์ ดันสกุล
4. นางสาวนนทกร เวชเพิ่ม
5. นางสาวพนิดา แซ่จู้
6. นายวุฒิพงษ์ ภักดีเหล่า

กลุ่ม 5

1. นางสาวเกตุแก้ว สวัสดิวัรักษ์
2. นางสาวญาดาสิริ ทองใหญ่
3. นางสาวสกุลณา ชัยอนุรักษ์
4. นายสงกรานต์ วจนะเสถียร
5. นายอณู วิมลเกียรติศักดิ์
6. นายอภิรักษ์ ณ นคร

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ

แบบสอบถามความคิดเห็น

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีจำนวนทั้งหมด 7 หน้า แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ
ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
2. แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งคำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลถูกผิด และจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวนักเรียน คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นความลับ และวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม
3. โปรดตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด และ **ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ**

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนทุกท่านที่กรุณาสละเวลา และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เมื่ออ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ และเติมข้อความลงไปในช่วงว่าง ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ประเภทโรงเรียน ☐ ชายล้วน ☐ หญิงล้วน ☐ สหศึกษา
3. ระดับชั้นที่ศึกษา ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 1 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 4 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 5 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6
4. อายุนักเรียน อายุ.....ปี
อายุผู้ปกครอง อายุ.....ปี
5. สื่อใดที่ทำให้นักเรียนเกิดการปฏิบัติตาม เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ (เลือกเพียง 1 คำตอบ)
☐ วิทยู ☐ โทรทัศน์ ☐ ภาพยนตร์/ VDO/ VCD/ DVD ☐ สิ่งตีพิมพ์ ☐ อินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบได้แก่

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด
- เห็นด้วย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
- ไม่แน่ใจ

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนบางครั้ง
- ไม่เห็นด้วย

หมายถึง

ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

หมายถึง

ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1.	ชายหญิงที่อยู่ในวัยเรียนยังไม่ควรคบเพื่อนต่างเพศ					
2.	ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าสนิทสนมกับเพื่อนต่างเพศแล้วก็สามารถถูกเนื้อต้องตัวกันได้					
3.	การพูดคุยกับเพื่อนต่างเพศนอกเหนือจากเรื่องเรียนเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ					
4.	การสนใจและการใส่ใจเพื่อนต่างเพศเมื่อเห็นว่ามีสีหน้าเศร้าหมองลอยเป็นสิ่งที่ควรกระทำ					
5.	เมื่อเพื่อนต่างเพศขอให้ช่วยติวบทเรียน ข้าพเจ้าคิดว่าควรให้ความช่วยเหลือ					
6.	การนัดกับเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็ทำกัน					
7.	การขออนุญาตผู้ปกครองก่อนการนัดกับเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งที่ดี					
8.	การมีคู่รักในวัยเรียนเป็นสิ่งที่มิประโยชน์					
9.	การเดินจับมือกับคู่รักเป็นสิ่งที่ดี					
10.	ข้าพเจ้าคิดว่าการมีคู่รักครั้งละหลาย ๆ คนเป็นเรื่องที่ไม่ผิด					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบได้แก่

- มากที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
- มาก

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก
- ปานกลาง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนบางครั้ง
- น้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อย
- น้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้าไม่ชอบให้เพื่อนต่างเพศถูกเนื้อต้องตัว					
2.	ข้าพเจ้าไม่ชอบที่จะพูดคุยกับเพื่อนต่างเพศเกี่ยวกับเรื่องเพศ					
3.	ข้าพเจ้าสนใจและตั้งใจฟังเมื่อเพื่อนต่างเพศแสดงความคิดเห็น					
4.	ข้าพเจ้ายินดีที่จะติวบทเรียนให้กับเพื่อนต่างเพศ					
5.	ข้าพเจ้ายินดีปรบมือชื่นชมเมื่อเพื่อนต่างเพศได้รับรางวัลต่างๆ					
6.	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกเมื่อได้นัดเกี่ยวกับกลุ่มที่มีเพื่อนต่างเพศไปด้วยในเวลาว่าง					
7.	ข้าพเจ้ายินดีที่จะคบเพื่อนต่างเพศเป็นคู่รักในวัยเรียน					
8.	ข้าพเจ้าไม่ชอบที่จะนัดเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสอง					
9.	ข้าพเจ้ายินดีที่ได้จับมือกับคู่รัก					
10.	ข้าพเจ้าพอใจที่จะคอยติดตามคู่รักอยู่เสมอ					

ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง
ของนักเรียนมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบได้แก่

- บ่อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่นักเรียนตั้งใจที่จะกระทำทุกครั้ง
- บ่อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่นักเรียนตั้งใจที่จะกระทำเกือบทุกครั้ง
- บางครั้ง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่นักเรียนตั้งใจที่จะกระทำบ้าง
ไม่กระทำบ้างเท่า ๆ กัน
- นาน ๆ ครั้ง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่นักเรียนตั้งใจที่จะกระทำน้อยครั้ง
- ไม่ทำเลย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่นักเรียนตั้งใจที่จะไม่กระทำเลย

ข้อ	ข้อความ	บ่อยที่สุด	บ่อย	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่ทำเลย
1.	ข้าพเจ้าเดินโอบไหล่กอดคอกับเพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมกัน					
2.	ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือเมื่อเพื่อนต่างเพศขอความช่วยเหลือเรื่องการติวหนังสือ					
3.	ข้าพเจ้าซื้อของให้กับเพื่อนต่างเพศที่ข้าพเจ้าชื่นชอบ					
4.	ข้าพเจ้านัดเกี่ยวกับกลุ่มที่มีเพื่อนต่างเพศตามแหล่งบันเทิง					
5.	ข้าพเจ้าไม่ขออนุญาตผู้ปกครองก่อนนัดเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศ					
6.	ข้าพเจ้านัดพบกับเพื่อนต่างเพศที่ยังไม่คุ้นเคย					
7.	ข้าพเจ้านัดพบกับเพื่อนต่างเพศหลังเลิกเรียนเพื่อความสะดวกสนทนา					
8.	ข้าพเจ้าอยู่ตามลำพังกับคู่รักในที่ลับตาผู้อื่น					
9.	ข้าพเจ้าเดินจับมือกับคู่รัก					
10.	ข้าพเจ้าคบเพื่อนต่างเพศครั้งละหลายคนเพื่อไว้เลือก					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง
ของนักเรียนมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบได้แก่

- จริงมากที่สุด
- หมายถึง
- ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
- จริงมาก
- หมายถึง
- ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
- จริงปานกลาง
- หมายถึง
- ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนจริงบ้างไม่จริงบ้าง
- จริงน้อย
- หมายถึง
- ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
- จริงน้อยที่สุด
- หมายถึง
- ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	ข้าพเจ้าไม่เคยทำกิจกรรมใดๆร่วมกับผู้ปกครอง					
2.	ข้าพเจ้าเล่าเรื่องต่างๆที่พบเจอให้ผู้ปกครองฟัง					
3.	ข้าพเจ้าอยากอยู่ใกล้ชิดผู้ปกครองเพราะเป็นห่วงท่าน					
4.	ข้าพเจ้าทำตามใจตนเองมากกว่าทำตามที่ผู้ปกครองอยากให้เราทำ					
5.	ข้าพเจ้าเบื่องที่จะต้องพูดคุยและตอบคำถามของผู้ปกครอง					
6.	ข้าพเจ้าหงุดหงิดเมื่อผู้ปกครองซักถามเรื่องส่วนตัว					
7.	ข้าพเจ้าเต็มใจที่จะทำกิจกรรมยามว่างร่วมกับผู้ปกครอง					
8.	ข้าพเจ้าชอบอยู่คนเดียวในห้องมากกว่าที่จะต้องอยู่ร่วมกับผู้ปกครอง					
9.	ข้าพเจ้าไม่ชอบที่ผู้ปกครองตักเตือนในเรื่องต่างๆ					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
10.	ผู้ปกครองรับฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า ด้วยดี					
11.	ผู้ปกครองให้ความรักและความอบอุ่นแก่ ข้าพเจ้า					
12.	ผู้ปกครองคอยเป็นห่วงและใส่ใจสุขภาพ ของข้าพเจ้า					
13.	ผู้ปกครองจะเป็นห่วง หากข้าพเจ้ากลับ บ้านผิดเวลา					
14.	ผู้ปกครองไม่เคยถามเหตุผลเมื่อข้าพเจ้า ทำผิด แต่จะดุและลงโทษทันที					
15.	ผู้ปกครองไม่ค่อยพูดคุยกับข้าพเจ้า					
16.	ผู้ปกครองยุ่งกับงานจนไม่ค่อยมีเวลาให้ ข้าพเจ้าปรึกษาด้วย					
17.	ผู้ปกครองร่วมในกิจกรรมของข้าพเจ้า					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบได้แก่

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนจริงบ้างไม่จริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่ไว้วางใจได้					
2.	มีบางเรื่องที่ข้าพเจ้าพูดคุยกับเพื่อนไม่ได้					
3.	ข้าพเจ้าไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน					
4.	ข้าพเจ้าชอบทำงานคนเดียวมากกว่าทำงานเป็นกลุ่ม					
5.	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา เพื่อนจะคอยช่วยเหลือ					
6.	ข้าพเจ้าเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดี					
7.	ข้าพเจ้ามักถูกเพื่อนปฏิเสธให้เข้าร่วมทำงานกลุ่ม					
8.	เพื่อนในห้องต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจกันและกัน					
9.	ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่อได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน					
10.	เพื่อนๆยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
11.	ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนได้					

ภาคผนวก ค

คุณภาพเครื่องมือวัด

ตาราง 24 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) ของแบบสอบถามเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t)
	ก. ด้านความคิด		ก. ด้านแนวโน้มในการ
1.	2.714	1.	แสดงพฤติกรรม
2.	5.196	2.	1.578
3.	1.643	3.	4.355
4.	1.044	4.	4.159
5.	2.954	5.	2.248
6.	3.753	6.	4.768
7.	1.441	7.	2.500
8.	3.328	8.	1.698
9.	3.880	9.	2.521
10.	.795	10.	4.042
	ข. ด้านความรู้สึก		1.996
1.	5.050		
2.	3.538		
3.	2.216		
4.	2.420		
5.	2.711		
6.	4.330		
7.	7.071		
8.	6.971		
9.	9.59		
10.	6.454		

ตาราง 25 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t)
1.	3.883	11.	7.120
2.	4.772	12.	12.021
3.	1.999	13.	2.223
4.	2.588	14.	3.925
5.	3.050	15.	3.557
6.	3.408	16.	5.160
7.	1.986	17.	3.542
8.	6.070		
9.	4.630		
10.	3.603		

ตาราง 26 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t)
1.	2.263	7.	1.852
2.	3.108	8.	2.966
3.	4.660	9.	2.824
4.	2.543	10.	2.925
5.	2.049	11.	3.200
6.	4.333		

ภาคผนวก ง

คู่มือประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

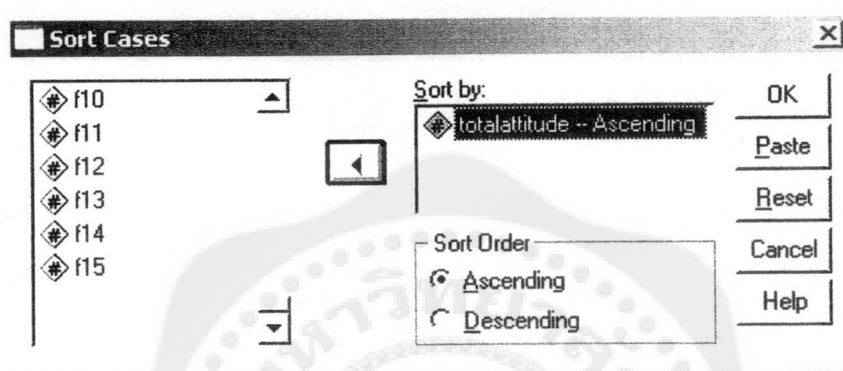

คู่มือประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธี t-test

1.1 นำคะแนนรวมมาเรียงลำดับ โดยเลือก Data → Sort Cases

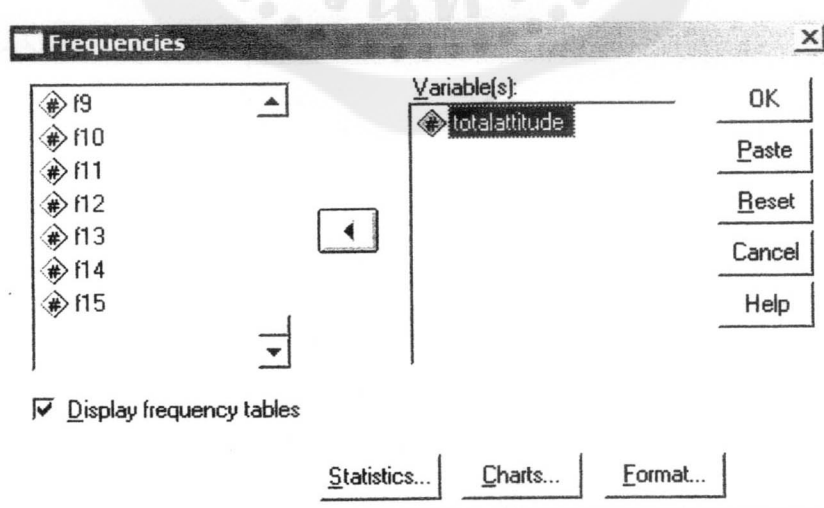

นำคะแนนรวม (totalattitude) ไว้ในช่อง Sort by จากนั้นเลือก Ascending เมื่อต้องการเรียงลำดับจากน้อยไปมาก และ Descending เมื่อต้องการเรียงลำดับจากมากไปน้อย

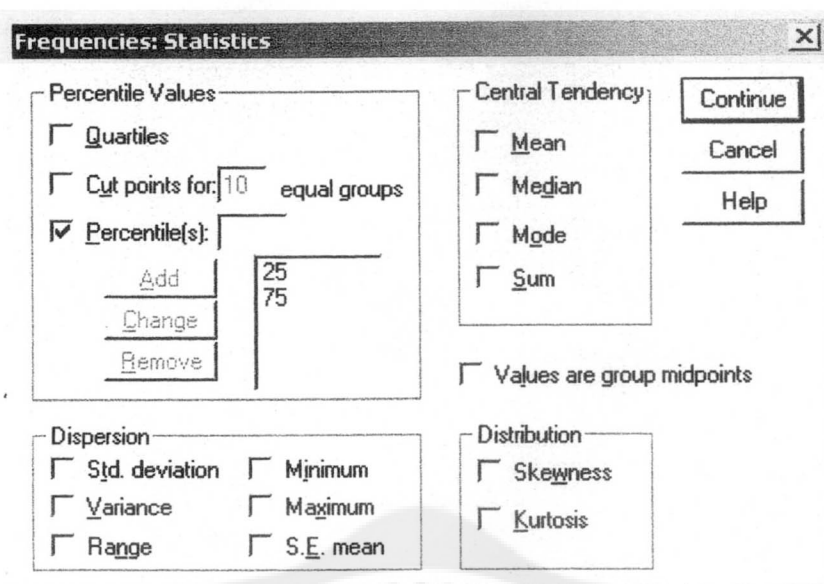
1.2 นำคะแนนรวมที่ได้มาแบ่งเป็นกลุ่มสูง-ต่ำ โดยใช้เทคนิค 25% โดยเลือก

Analyze → Descriptive Statistics → Frequencies

ในช่อง Variable[s] ให้ใส่คะแนนรวมที่ต้องการนำไปหาเปอร์เซ็นต์ไทล์

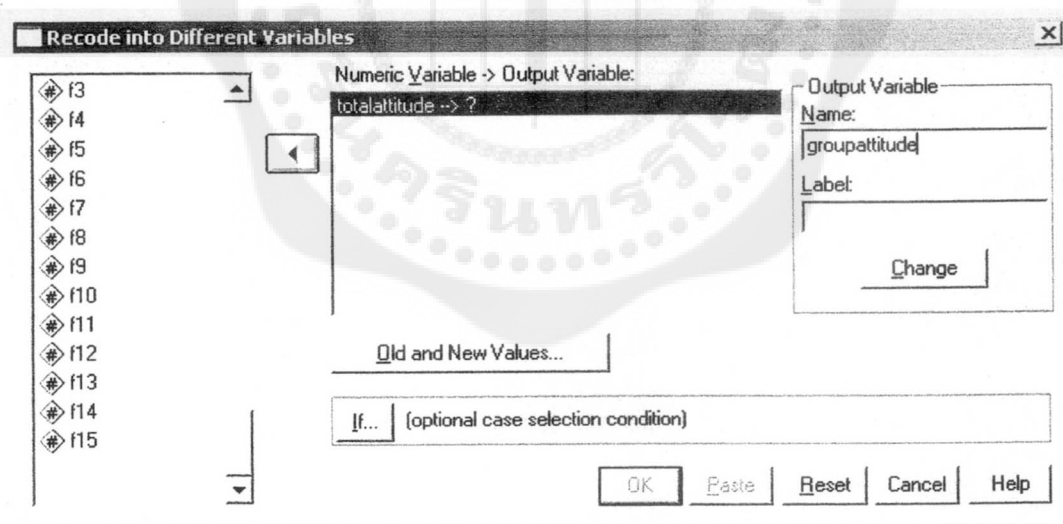
จากนั้นเลือก Statistics เพื่อกำหนดการหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 และ 75

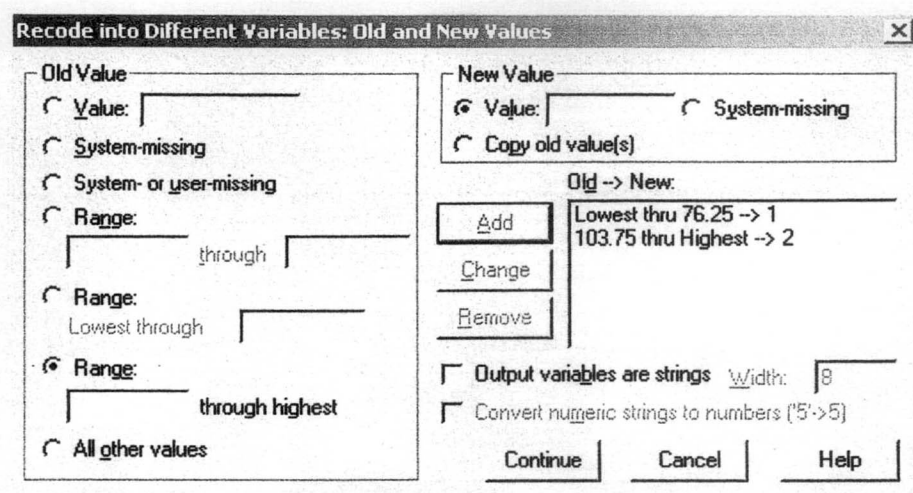
1.3 นำค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้มากำหนดกลุ่มสูง-ต่ำ โดยเลือก Transform →

Recode → Into Different Variables

ในช่อง Numeric Variable -> Output Variable ให้ใส่คะแนนรวม (totalattitude) ส่วนในช่อง Name ให้กำหนดชื่อตัวแปรใหม่ที่จะใช้เป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม

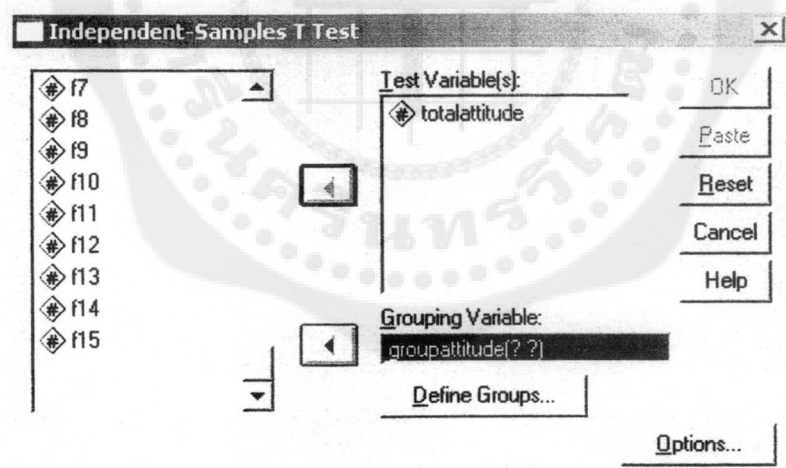
เลือก Old and New Values จากนั้นใส่ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ในช่อง Lowest through และกำหนดค่าตัวเลขในช่อง Value (ในส่วนของ New Value) ในที่นี้กำหนดให้เป็น 1 และค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ในช่อง through highest และกำหนดค่าตัวเลขในช่อง Value (ในส่วนของ New Value) ในที่นี้กำหนดให้เป็น 2

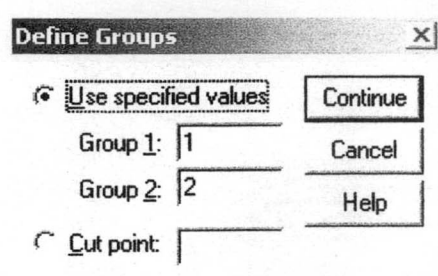
จากนั้นเลือก Continue และเลือก Change ในหน้าต่าง Recode into Different Variables เพื่อแปลงค่าตัวแปร โดยในที่นี้แปลงจาก totalattitude เป็น groupattitude

4. หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยเลือก Analyze → Compare Means → Independent-Samples T-test

ในช่อง Test Variable[s] ใส่คะแนนรวม (totalattitude) ส่วนในช่อง Grouping Variable ใส่ตัวแปรที่แบ่งกลุ่มแล้ว (groupattitude)

เลือก Define Groups เพื่อกำหนดตัวเลขแทนค่าในช่อง Group 1 และ Group 2

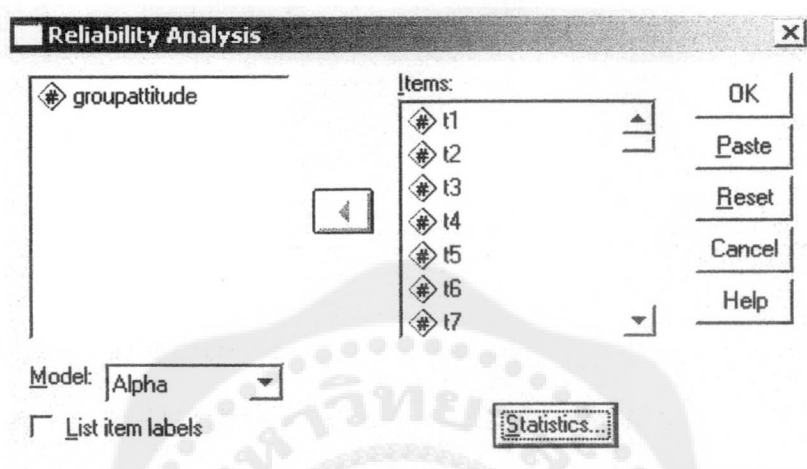

จากนั้นค่าอำนาจจำแนกรายข้อจะแสดงผลใน Output

2. การหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

2.1 เลือก Analyze → Scale → Reliability Analysis

ในช่อง Items ใส่ข้อวัดทั้งหมดและคะแนนรวม จากนั้นในช่อง Model เลือก Alpha

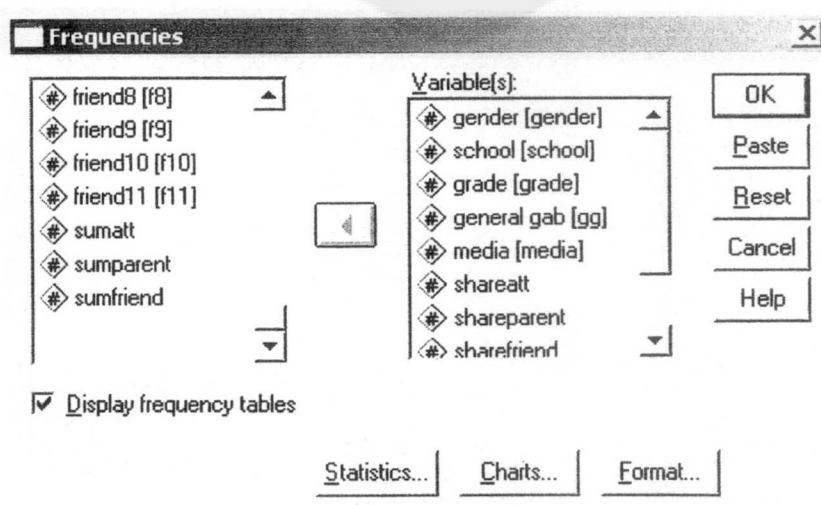
ถ้าต้องการทราบ Scale if item deleted ให้เลือกที่ Statistics

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้น

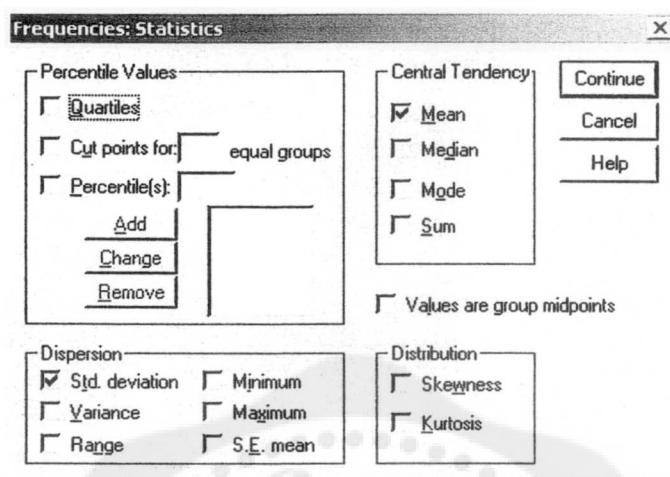
1. หาคะแนนรวมของแต่ละแบบสอบถาม จากนั้นหารด้วยจำนวนข้อ เพื่อให้มีคะแนนเต็มเท่ากับคะแนนตาม scale ที่กำหนด ซึ่งจะใช้คะแนนส่วนนี้ในการคำนวณต่อไป

2. เลือก Analyze → Descriptive Statistics → Frequencies

ช่อง Variable[s] ใส่ ตัวแปรที่ต้องการทราบข้อมูลเบื้องต้น

เลือก Statistics เพื่อกำหนดว่าต้องการทราบข้อมูลใดบ้าง ในที่นี้เลือกค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

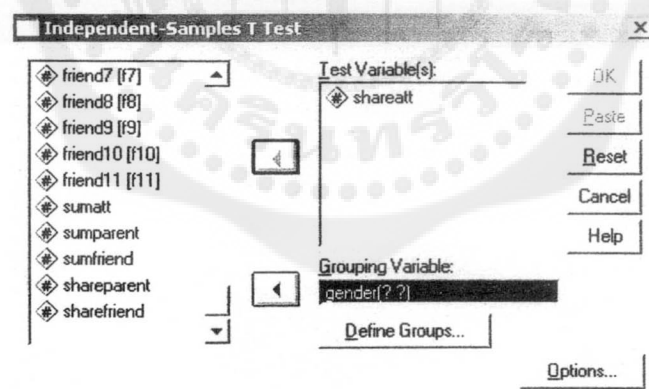

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

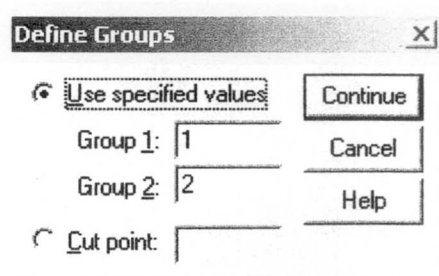
1. การทดสอบโดยใช้สถิติ t-test

1.1 เลือก Analyze → Compare Means → Independent-Samples T Test

ในช่อง Test Variable[s] ใส่คะแนนรวมของตัวแปรตาม (ที่หารจำนวนข้อแล้ว)
ส่วนในช่อง Grouping Variable ใส่ตัวแปรต้องการเปรียบเทียบ ในที่นี้เปรียบเทียบตัวแปรเพศ

เลือก Define Groups เพื่อกำหนดตัวเลขแทนค่าในช่อง Group 1 และ Group 2

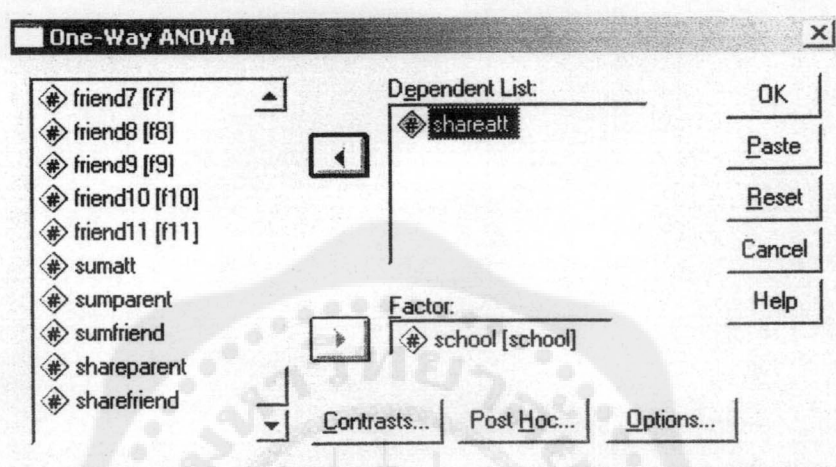

จากนั้นจะได้ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบดังแสดงใน Output

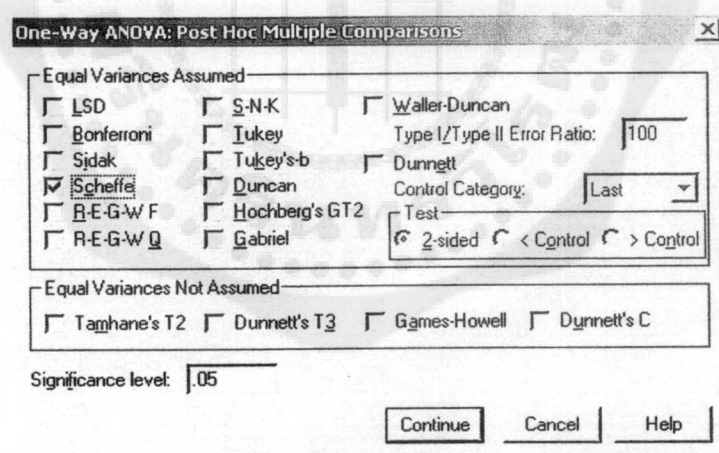
2. การทดสอบโดยใช้สถิติ F-test (One-Way ANOVA)

2.1 เลือก Analyze → Compare Means → One-Way ANOVA

ในช่อง Test Variable[s] ใส่คะแนนรวมของตัวแปรตาม (ที่หารจำนวนข้อแล้ว)
ส่วนในช่อง Factor ใส่ตัวแปรต้องการเปรียบเทียบ ในที่นี้เปรียบเทียบตัวแปรประเภทโรงเรียน

เลือก Post Hoc แบบ Scheffe เพื่อแสดงผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่

จากนั้นจะได้ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบดังแสดงใน Output

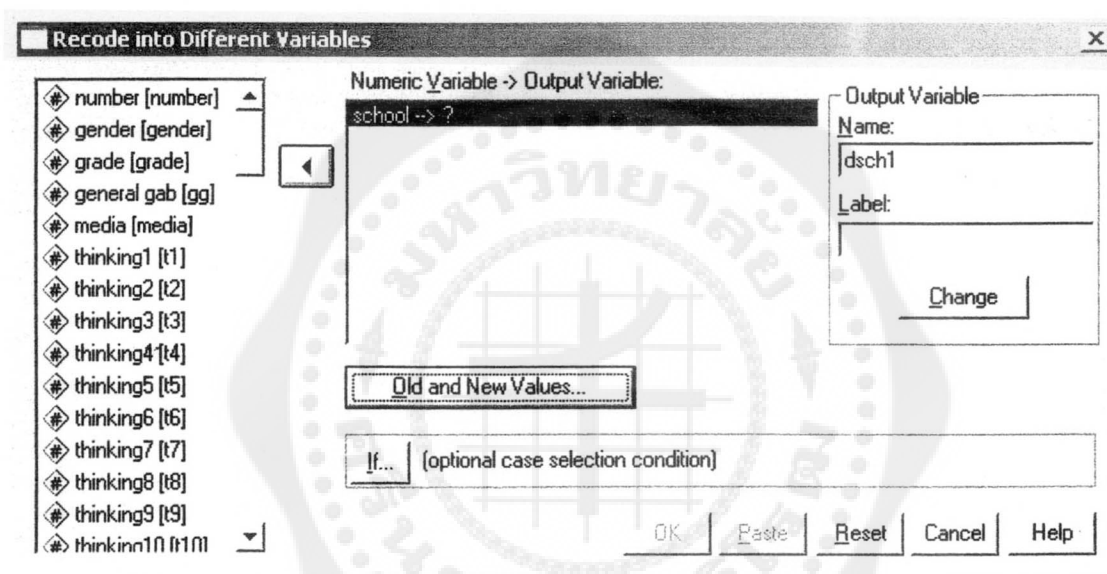
3. การทดสอบโดยใช้สถิติ Multiple Regression

3.1 สร้างตัวแปรหุ่น (Dummy Variables)

สร้างตัวแปร Dummy Code เพื่อให้สามารถนำตัวแปรระดับนามบัญญัติ (Nominal) ไปใช้ในการวิเคราะห์สถิติ Multiple Regression โดยการเลือก Transform → Recode → Into Different Variables

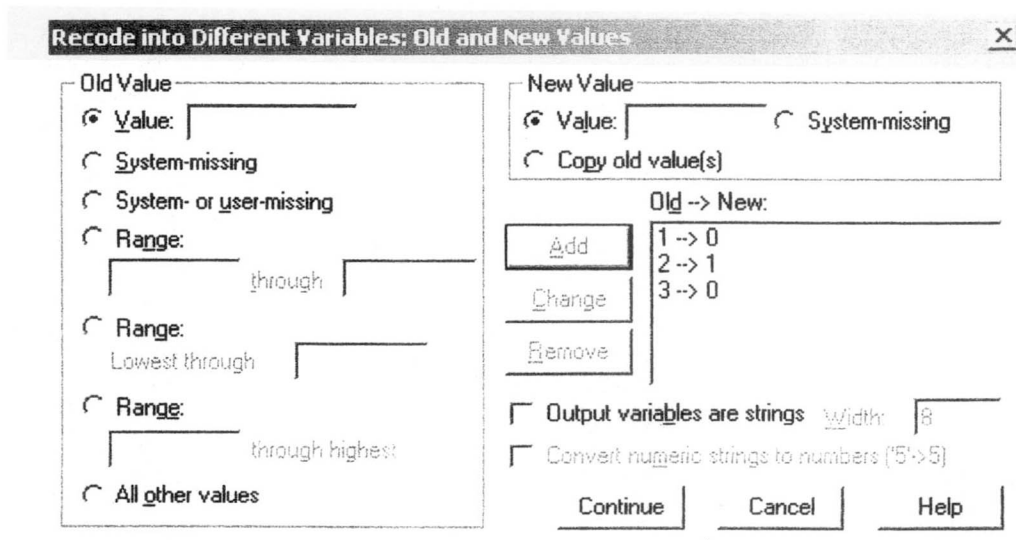
ในช่อง Numeric Variable -> Output Variable ใส่ตัวแปรที่ต้องการ Code เป็นตัวแปร Dummy ในที่นี้ต้องการ Code ตัวแปร school ซึ่งแยกเป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนชายล้วน หญิงล้วน และสหศึกษา ให้เป็นตัวแปร Dummy จึงต้องสร้างตัวแปรขึ้นมาใหม่อีก 2 ตัว คือ dsch1 และ dsch2 (ตัวแปร Dummy จะมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนของประเภทตัวแปรนั้นๆ อยู่ 1 จำนวน) โดยกำหนดให้โรงเรียนชายล้วนเป็นค่าคงที่ (Constant)

ในช่อง Name ใส่ชื่อตัวแปรใหม่ที่จะใช้เป็นตัวแปร Dummy ในที่นี้ตั้งชื่อเป็น dsch1

เลือก Old and New Values จากนั้นกำหนดให้โรงเรียนหญิงล้วน (Old Value : 2) เป็น 1 และโรงเรียนสหศึกษา (Old Value : 3) เป็น 0

ส่วนโรงเรียนชายล้วน (Old Value : 1) ซึ่งเป็นค่าคงที่ ต้องกำหนดให้เป็น 0 เสมอ

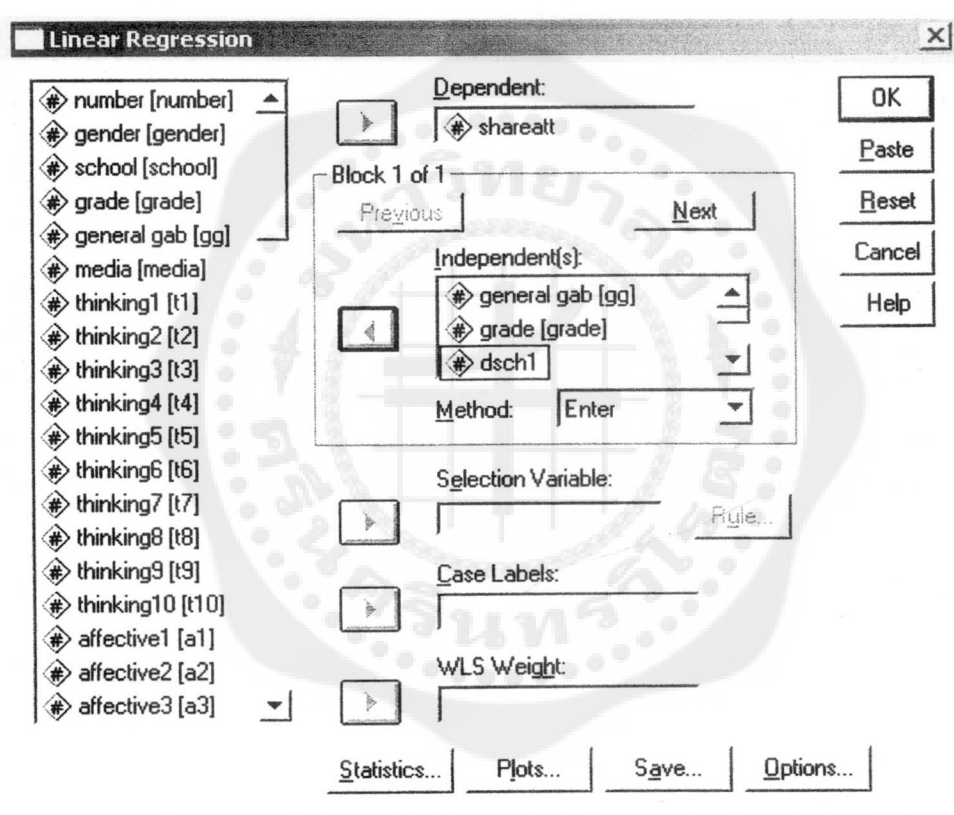

จากนั้นเลือก Continue และเลือก Change ในหน้าต่าง Recode into Difference Variables เพื่อแปลงค่าตัวแปร

3.2 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Multiple Regression แบบ Enter

เลือก Analyze → Regression → Linear

ในช่อง Dependent ใส่ตัวแปรตาม ส่วนในช่อง Independent[s] ใส่ตัวแปรอิสระทุกตัว และในช่อง Method เลือก Enter เพื่อหาผลการทำนายร่วมกัน

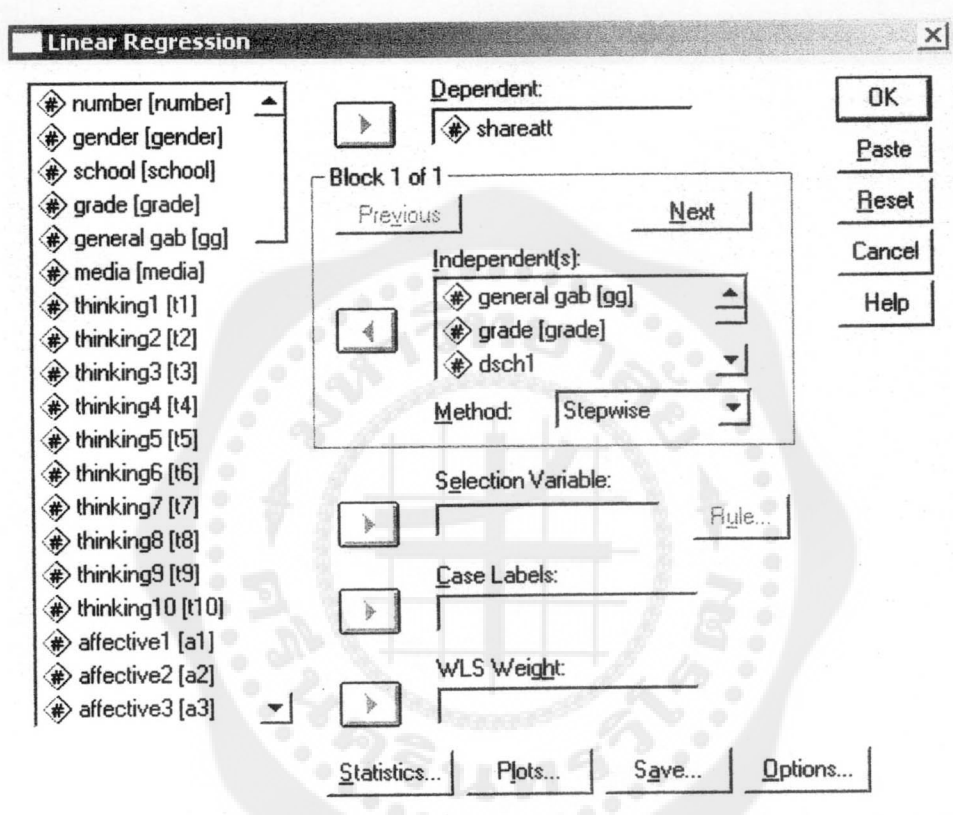

จากนั้นจะได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงใน Output

3.3 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Multiple Regression แบบ Stepwise

เลือก Analyze → Regression → Linear

ในช่อง Dependent ใส่ตัวแปรตาม ส่วนในช่อง Independent[s] ใส่ตัวแปรอิสระ
ทุกตัว และในช่อง Method เลือก Stepwise เพื่อหาตัวแปรที่สามารถทำนายตัวแปรตามนั้นได้

จากนั้นจะได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงใน Output

ภาคผนวก จ

ประวัติย่อคณะผู้วิจัย

ประวัติย่อคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ ชื่อสกุล ณรงค์รักษ์ ต่อศรีเจริญ
เกิดวันที่ 7 พฤศจิกายน 2526
สถานที่เกิด จังหวัดกรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 86 ซอยพัฒนาการ 46 ถนนพัฒนาการ
แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ
10250

ประวัติการศึกษา
พ.ศ.2544 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนเทพศิรินทร์
พ.ศ.2548 วท.บ. วิชาเอกจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ชื่อ ชื่อสกุล วามดา จินดามาศย์
เกิดวันที่ 18 กรกฎาคม 2527
สถานที่เกิด จังหวัดชัยภูมิ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 454/133 หมู่บ้านชนชอบ-ธันว์ชัย
ซอยวัชรพล แขวงท่าเรือ เขตบางเขน
กรุงเทพฯ 10220

ประวัติการศึกษา
พ.ศ.2544 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนแก่งศรีวิทยา
พ.ศ.2548 วท.บ. วิชาเอกจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ชื่อ ชื่อสกุล อภิญา สุวสีรัตน์
เกิดวันที่ 11 สิงหาคม 2526
สถานที่เกิด จังหวัดกรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 304/10 ซอยเพชรบุรี 5 ถนนเพชรบุรี
เขตราษฎร์ กรุงเทพฯ 10400

- ประวัติการศึกษา
พ.ศ.2544
พ.ศ.2548
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ
วท.บ. วิชาเอกจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ชื่อ ชื่อสกุล
เกิดวันที่
สถานที่เกิด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน
- ยาใจ เพชรสงฆ์
1 ตุลาคม 2526
จังหวัดนครศรีธรรมราช
422/37 ซอยลาดพร้าว 87
ถนนลาดพร้าว ตำบลวังทองหลาง
อำเภอวังทองหลาง จังหวัดกรุงเทพฯ ฯ
10310
- ประวัติการศึกษา
พ.ศ.2544
พ.ศ.2548
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา
วท.บ. วิชาเอกจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ชื่อ ชื่อสกุล
เกิดวันที่
สถานที่เกิด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน
- ภูฏะณัฐ อิงกุลานนท์
18 มกราคม 2527
จังหวัดกรุงเทพฯ
599 ถนนรามอินทรา แขวงท่าแร้ง
เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10230
- ประวัติการศึกษา
พ.ศ.2544
พ.ศ.2548
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2
วท.บ. วิชาเอกจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. ชื่อ ชื่อสกุล
เกิดวันที่
- กิตติศักดิ์ จิตรภักดี
6 สิงหาคม 2526

สถานที่เกิด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน

จังหวัดพัทลุง
1 ซอย 18 (อภัยบริรักษ์) ถนนอภัยบริรักษ์
ตำบลคูหาสวรรค์ อำเภอเมืองพัทลุง
จังหวัดพัทลุง

ประวัติการศึกษา
พ.ศ.2543

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนพัทลุง

พ.ศ.2548

วท.บ. วิชาเอกจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

